Jacobi Boncompagni

AMMONII HERMEAE

COMMENTARIA IN QVINQVE

Voces Porphyrii cum Græco exemplari recens collata. Locis pluribus reſtitutis, ac reſectis omnibus iis, quæ ſuperflua in aliis latinis Codicibus legebantur.

Quibus inſeruimus textum ipſius Porphyrii, ad ueram lectionem Græcam nuper recognitum.

IN TENEBRIS FULGET

VENETIIS. M. D. XXXIX.

Capuccinorum Romæ.

AMMONII HERMAE EXPOSITIO
IN QVINQVE VOCES PORPHYRII.

POST quã p̃poſituꝫ nobis eſt, vt de phi loſophię principijs dicere incipiamus: neceſſariũ quidẽ vi det̃, vt p̃noſcamus quid ſit p̃hia. Opoꝛtet enim quẽqꝫ cuiuſlibet iſtitutionis principia ſuſcepturum, edoceri prius quid ſit id qđ cõſeq ſtudeat, ita nanque fiet & ad audienduꝫ apparatioꝛ, & ad proſequendũ multo diligentioꝛ. Verum id quidem non niſi ex diffinitionibus. Qui autẽ fieri hoc poterit, vt ex diffinitionibus rem vllaꝫ percipiamus, ſi qd diffinitio ipſa prius ſit nõ intelligat̃. ⸿ Diffinitio igitur eſt oratio, quę eius ipſi⁹ qđ diffinit̃ naturam breuiſſime oſtendit. Dicta autẽ eſt per tranſlationẽ ab agroꝝ finibus. nam quẽadmodum illi proprietates determinant, diſtinguũtqꝫ ab alienis noſtra. Sic & diffinitiones rem ipſam cõplectunt̃, atqꝫ ab aliarum confinio diſiunctam eſſe faciunt. De p̃hię igitur diffinitione a nobis hoc loco dicendũ. etenim ſi quũ pueri grãmaticę inſtitutionibus traditi ſumus, ab eius diffinitione cępimus hoc modo. Grãmatica eſt peritia earum rerũ quę a poetis atqꝫ hiſtoricis cõſcribuntur. Itẽqꝫ ſi quũ ad oratoriaꝫ acceſſimus. ex diffinitione eam eſſe didicimus vim artificioſaꝫ probabilis orationis in cauſis ciuilibus, cuius finis benedicere. Quanto id magis facere debebimus nunc in p̃hia, vnde omniũ & artium & ſcientiaꝝ diffinitiones ſuſcipiuntur.

Diffinitio.

Grãmatica.

Rhetorica.

OMNIS quidẽ ſcientia & ars ſubiectum habet ac finem. Subiectum eſt id circa qđ verſatur. Finis ṽo id ad qđ reſpicitur, & cuius gratia cętera fiũt. Exempli cauſa. Medicus medicinę ſcientię ſubiectuꝫ hꝫ corpora humana, q̃ circa ea tm̃ verſatur, finem ṽo ſanare, quia ad id ſolum reſpicit. Similiter quoqꝫ & faber tectonicę ſuę artis ſubiectum habet ligna, finem ṽo abacuꝫ facere. Quapropter diffinitiones omnes vel ex ſubiecto ſuſcipiũtur, vel ex fine, vel ab vtroqꝫ ſimul. Ex ſubiecto, vt quum dicimus, medicinam eſſe artem quę circa humana corpora verſatur. Ex fine vt quuꝫ dixerimus, eã eſſe ſanitatis effectiuã. Ex vtroqꝫ aũt ſimul ſic, medicina eſt ars, quę circa humana corpora verſatur, ſanitatis effectiua. ⸿ Simili modo & aſtronomia ſubiectum hꝫ cęleſtia corpora. finem ṽo cognoſcere motus aſtrorum. Quęramus ergo quid ſubijciat̃, & qui ſit finis philoſophię, atqꝫ ita facile eius ipſius diffinitionẽ aſſignabimus. ⸿ Sciendũ eſt autẽ qđ quum cęterę omnes ſciẽtię atqꝫ artes circa particularia quędam exiſtant, vt tectonicę fabrilis circa ligna ſolum. Medicina circa ſoluꝫ humana corpora. Aſtronomia circa ſolum cęleſtia. Sola p̃hia circa res omnes verſatur. cuius quideꝫ finis cognoſcere, non autem facere. Suſcipiuntur itaqꝫ philoſophię diffinitiones multę. Multi enim multis modis eã diffiniuerunt, ac ne importunã in pręſentia nõnullorꝫ deteſtemur ambitionem, qui per multas ac prope infinitas vnius alicuius rei diffinitiones percurrendo euagari late ſolent, duꝫ multa intelligendo nihil intelligũt. Sufficiet nobis quinque vel paulo plures philoſophię diffinitiones adducere. Duę quideꝫ erunt ex ſubiecto. Totidem ex fine. Vna rurſus per excellentiaꝫ. Altera ex vi nominis, quaꝫ ethymologiam accepto vocabulo ſiue veriloquium vocant. Sit auteꝫ prima philoſophię diffinitio hęc. ⸿ Philoſophia eſt cognitio rerũ vti res ſunt, hoc eſt quatenus earum eſſentia conſiderat̃. Non enim P̃ho propoſitum eſt. omnis qui in mundo ſunt homines ſcire ad vnum debere, ſed hominis tm̃ quę ſit natura. Naturas quidem atqꝫ exiſtentias dũtaxat rerũ P̃hs cõtemplatur. ⸿ Plato autẽ ipſe philoſophiã diffiniuit ſic. Philoſophia eſt diuinarum & humanarũ rerũ cognitio: ſed certe manifeſtum, eandem eſſe hanc cũ ſuperiori diffinitione, ac nihil inter ſe differre niſi cognito, ac minus cognito, hoc eſt his rebus quę a nobis cerni tangiue poſſunt, vt Ciceronis verbis vtar, & his quę nec cerni nec tangi poſſunt, ſolo tamen animo atqꝫ intellectu concipiuntur. Diuidens enim Plato res, q̃ ſempiternę eſſent dixit diuinas, quę generationẽ ṽo corruptionẽqꝫ paterentur, vocauit humanas. Vtraqꝫ igitur diffinitio tradita eſt ex ſubiecto, atqꝫ inter ſe (vt dictuꝫ eſt) non differũt, niſi cognito ac minus cognito. ⸿ Ex fine autem hoc modo, philoſophia eſt dei ſimilitudo quo ad eius fieri ab homine poterit, quemadmoduꝫ & Plato diffiniuit in Theęteto. Nam quũ duplices deus habeat actionem, notionis alteram, qua cuncta cognoſcit. vti eſt apud Poetas. Deus deus omnia nouit. Alteram prouidentię, qua mundũ & quę in mundo ſunt inferiora hęc ipſa regit atqꝫ adminiſtrat, qđ poetę ſignificant, dij datores bonorum. Vtriqꝫ ſeſe P̃hs deo q̃ ſimillimũ efficiet. Erit enim & reruꝫ cognitoꝛ, quãdo omnia in ſuam cõtemplationem adduxerit. Et procuratoꝛ rectoꝛqꝫ inferioꝝ, quando ciuilis, is quem πολιτικὸν gręci vocant leges conſtituerit, quibus quę bona ſunt permittãtur, quę mala prohibeantur. Iure igitur dictuꝫ eſt p̃hiam eſſe dei ſimilitudinem, illud autem (Quo ad eius fieri ab homine poterit.) pulchre adiectũ eſt diffinitioni. Quippe vt pręclare eſt apud Homerũ. Haud ſimile humanis genus imoꝛtale deoꝛum. Quoꝛuꝫ eniꝫ cunqꝫ ſunt diuerſę ſubſtantię diuerſi eoꝛũdem ſunt & fines, qđ ipſum in cęteris quoqꝫ animalibus manifeſtũ, In homine. vꝫ. atqꝫ equo, quoꝝ q̃a differentes ſubſtantię, differentes ſunt & fines. Hominis quidẽ finis eſt cũ ratione ac prudẽtia viuere. equi ṽo velociter currere, belliſqꝫ idoneuꝫ eſſe: quinimo in his quę ratione carẽt brutis animalibus nũq̃ differre videremus fines, niſi & ſubſtantias. Alius quidẽ in cane finis, alius in boue, alius in equo, qđ ſi in his, quanto id erit magis in hoĩe ac deo, quoꝛũ tam diuerſiſſimę ſubſtantię? Pulchre igitur adiectum diffinitioni illud, quo ad eius fieri ab homine poterit. Erit ergo philoſophia, quatenus homini licebit. Diuinę cognitionis ac prouidentię ſimilitudo. Quam ṽo ob cauſaꝫ Philoſophus duxerit ita diffiniẽdam philoſophiam deinceps videamus. Poſtq̃ vt dictum eſt duplices ſunt dei actiones. Cognitiuę alterę, alterę actiuę, totidem quoqꝫ erunt ex eius imitatione & noſtrarum animaruꝫ, contẽplatiuę ac practicę, quibus

Quid ſubm q̃d⁹ finis.

Medicinę ſubm.

Aſtronomię ſubm.

Finis p̃hię ẽ cognoſcẽ nõ facere.

Prima p̃hię diffinitio.

Diffõ p̃hię a Platone tradita.

Alcino⁹ Platonic⁹ in li⁹ d doctri Platonis cap⁹ p⁹ ſic ait. Pcipua ĩ Platonis iſtitutionum doctrina tradit̃. p̃hia ẽ appetitio ſapientię: vel ſolutio a corpe: & cõuerſio ãd ad ea q̃ vera ſunt atqꝫ diuina: ſapiẽtia ẽ diuinarũ humanarũqꝫ reruꝫ ſcia. p̃hia dr ẽrg a p̃hia cognomẽ accipit: quẽadmodũ a muſici muſicus & aſtronomus ẽr veri p̃hi ubi videas.

ſuam quum exerceat Philoſophus animam, dum vel rerum omnium naturam quo modo ſe habeat perſcrutatur, vel paſſiuas animę potentias cum diuinarum rerum contemplatione coniungens † ſupra hominem attollitur. Iure quidẽ Plato, dei ſimilitudinem eſſe philoſophiam diffiniuit. Eſt autẽ ꝛ alia philoſophię diffinitio ex fine ſic. Philoſophia eſt mortis meditatio. Sed age videamus quẽadmodum ſint Phi de morte meditaturi, quoue pacto eam ipſam mortis meditationẽ intelligi a nobis oporteat. Ne qd ſimile fortaſſe accidat, quod olim adoleſcenti Cleombroto: is enim quũ Platonico phędoni ſtudioſe operam dediſſet, didiciſſetq; oportere Philoſophum mortem meditari, altiſſimo ſe ſe ſtatim muro pręcipitem dedit. In quem tale fertur Epigramma.

† Aſſ iuxta ho mine poſſe.

Vita Vale, muro pręceps delapſus ab alto
Dixiſti moriens Ambraciota puer,
Nullum in morte malum credens, ſed ſcripta Platonis
Non ita erant animo percipiendo tuo.

¶ Ex ignorantia igiť id ita accidit adoleſcentulo. Conſiderandum ei ſiquidem fuerat. quẽadmodum ea ipſa mortis meditatio intelligenda eſſet. quum pręſertim ipſe nos Plato apertiſſime admoneat, non debere ſibi ipſi hominem manus inferre, in ſecunda quidem pagina his verbis. Ille igiť qui in archanis haberi de hiſce rebus ſolet ſermo. Homines veluti in quadam cuſtodia eſſe, neq; eam refugere, neq; inde ſe abducere oportere, magnus quidaꝫ mihi certe apparet, neq; ſat cognitu facilis. Phas autẽ ideo non eſt. quẽquã ſibi mortem conſciſcere, qꝛ quemadmodum qui publica in cuſtodia reus tenetur, ſi quo modo carceribus effractis effugere tentarit, oẽs quantę ſunt leges in ſe conuertet. Ita ꝛ qui corporis vinculum diuina prouidentia colligatũ ſoluere feſtinarit, omnem ſui opificis iram in ſe digniſſime concitabit. Hęc ita ſane ſint. Quomodo autem mortis meditationem philoſophiam eſſe dicemus? Sciendum qđ quũ homo ex anima ꝛ corpore componatur, vti cõpoſitio eius duplex, ita ꝛ ſolutio duplex. Nam quũ qđdam ſit naturale vinculum per qđ animę corpus coniũgitur, vitam ab ea capiens, quoddam voluntarium per qđ anima inhęret corpori, obediens, ſeruieñs, ab eo dominata, Duplex quoq; erit ꝛ ſolutio. Altera corporis ab anima, altera animę a corpore. Et mors itẽ duplex. Altera quideꝫ naturalis qua cũcti homines moriunť, quum corpus diſſeparatur ab anima. Altera ꝟo voluntaria. Quum. vꝫ. Phi animam a corpore contẽplando diſiungunt. Dicuntur igitur debere mortẽ meditari, id eſt ſeparãdo animã a corporeis rebus. diuinę tantũmodo contẽplationi intentos eſſe oportere. Sciendũ autẽ non omnino quũ corpus ſeparať ab anima, ꝛ animam ſeparari a corpore. Ita nãq; corporum amatrices ſunt animę, vt poſt mortem, adhuc tamẽ eodem amore teneanť. Atq; ob eam cauſam fieri autumant. quę circa mortuoꝝ tumulos videri ſolent, vmbraꝝ apparitiones. Verũ neq; quum anima ſeparať a corpore, corpus omnino ſeparabitur ab anima. Phi eniꝫ etſi per nimiã contẽplationeꝫ vehementius ſeſe a corporibus auocẽt, viuunt tamẽ, nec prorſus cõmoriuntur. Erit ergo phia (vt ſuperius dictuꝫ eſt) mortis meditatio, hoc eſt meditatio ſeparationis animę a corpore. ¶ Quęrere auteꝫ haud indigne quiſpiã poterit hoc loco. Si phię finis eſt omnium rerum cognitio. Cur ergo diffinitionẽ illam, Phia eſt cognitio rerum vti res ſunt, ꝛ rurſus illaꝫ, Philoſophia eſt diuinarum humanarũq; rerũ cognitio, ex

Verba Platonis.

Duplex cõpõ ſitio cũ corpe. Duplex ſolutio aie a corpe. Duplx mors

Dubitatio.

ſubiecto dixerimus eſſe, non aũt ex fine? quẽadmoduꝫ enim medicinę ſciam dum circa humana corpora verſať, ex ſubiecto, dum ꝟo ſanitatis eſt effectiua, ex fine diffiniri diximus. Sic ꝛ in phia fuerat dicendum, cuius ſi finis eſt rerũ cognitio. oẽs quidem ſuperius traditas diffinitiones ex fine, non aũt ex ſubiecto eſſe dici oportebat. ¶ Sciendũ qđ quum phię tm̃ duę ſint (vt dictuꝫ eſt) partes. Altera qdeꝫ cõtẽplatiua, altera actiua. Duo quoq; erunt eius ꝛ fines, qñ enim dicimus, phiam mortis eſſe meditationẽ, ex actiuo eam fine diffinimus, qñ auteꝫ rerũ vti res ſunt eſſe cognitionẽ ex contẽplatiuo. At ꝟo quum dixerimus, eſſe eaꝫ dei ſimilitudinẽ quoad eius fieri ab homine poterit, ex ambobus. Medicinę autem ſcia, qm̃ mixta eſt, qñ ex contẽplatiua ſpecie diffinitur circa humana corpora verſari dicimus, ꝛ nõ irrationabiliter, ex ſubiecto taleꝫ eſſe diffinitionẽ affirmabimus. qñ autẽ ex eo, cuius gratia fit contẽplatio, ſanitatis diceť effectiua, atq; ex fine traditã diffinitioneꝫ confitebimur. philoſophia ꝟo quũ ſolaꝫ contẽplatiuã ſpeciem habeat, ꝑpter id enim ſolũ fit vt res cognoſcãtur, non quidẽ ex ſubiecto aliam, aliaꝫ ex fine ſuſcipiet diffinitionẽ. Cognitio eniꝫ omnis certę alicuius rei eſt cognitio. Et qm̃ cognitio ꝛ certę alicuius rei cognitio ſimul vna ꝛ intelliguntur ꝛ compręhendũtur, ſiue ex ſubiecto eam diffinitionẽ eſſe quis dixerit, ſiue ex fine non aberrabit. rectius autẽ ſi ex ambobus. Sed age ad aliarũ diſtinctionẽ, eius. vꝫ. quę dicit eſſe dei ſimilitudineꝫ, ꝛ eius quę mortis voluit eſſe meditationeꝫ. ex ſubiecto reliquas diffinitiones nuncupabimus. ¶ Eſt iteꝫ ꝛ alia phię diffinitio Ariſtotelica per excellentiã hoc modo. Phia eſt ars artium ꝛ ſcientia ſcientiaꝝ, intelligebat nimirũ Ariſtoteles earum omniũ cognitionem ad ipſaꝫ phiam referri quodãmodo poſſe ſic, Cognitionũ alię quidẽ cohęrẽt artibus, alię ꝟo ſcientijs. Artes autem ꝛ ſcię oẽs nihil inter ſe differunt ſermocinatione, quę in oib⁹ ſemꝑ eſt eadẽ ac nunq̃ immutať, ſed mã. Enimuero ſcię circa ea verſanť, quę ſemper eodeꝫ modo ſeſe hñt, vt aſtronomia, geometria, ꝛ arithmetica. Artes ꝟo circa ea quę potiſſimũ ꝛ variari ꝛ trãſmutari ſolent, vt ſarcinatoria, fabrilis, ſutoria, ꝛ cęterę oẽs cerdonicę. ac geometrię quidẽ ſermocinationes immutabiles ſic. In oĩ circulo a centro ad circũferentiã interualla ęqualiter diſtare, id enim eodẽ modo ſemper erit, ac nunq̃ aliter habebit. Medicinę ꝟo artis diuerſę, vt quum dicitur. Cõtraria cõtrarijs ſananť, ꝑpterea qđ non circa idem ſemper exiſtit, primum quidẽ qꝛ non oẽs morbi mederi poſſunt, quid enim ſi pernitioſa foret peſtis, num medicoꝝ quiſq; curaturus accederet? Deinde qꝛ non ſemper ꝯtria morbis adhibẽtur, ſed ſępe ẽt ſimilia. Plerũq; enim frigidus humor infuſus his qui nuper morbo cõualuerunt, debilitatuꝫ iam ac pene diſceſſum febris ardorem reuocauit. Omnibus quidem ſcientijs ꝛ artibus phia principium dedit, generaleſq; ſermocinationes. Phoꝝ enim eſt generaliter res oẽs inueſtigare. ¶ Ac geometrię quidem ſermocinationes a phia ſumptę. Suſcipit eniꝫ geometer punctum indiuiduũ, ac magnitudinem diuidit in infinitũ. Hiſq; ſuis principijs vtitur in demonſtrando. At ꝟo Phus ea ipſa demonſtrabit ſic. Omne terminans terminato minus eſt vna dimenſione. Corpus enim tripliciter in longitudinem, latitudinem, ac ꝑfunditatẽ diuiſum, terminať a ſuperficie. Superficies in longitudinẽ ac latitudinẽ ſolum, terminať a linea. Linea in ſolam longitudineꝫ terminať a pũcto. Punctus ꝟo indiuiſus nullaꝫ amplius habebit dimenſionem,

Solutio.

Diffõ phie ab Ar. tradi ta cæteris me lior.

Geometria qd a pho ſu mat.

ſionē. Omne igiť qđ aliud terminat minus eſt q̄ termi
natū vna dimenſione. ¶ Quod aūt ⁊ omnis magnitu
do in infinitū vſq̧ ſecari poſſit. Demonſtrabit Phs ſic.
Sectio omnis fit per puncta. Puncta aūt neq̧ perficiūt
neq̧ componunt corpus. Corpus igiť per puncta diui
ſum. Poſtq̄ nihil pter magnitudinem quātitatis per ſe
ctionem a corporibus amouetur. Tres habebit dimē
ſiones. Conſtat igiť nihil obſtare, quo minus corpora
in infinitum vſq̧ ſecari poſſint. Neq̧ vero ſi ob innatam
nobis imbecillitatē, videať id omnino fieri non poſſe
minus tn̄ id ipſum ſic erit. ¶ Medicina quoq̧ ipſa plu *Medicina ab eadē ſumit.*
rimum dȝ phię. Nam quum didiciſſent a phis medici.
Quatuor prorſus eſſe in omni generatione corpoꝝ ele
menta, neq̧ plura, neq̧ pauciora. Continuo intellexe
runt totidē ingenerari humores, atq̧ ab illis hos ppor
tionabiliter deriuari. Rhetoricen quoq̧ iccirco a phia
depēdere dicemus. Quoniā pro inductione ac ratioci
natione quibus potiſſimū dialectici vtuntur. Exēplum
ab oratoribus ſumptum eſt ⁊ enthymema. Queadmo
dum enim ratiocinatio quę ⁊ accepto vocabulo ſyllo
giſmus dr̄ vera eſt, quum afferat ex ſe neceſſitatem. Ita
⁊ enthymema quoq̧ verum affert. ¶ Syllogiſmus au *Quid ſyll'us vel ratiocinatio.*
tem eſt ſermo in quo poſitis quibuſdā, aliud quid, quā
quę poſita ſunt, neceſſario accidit euenire, hoc modo.
Quod ex ſeipſo per ſe moueť, imortale. Anima ex ſe
moueť. Anima igitur immortalis. Enthymema vero eſt
qđ vna tm̄ ppoſitione ſuperať a ſyllogiſmo, ſic. Si ani
ma ex ſeipſa moueť. Quis eſt qui eam confitebitur eſſe
mortalē? Item. Si qđ cuncti expetunt, id demum eſt bo
nuȝ, cur tu pecuniā habere, iudicas eſſe malū. Simili ēt
modo correſpōdebit inductioni exemplȝ. Nam ſicuti
inductio probationis decentes quandam probationis
rationē habet, non ſemper tamē veram, ita ⁊ exemplū.
Inductio aūt eſt ſermo, qui vel a particularibus ad vni
uerſalia fidem facit hoc pacto. Rhetorica ⁊ legum ſan
ctio ⁊ talis ac talis cum artes exiſtant, vitę ſunt vtiles.
Medicina igitur cum ipſa quoq̧ ſit ars eſt vtilis vitę.
Exemplum autē a particularibus ad particularis fideȝ
arrogat atq̧ inde argumenta deſumit. De topicis eniȝ
Ariſtoteles in logica diſſeruit ac deniq̧ rhetoricas ar
tes pertractauit. Patet igiť rhetoricem a phia ſumpſiſſe
principiū, etenim ⁊ Ariſt. plures de ea libros pſcripſit.
pręterea orator iuſto vtili ⁊ bono vtiť, q̄q̄ neſciat q̄ñ
aut vbi reperianť, ſunt eniȝ qui putent iuſtum cōſiſtere
in vtili, ⁊ cōtra qui vtile dicant ineſſe iuſto. Sunt ⁊ qui
ea diſiungant cōtrariaq̧ eſſe faciāt, quę nō niſi a Phia
definiri poſſunt. Grāmatica quoq̧ ad phiam refertur. *Grāmatica.*
Nam qȝ circa tonos ⁊ tēpora verſať. Pertinebit ad mu
ſicen, muſice autē vt paulo poſt dicetur, pars eſt phię, ſȝ
iam nō modo rōnales ſcię, verū etiā hę quę mechanicę
vocanť artes, oēs quideȝ ſubijciunť phię. Architectus
enim quū perpendiculo vtatur ad diſcernēdū ſit necne
rectus paries, cognoſcit quod ſit perpendiculum, neq̧
quicquaȝ aliud. Phs vero eius rei cauſam reddens dicet.
Omnia grauia ſuapte natura ad centrū tendere. Ad re
ctāgulos vndecūde lapſu deferri. Rectangulos autem
nunq̄ aliquo declinare. Simili etiā modo ⁊ faber ad li
gnorum rectitudinem rubrica vtitur, ſed quę ſit rectitu
dinis natura prorſus ignorat. Geometer vero phię addi
ctus, dicet, rectitudineȝ eam eſſe, quę ex ęqualibus inter
ſe ſit ſignis cōſtituta. Poſſemus autem ſcientias ⁊ artes
quę a phia deductę fuerint, q̄ plurimas inuenire, ſȝ hęc
ſatis. ¶ Poſtremo autē ex vi nominis diffinietur phia *Diffō pythagore de phia.*
ſic. Phia eſt vt Cicero interpręiatur ſapientię ſtudium.

Cepit autē hęc phię appellatio a Pythagora. Qui qui
dem primus ſuperioꝝ tempoꝝ caſtigauit errores. Naȝ
quuȝ ante eum omnes ſapientē nominarent, quicunq̧
artem aliquam recte pertractaret. Quorū numero fuit
Archilochus quum dixit, Et gubernator ſophos, ſo
phos poeta. Vir ſcientiſſimus ac deoplenus, quum in
telligeret ſolū illuȝ vocari debere ſapientē, qui ſummā
⁊ ſapientiam ⁊ perpetuā rerum omniū cognitioneȝ ha
beret. Non ſe Sophon ſapientem, ſed philoſophon .i.
ſapientię ſtudioſum appellari voluit. Quum autē per
ſpexiſſet, alios de grāmatica, de rhetorica alios, Alios
de naturalibus rebus quęſtionem habere, grāmaticos,
rhetoras. phyſicos, proprijs nominibus appellandos
eſſe cenſuit. Eos vero qui diuinarū rerum contēplatione
animū exercerent. Phos. Ipſumq̧ eoꝝ ſtudium philo
ſophiam .i. diuinę ſapientię amorem. ¶ Sunt autem ⁊
alię phię diffinitiones, ſed ⁊ hę ſufficiunt.

QVONIAM vero in oībus re
bus quęri ſolet,
in quot partes diuidanť. Neceſſarium q̧
deȝ eſt, vt ⁊ nos hoc loco de ipſius phi
loſophię diuiſione dicamus, ac primuȝ
quid ſit diuiſio, qđ ſupradiuiſio, ac ſub
diuiſio. Diuiſio principaliter quidē eſt integrę rei inci *Diuiſio.*
ſio. Supradiuiſio diuiſę rei ſectio. verbi gratia diuidať. *Subdiuiſio*
animal in rationabile ⁊ non rationabile, ideſt diuiſio.
Rurſus in ſupercęleſte ac terrenū. Mortale ⁊ immorta
le, ſupradiuiſio. Subdiuiſio autē eſt diuiſę rei ſpecierū
partitio. Species vero eas nūc intelligimus quę ſunt ſub
olternę, hoc modo. Supcęleſtium aliud eſt fixum, aliud *Phia ī tres ſecať ptes pricipales ſpeculatiuaȝ practicaȝ ⁊ diale cticā: ſȝ inter ſpeculatiuā ⁊ practicā nō ē ordo eſſentia liter ſed tm̄ ad bene eſſe.*
vero vagum atq̧ errans, hic nūc ſupercęleſte ſpecies ani
malis, ſubdiuiſum. ¶ Diuidiť auteȝ phia diuiſione ſu
prema, vt nōnulli voluerunt, in duas, vt pleriq̧ in tris
partes, in contēplatiuam, actiuam, ⁊ rationalē. Quę res
an ſic ſe habeat videamus. ¶ Quādoquidē omnia re
ruȝ omniū principia ſunt a diuinis, ⁊ vt ait ille, ab Ioue
omnia. Iouis indigemus omnes. Merito quidē theolo
gicuȝ genus primū. Poſterius vero naturale, q̄q̄ qua ad
nos q cognoſcere non poſſumus quę ſunt in intellectu, *Hic opinio nem inter gre cos olympio dor⁹ hic inter latinos Bo net⁹ ac Kar midus ⁊ Al bert⁹ ſȝ dcipi unť quā ma the. nō ſit me dia niſi op⁹ feciſſet ipſe met infra fa cit ibi. poſſu mus tn̄ nos li gneā enim ac lapideā circa lā magnitudine aſpicientes. Et ſic ſubm nul lo pacto nā ſua ē mediās vt q plures credūt licet ſic eſt anonimus interpres. Hu ius opinionis ē Ari. 6. ethi cor cap. 9. q puer pōt eſſe ci mathe. pru dens vel ſapi ens minime.*
niſi pręcognouerimus quę ſunt in ſenſu. Hoc quidem
prius, illud aūt poſterius. Mediū vero ſibi ordinem ven
dicauit mathematicuȝ, a Platonicis iccirco vt reſidētes
in anima idęas fideliter cōtineremus, recordaremurq̧
quę a nobis ſemel eſſent percepta, mathematicis demō
ſtrationibus vtentes. Queadmodum in Menone facit
Socrates, ab Ariſtotelicis vero iccirco, vt aſſueſcerim⁹
a corporea ſubſtantia tranſire ad incorporeā, quę quū
ſit prorſus ab oculoꝝ ſenſu remota, vim quandā maio
rem hȝ, q̄ quę cerniť. Linea quidem hęc quę eſt in hac
ſubiecta mā ligni, ęris, aut cerę, nunq̄ veluti materia ip
ſa lignū, ęs, cęra ne a nobis perfecte intelligetur. Niſi cū
in animū adduxerimus, illic enim altius eaȝ contēpla
bimur, vt quę ſe moueatur a materia. Qđ aūt oīs figu
ra in materię ſubſtantiā non tranſeat, vel ex hoc mani
feſtū. Licet eniȝ triāgulus in hac cęra ſtatiȝ tranſmuteť,
dimoto vno aliquo latere, nō ſimul quidē trāſmutabiť
⁊ cęra. Trāſmutabať aūt. Si amboꝝ ſubſtantia fuiſſet
cōmunis vtriq̧. ¶ Sed poſtq̄ nonnulli vt dictum eſt,
duas partes fecerunt phię, contēplatiuam ⁊ actiuā. Nō
alienum hoc loco erit, inueſtigare, quam ob cauſam,
duas ſolum illas, neq̧ plures neq̧ pauciores. Ac pau
ciores quidē fieri nullo modo potuit, vnum ſiquidē in
vnum non diuiditur. Quare autē non plures ſed illas
ſolum duas, Dnę ſunt cauſę. ¶ Prima hęc, quum phi

loſophia, vt dictum eſt, dei ſit ſimilitudo, ac deus dupli cem habeat actionem. Notionis alteram, qua cuncta co gnoſcit. Alteram prouidentię, qua inferiora gubernat. Iure quidem merito philoſophia diuiſa eſt in contem platiuam & actiuam. Per contemplatiuam enim res ip ſas intelligimus. Per actiuam ꝟo diſponimus inferio ra. Sicqꝫ deo perq̃ ſimiles efficimur. Altera eſt hęc, no ſtrarum animarum duplices ſunt actiones. Alterę intel lectiuę, vt mens/ratio/ſenſus/opinio/& phantaſia. Alte rę ꝟo vitales ſiue appetitiuę/vt voluntas/electio/ani mus/& concupiſcentia. ¶ Quũqꝫ per contẽplationem perficiatur in nobis virtus intellectiua, per actionem ꝟo vitalis atqꝫ appetitiua, rationabiliter quidẽ erunt philoſophię partes duę, contẽplatiua & actiua. Sed quũ contẽplatiuam ipſam diuiſerint in theologicũ/mathe maticum/& naturale, id quoqꝫ quare ita factum ſit per noſcamus. Rerum omniũ tres ſunt ordines. Alię eniꝫ penitus a materia ſeparantur, vt ſunt diuina, Alię non ſeparantur vt ſunt naturalia, eaqꝫ ſpecies quę ſine ma teria non poſſunt intelligi, vt lignum/oſſa/caro/& eiuſ modi, quęcũqꝫ a natura iterum atqꝫ iterum procreant corpora. Alię ꝟo ſunt intermedię, quę & ſeparari & nõ ſeparari poſſunt vt ſunt mathematica, circulus quidẽ triangulus & eiuſmodi per ſeſe conſiſtere ſine materia haud quaq̃ poſſunt. Poſſumus tamẽ nos ligneũ ęneũ ac lapideum circulum triangulũue aſpicientes, eorum ſpeciem mente noſtra voluntate, ac ſeorſum a materia concipere. veluti cera, quę cum imprimit a ſigillo, nõ materiam trahit, ſed formam. Dicunturqꝫ qua per ſeſe non conſiſtunt, a materia non ſeparari, qua ꝟo ad no ſtram cogitationem qua quiduis imaginari poſſumus, ſeparari. Quum itaqꝫ rerum omnium alię penitus ab intelligentia materię ſeparentur, alię non ſeparentur, alię tanquã intermedię & ſeparentur & non ſeparentur. haud quidem irrationabiliter, contẽplatiua ſpecies di uiſa eſt in theologicum/naturale/& mathematicum, quę ſeparantur enim ſubijciuntur theologico, quę minime, naturali. quę ꝟo intermedię ſeparantur & non ſeparan tur, mathematico. Quod autẽ ſpecies rerum corporea rum a materia ſeparari non poſſint. & quod mathema tica ſeparẽtur, patet id quidem ex diffinitionibus ipſis. In diffinitione nãqꝫ circuli nulla materia ſuſcipit ſic, Circulus eſt figura plana, quaꝫ vna linea circũſcribit, in quo omnes quę ducuntur a centro ad circũferentiã rectilineę ſunt inter ſe coequales. ¶ At ꝟo quum do mus diffinietur, diffiniri ſine materia nullo quidem pa cto poterit, ſic. Domus eſt ędificiũ quod a cęli nos in iuria defendit, ex cęmento ligniſqꝫ conſtructum. Niſi enim materia aliqua pręceſſerit, nullum vnq̃ ędificiũ intelligemus. Ac iure quidem medium eſt mathemati cum, quoniam cum minime cuiq̃ liceat, continuo a na turalibus ad diuina trãſire, proficiſci ab his quę nulla tenus a materia ſecluduntur ad ſecluſa, nunquã poteri mus niſi per mathematica. Mathemata enim iccirco di cta qđ oporteat qui eas diſciplinas perdidicerint, intel ligere ſe mox ad diuina trãſitũ ſine ſanguine facturos. Etenim & diuinus Plotinus, ex principe quidem Pla tone in 7° de republica libro/pagina ſecunda ſic inquit. Tradendę ſunt adoleſcentibus mathematicę, vti aſ ſueſcant incorporeã naturam, nam ſi a naturalibus re bus continuo ad theologiam deducant, occecabimus. Vt enim ex tenebricoſis carceribus in ſplendidiſſimaꝫ lucẽ exituri, in ea domo aſſueſacere ſe prius ſolent, quę mediocre lumen admittit. Sic & adoleſcentuli poſt natu

Debile medi um. quđ de° ipſe iad eſſen tiã intelligẽdo intelligit inuti/ ue: no abſtra/ ctus alr vile ſceret.
Phia i ſpecu latiuaꝫ & pra cticam.
Hec quoque Simpli. phy ſicoꝝ. p° in p hemio vid' &ꝫ The. ſbi: & ſi illud phemiũ ſit Simp. vid Alcinoũ pla tonicũ in lib. de doc. Pla tonis cap. p° 2. &. 3.
Diuina nãlia mathema.
Decipiũ quũ nec ordĩe do cti. nec nãe ſic perdere õ beant°. Dico duplicẽ ordi nẽ vnũ ſcꝫ eſ ſentialẽ: quo

ralia, anteq̃ ad theologiam ducantur, mathematicis di ſciplinis exercitandi erunt, ſunt enim ad illam hę tanq̃ gradus, quę qua non ſemouentur a materia, iunguntur naturalibus, qua ꝟo ſegregantur, diuinis. ¶ Dicendũ mihi nunc eſſet, in quot partes diſtinguantur theologi cum & naturale. Sed quum prolixiora ſint minimeqꝫ ad productionem neceſſarię, pręteribimus. Ac de ma thematico tantum dicamus. Mathematicum diuiditur in partes quatuor, in arithmeticaꝫ, muſicen, geometriã, & aſtronomiam, arithmetica numerum conſiderat, non illum qui dicitur apud idiotas. Sed ſpeciem ipſam nu merorum diuinam, vt quum quęritur quã rationem ha beat, ſenarius ad ternarium, aut nonarius ad ſenariuꝫ, nõne duplareꝫ ille, hic triplarem, ſiue gręce, ἡμιόλιον. Eſt autem Hemiolius qui ad quem refertur minorem numerũ continet, ac eius dimidium. vt ſex ad quatuor. nouem ad ſex. conſiderat item qui a quibus naſcantur. qui ſint integri, qui abundent, qui pares ſeparesue ha beantur, cuius generis ea eſſe poterunt, quę Parmeni des, quęue tum alibi, tum in Phedone quęrit Socrates. Muſice ꝟo, nihil quidem aliud conſiderat, q̃ chordaꝝ vocũqꝫ concentus, non qđ Plato reijcit, ad voluptateꝫ afferendam, ſed tum ad mouendos, tum ad leniendos animorum noſtrorum affectus. Quod quidem decla rãt adhuc, delapſę iam e manibus vix ſeruata veſtigia, audientes enim tubam excitamur animo ſtatim vehe mentius, audacioreſqꝫ reddimur, propter qđ in pręlus ſemper exerceri ſolita. Audientes ꝟo theatraleꝫ melo diam fracto animo & quaſi ſoluto deficimus. ſcitum quidem eſt illud. ¶ Fertur Pythagoras quũ forte ani maduertiſſet adoleſcentulum quẽdam Tibiarum ſua uitate effractum, ac quocũqꝫ tibias inſequentẽ, iuſſiſſe. tibicini ſonum imutaret, ſtatimqꝫ. vbi id factum eſt, ceſ ſauiſſe in puero affectionem. Quapropter omnia qui dem credenda, quęcũqꝫ de diuiniſſima muſica dicunt. Atqꝫ ob id diuinus Plato iuuenes ortatur per Muſi caꝫ & gymnaſticã iter faciant, vt per muſicam quidem excolant animum, corpus ꝟo per exercitationeꝫ. Geo metria ꝟo conſiderat magnitudines ac figuras. Aſtro nomia autẽ motus aſtroꝝ, ſic enim nũc placet ἐπονας interpretari. ¶ Sed age q̃obreꝫ in quatuor diuiſuꝫ ſit mathematicum, neqꝫ in plura, neqꝫ in pauciora. Dein ceps videamus. Mathematicũ circa quãtitatem verſari manifeſtũ. Quãtitas aũt alia cõtinua, alia ꝟo diſcreta, cõtinua quãtitas diuidit in quãtitatẽ quę mouet, & quę nõ mouet, quę mouet alia ſemper, alia non ſemꝑ, quã titas ꝟo diſcreta in quãtitatẽ quę eſt per ſe, & quę eſt ad aliud. Quãtitas cõtinua quę non mouetur eſt terra, cir ca quaꝫ verſatur geometria. Eritqꝫ geometria cognitio quãtitatis ꝯtinuę quę non mouet, quãtitas cõtinua quę mouet eſt cęlum circa qđ verſatur aſtronomia. Eritqꝫ aſtronomia cognitio quãtitatis continuę quę ſemꝑ mo uet, cõtinuũ aũt id eſt cuius partes in diffinitione cõue niãt cum toto, quãtitas aũt diſcreta per ſe eſt numerus qñ euꝫ integer ne an abundans, par an impar ſit ꝯſide rauerimus, neqꝫ quicquam aliud qđ extrinſecus adue niat. Pertineret enim ad muſicen. Arithmetica igitur eſt cognitio quãtitatis ꝑ ſe diſcretę. Quantitas diſcreta ad aliud, eſt habitus tonoꝝ inter ſe qui maxime per nu meros diſcernant, circa quos verſatur muſica. Eritqꝫ muſica cognitio quãtitatis diſcretę reſpectũ habẽtis ad aliud. Diſcretũ autẽ id eſt cuius partes ꝑ ſe cõſiderant, nec dimoueri ſimul pñt. Vñ geometria & aſtronomia erũt circa quãtitatẽ cõtinuã. Arithmetica ꝟo & muſice circa

ad nos & or do doc. nãcu pař: & quo ad nãꝫ & ordo ꝑ fectõis dr ꝑ° ordĩe doctrie a mathe. 2° a ſcia nãli inci pere debem°. 3° a metaphy ſica: & iđ poſt phyſicaꝫ ſiue poſt res nãli uſ traditionẽ di. vt Them. phyſicoꝝ ꝑ° 2 & qꝫ inter ma the. & phiam nãlem & diui nã nõ ẽ ordo eẽntialis ſed ad hñ eẽ ẽ cõ uerſo ꝟo or dine nãe: hec Ariſto 6. me taphy. 3°.
Diuiſio ma thematis.
Arithmetica.
Quid muſi ca.
Notatu dig° opa muſica lia.
Quãti 2° ꝯti nuũ diſcretũ.
Quid aſtro nomia.
Arithmetica
Muſica.

circa diſcretã. Diximus iam de cõtemplatiua. Nũc vero de altera parte quã actiuã vocauimus, dicendũ. ¶ Diuidit̃ quidẽ in moralẽ, domeſticã, ⁊ populares, ſed grece ſignificãtius, in Ethicã, œconomicã, ⁊ politicam, quicunqꝫ enim qd recte facit, vel in ſeipſum faciẽs dicitur ethicus, vel in domeſticos œconomicus, vel in rẽpublicam politicus. Quꝫ nõnulli dicant, qui politicus ſit, eundem poſſe ⁊ ethicũ ⁊ œconomicũ dici, ſubijciantqꝫ actiue ſolã politicam, ſed male. Pleriqꝫ enim ab inani gloria dominati, Reſpublicas quidẽ recte adminiſtrarũt, ſeipſos vero penitus neglexere, ac nullã ſui ſuarũqꝫ rerum curam habuere. Nõ immerito igit̃ in tres partes a nobis diuiſa eſt, in ethicã, œconomicã, ⁊ politicã. Diuidit̃ autẽ vnaqueqꝫ in nomothetica, ea eſt ferẽdarum legum ratio, ⁊ in iudicialẽ. Politicus eniꝫ Phs ⁊ leges fert ad populũ, ⁊ qd iure aut iniuria factũ querit̃, ex ijſdẽ dijudicãs, bonos afficit pmijs, malos vero ſupplicijs. Similiter ⁊ œconomicus paterfamilias leges fert ad domeſticos, dijudicans que punit ſi a legibus declinarint. Similiter etiã ⁊ ethicus ſibi leges proponet hoc modo.

Actiua phia in quot ſecat partes.
Ethica.
Oeconomica.
Politica.

Hec quoque Pythagoras i ſuis aureis carminibus.

In primis venerere deos, venerere parentes,
Et ventri, ⁊ ſomno parcas veneremqꝫ repellito,
Atqꝫ animos iramqꝫ tuam frenare memento.

¶ Et quecũqꝫ ſcribit ad Demonicũ Iſocrates. Ea enim moralea ſunt leges. dijudicabit vero ſeipſum, ſic.

Non mollem captare decet tua lumina ſomnum,
Ante recenſendo qꝫ ter tua facta probaris,
Quo veni: quidnam potui feciſſe: quid actum eſt:
Ordine cuncta ſuo memorans, ac mox tibi ſiquod
Turpe malum occurret, doleas, letteris honeſto,

¶ De œconomico autem ⁊ politico opportunius fortaſſe alias. Nunc pauca quedã de Ethico, ἤθος vnde Ethicus, qd noſtri dixerũt morẽ, nihil aliud eſt qꝫ hois ornamentum ac pulchritudo, pulchritudo cuiuſlibet rei eſt perfectio. Perfectio aũt ois fit ex priuatione rerum vitioſarum, exceſſus. ſ. atqꝫ defectus, quibus cõſtat turpitudo, nam ſi turpẽ dixeris cui mẽbrũ aliqd defuerit, dices ⁊ turpẽ eum qui pluribus abundarit, quales apud Apollonium gigantes. Turpitudo eniꝫ contraria pulchritudini. ⁊ qm vel exceſſu vel defectu imperfecta eſt, contraria erit ⁊ perfectioni. Perfectio igit̃ ois, qm contraria, contrariorum rerũ priuatione perficiunt̃, omnino cõſtabit obſeruatione turpitudinis.

Quid ethicus ⁊ eius aduerſio ne ſignificet.

Laus phie.

¶ Hec de diffinitione ⁊ diuiſione ipſius phie ſummatim quidẽ a nobis dicta ſint. Diuina certe eſt, atqꝫ ab omnibus qꝫ maxime expetenda. Sed preclare de ea dictum ferunt. Tale tantũqꝫ bonum, neqꝫ iam perueniſſe, neqꝫ vnqꝫ ad hoies peruenturũ. Nunc aũt ad ea que ad propoſitũ magis pertinere videbũtur, deueniamus.

Unde orta phia ſit.

QVVM intellexiſſent phias oium rerum vti res ſunt eſſe cognitiones, ceperũt inueſtigare Phi, quo pacto in eã ipſam rerũ oium cognitionẽ peruenirent. Quũqꝫ animaduertiſſent particularia cũcta generari atqꝫ corrumpi, eorũqꝫ ob id experientiã haberi non poſſe, ſcientiãqꝫ ſempiternarum certarũqꝫ rerum eſſe, atqꝫ id qd cognoſcẽdum eſſet a notione cõprehendi oportere. deduxerunt ſe a particularibus ad vlia, que videbãtur eterna ⁊ definita, ſciẽtia nãqꝫ a grecis, παρὰ τὸ ἐπὶ ἵστασθαι ἡμᾶς καὶ ὁροντικά προάγειν τῶν πραγμάτων, vt in Cratylo interpretatur Socrates, ideo dicta latine, qd nos incertiſſimũ quẽdam rerum ſtatum finẽqꝫ perducat. Exquiramus igitur quo progreſſum hunc fecerint a particularibus ad vniuerſalia. Quum intelligerẽt verbi gratia in hominibus, haudquaqꝫ oportere quotquot in mundo homines eſſent a ſe dignoſci, a particularibus cunctis hominibus, deuenerunt ad vlem hanc hominis naturã. Animal rationale mortale. Nam qui id nouerit, noſcet quicũqꝫ ſunt, fuerũt, aut futuri ſunt hoies. Eodem modo a particularibus equis, deuenerũt, ad vniuerſalem equi naturam, que omnes cõplecteretur hanc. Animal quadrupes hinnibile, non enim neceſſarium erat Pho, ſcire qui flauus eſſet, qui maculoſus, qui giluus, ſed vlr tãtũ quid eſſet equus. Vniuerſalia nãqꝫ ſemper eodem modo, nec nũc hoc rurſus alio atqꝫ alio quẽadmodũ particularia. Alia quidẽ eſt natura flaui, alia maculoſi, alia ⁊ giluí, ſicuti alia Platonis, alia Socratis, alia ⁊ Alcibiadis. At vero vniuerſalis homo ⁊ vlis equus, non ita, ſed ſemper eodẽ modo equus erit animal quadrupes hinnibile. ⁊ homo animal rõnabile mortale.

Alia ſemper manere particularia vero interimi.

¶ Porro quum cõſideraſſent varias ac prope infinitas id genus animalium ſpecies, deuenerunt in cõmunem omnibus cõitatẽ, animal. Animal enim ⁊ hõ ⁊ equus. ¶ Item ab hac ficu/platano/vite/ceteriſqꝫ arboribus. deuenerunt, ad vniuerſalem ficum/platanum/vitẽ; quas adduxerunt in cõe his oibus genus plantam. Habebãt ergo has duas cõitates animal ⁊ plantã, que qui nouit, omnia que continentur ab eis nouerit. Item ⁊ animal ⁊ plantã duxerunt ſub animans, animantes enim ſunt ⁊ plante, ſiquidẽ augẽtur nutriũtur, ac ſibi ſimile gignũt, quum vero animãti opponeret̃ id qd non eſſet animans, vt ſunt lapides/ ligna/ ⁊ eiuſmodi, quorũ pleraqꝫ poterant nobis eſſe incognita. deuenerunt a particularibus lapidibus ad vlem lapidẽ, ⁊ a particularibus lignis ad vle lignum, que adduxerunt ſub cõmune genus nõ animans, a quo ſinguli ⁊ lapides cõtinerent̃ ⁊ ligna. Sicqꝫ habuerunt ⁊ has alteras duas cõitates animans ⁊ non animans que adduxerunt ſub corpus. Item a demonibus animabus ⁊ eiuſmodi que corporibus vacant, deuenerũt in cõmune genus incorporeũ qd corporeo oppoſitum videbat̃, nãqꝫ vt tripliciter illud dimetiri, ⁊ in partes ſecari põt, ſic neqꝫ dimẽſurabile hoc, neqꝫ vllas in partis diuiſibile. Item querentes quid cõmune eſſe poſſet corporeo ⁊ incorporeo, inuenerunt ſubſtantiam, que vtrũqꝫ cõplecteret̃. Acque enim ſubſtantia eſt corporeum vt lapis/lignum/⁊ eiuſmodi atqꝫ incorporeum vt ſunt anime demones deus. Item quum intellexiſſent, ſubſtãtias rem quãqꝫ ſubiectam ſignificare, eſſeqꝫ eis cõtraria, que non per ſe, ſed in alijs cõſiſterent vt eſt albedo/nigredo/⁊ eiuſmodi, inuenerunt cõe his omnibꝰ genus accidens, ſub quo cõtinerẽtur. ¶ Quecũqꝫ igitur per ſe cõſtiterint, vt homo/lignũ/lapis, Subſtantie, que vero cõtra non niſi in alijs, vt albedo nigredo, Accidentia vocabũtur. Num ergo oia que ſunt, ex ſola ipſa ſubſtantia cõprehendẽtur: Itaqꝫ rerũ omniũ cognitionem a Pho haberi poſſe dicemus: minime. Erant nãqꝫ adhuc duo/tria/quatuor/decem/⁊ viginti, que adduxerunt ſub cõmune genus, numerum. Item aliud paruũ, aliud magnum, que adduxerunt ſub cõtinuum, cumqꝫ numerus ⁊ continuũ quãtitates eſſent, vtrũqꝫ eniꝫ vt docuimus quantitas, adduxerunt ea ſub vle quantum. Sicqꝫ habuerunt generaliſſima duo, ſubſtantiã ⁊ quãtitatem. Item erat quoddã album nigrum ⁊ id genus multa, que particulariter inſunt pluribus, vt albedo in ceruſa/⁊ niue/⁊ cygno. nigredo in ethiope ⁊ coruo. Inuenerũt vniuerſalẽ albedinẽ ⁊ nigredinem. quas ſub cõe vnum his oibus genus adduxerunt colorẽ. Item ⁊ dulce/⁊ amarũ/ calidũ/ac frigidum, q̃ adduxerunt ſub cõe oibus genus quale. Quale aũt id eſt, ex quo qui id ſuſcipit denominatur, vt ab albedine albus, ⁊ a grãmatica grãmaticus.

Accñtia non niſi in ſubſtãtijs ſuũ eẽ habent.

Subſtantia et accidẽs ſũt gñaliſſima.

Qualitas.

Ad aliqd ſiue relatio.

Erat item dextrum & ſiniſtrū, duplum dimidium, quę adduxerūt ſub cōe his genus dictū ad aliqd, qđ. ſ. reſpectū haberet alteri⁹ ad alterū. ℂ Erat itē aliud, eē in ſcholis, in foro, in tēplo, quę adduxerūt ſub cōe genus vbi, qđ loci eſſet ſignificatiuum.

Tempus.

Erat itē heri, hodie, cras, quę adduxerunt ſub qñ, qđ tēporis ſignificatiuū eſſet.

Ratio.

Erat item recumbere, ſtare, ſedere, quę adduxerūt ſub poſitionē, qđ ea corpoꝝ ſtatus ois complecteret. Erat item accingi, armari, annulū geſtare, quę adduxerūt ſub habitū, qđ is oēm cōprēhenderet ornatus cōpoſitionē. Erat itē verberare, calefacere, ac frigefacere, quę adduxerunt ſub agere. qđ eſt circa aliquid verſari. Erat itē verberari, calefieri, frigefieri, quę adduxerūt ſub pati. qđ eſt ab aliquo alterari. Itaqꝫ habuerunt hęc decem genera, ſubſtantiā, quātitatē, qualitatem, ad aliqd, vbi, qñ, poſitionē ſiue ſitum, habitū, actionē ac paſſionem, ſub qbus quęcūqꝫ eſſent in humanis rebus ꝯtinerētur. Dicta aūt ſunt a phis, κατηγορίαι, hoc eſt pdicamēta, quod de his quę ſunt ſub ſe vſr dicerent. Scripſerat itaqꝫ Ariſtoteles libellū de pdicamētis, in quo mētionem fecit de his quinque vocibus, genere, ſpecie, differētia, proprio, atqꝫ accidenti. quę quum incognitę nobis iā eſſent longa deſuetudine, & Phi & boni viri functus officiō Porphyrius, ipſū hunc libellū ꝓpoſuit, docēs nos qd quęqꝫ illaꝝ vocū ſignificaret, vt quū hęc didicerimus, multo facilius ea aſſequi poſſimus, quę ab Ariſtotele tradita ſunt de decē pdicamētis. Dictū eſt igit quot modis phia diffiniat. Demōſtratū eſt in quot quęue vnaquęqꝫ phię pars diuidatur. poſtremo & quō ſub decem generaliſſimas cōſtates oia adducta fuerint declaratum.

Nō neceſſariū eē hunc librū: ſꝫ vtilē ad libros Ariſto.

ℂ Nunc de his dicendū quę a Phis προλεγόμενα, ἤτοι προτεχνολογούμενα ἐπὶ παντὸς βιβλίου, appellant. Ea ꝟo ſunt hmōi, propoſitū ſiue intentio, vtilitas, opus legitimum, nomen authoris, ordo libroꝝ, titulus, diuiſio p capita, docēdi modus, & relatio. Cōſueuerunt aūt interpretes ea in enarrādis Philoſophoꝝ ſcriptis ſemp ꝓponere, nō vt ipſi quicqꝫ addidiſſe viderent, aut aliquā aliā ob cauſam, ſed ſolum ꝓmptiores vt redderent qui legerent, quiue audirent.

Octo fore cōſideranda in initio cuiuſcūqꝫ libri.

Reddi⁹ cāe.

Intētionis.

ℂ Si qs eniꝫ ꝓpoſitū ſiue ſcribētis intētionem ignorarit, pigreſcet, medioqꝫ in curſu ſtabit, velut his accidit qui eo proficiſcunt quo neſciūt. Neqꝫ ꝟo id ſatis, ꝗuis enim ſcribētis intētionē quis nouerit, non tñ ꝓmptior efficietur ad opus aggrediendū, niſi & vtilitatem quoqꝫ pdidicerit. Quare poſt intētionē & vtilitas oñdēda, ac

Vtilitatis.

neqꝫ id quidē ſatis, niſi legitimū opus eſſe demōſtrabitur eius quē ſcimus ſapiētię ſtudio fuiſſe clariſſimū, veluti Ariſtotelis & Platonis a quibus nihil niſi qđ vtile, dictū exiſtimamus. Sequit mox qđ de ordine, vtrum prius an poſterius collocet, quare & ordinē declarāt. Pręterea & titulū, qꝛ ex eo breuiter intentio dignoſci ſolet. Poſtremo diuiſionē, modū pęceptionis, & relationē, hoc eſt in quā partē phię referatur, icirco, vt ſciamus, vbi maxime conferat. Sed age nos quoqꝫ huius libelli τὰ προλεγόμενα, dicamus.

Ordinis.

Tituli libri.

Diuiſionis.

Modiqꝫ docendi.

Intētio Porphyrij.

ℂ Intētio Porphyrij eſt de quinque vocibus diſſerere de genere, ſpecie, dr̃ia, ꝓprio, atqꝫ accidēti, ſub quibus particulariter oēs ſignificatiuę voces ꝯtinent. ℂ Vtilis aūt liber eſt ad omnē phiam. docet enim nos quęcūqꝫ ſupra ſpēs adueniunt. ex quibus ſuſcipere ſolemus demōſtrationes. Ex demōſtrationibus aūt phię finē cōſeqmur. Vtilis igit ad cōparandū phię finē.

Vtilitas.

ℂ Legitimū ꝟo eſſe Porphyrij authoris opus ꝑꝫ, cū ex ipſa elocutione, tū ēt ex eo qđ ſępius alibi, ð his quę in hoc libro tradita ꝑcepta ſunt, mētionem fecit. Alloqtur aūt Chryſaoriū cui & alios

Opus legitimum.

multos dedicarat libellos, ob hanc cauſam. Adoleſcēs erat chryſaorius Porphyrio magr̃o ob ętatis & ingenij decorē gratiſſimus, rogauerat is Porphyrium, de Ætna vt ſcriberet. interim ꝟo, quū forte incidiſſet, in Ariſtotelis pdicamēta, neqꝫ oīno incūbens ꝑfeciſſet quicqꝫ, ſignificauit id Porphyrio, qui tum illic in Sicilia erat, rogitās ſi qđ pollicitus fuerat, de Ætna ꝑſcripſiſſet ad ſe mitteret, ſin minus, daret operā quo cū ipſū Ariſtotelis librū percipere poſſet, cui Porphyrius nil quicqꝫ grauatus, cōtinuo hunc libellum cōſcripſit, ex principe Platone eiſdē fere verbis oia colligens.

Rhetores grecoꝝ nom ꝟō ꝑſidaro ferūt.

Ex quibus rebus manifeſtiſſime cōſtat, viuo patre legitimū natum, ſuūqꝫ heredē hūc a Porphyrio iure fuiſſe inſtitutū, nihilqꝫ ꝓhibere, qn teſtamēto patriā ſponte adire poſſit hereditatē, vt verbis vtar iuriſcōſultoꝝ. ℂ Ordie ꝟo hic liber ꝑmus, introducit ſiquidē nos ad Ariſtotelis pdicamēta, pdicamēta de ſimplicibus ſunt rerum vocibus. Simplices aūt de quibus hic agitur voces rōnalis ſunt phię principia. Primus igitur, meritoqꝫ cęteris in phia libris ꝑponendus. ℂ Titulus aūt inſcribit εἰσαγωγή. ℂ Introductio icirco qꝛ tanqꝫ aditus eſt, & via ad oēm phiaꝫ.

Libri titul⁹.

Cur introductio iſcribat.

Dubitatio.

ℂ Addubitarent hic fortaſſe nonnulli cur īdeterminate inſcript⁹ ſit liber. (Introductio) incertum enim grammaticę ne ſit an rhetorices, an logices.

Rñſio.

ℂ Rñſuꝫ his ſit, ſolere nos ſemp excellētiſſimā quāqꝫ rem indefinite ꝓnūtiare, atqꝫ vti nos quū Homerum aut Demoſthenē ſignificare volumus, poetā dicimus & oratorē per excellētiā, ita nihil ꝓhibuit volentē phiā ſignificare eo mō dixiſſe. Pręterea. introductio ois ex ꝯfeſſo vel artis vel ſcię eſt introductio. Sed quum phia ſit artiū ars, & ſciaꝝ ſcia, quo mō ſatis digne poterat, qꝛ nos ad illaꝫ introducturus erat p quę eā ad cęteras omnis artes & ſclas ſi vera eius diffinitio, vnius tñ artis introductione libri titulū inſcripſiſſe?

Diuiſio libri in partes.

Prima.

Scđa.

Tertia.

ℂ Diuidit autem in tris ptes, in ꝑma diſputat de ipſis quinque vocibus. in ſcđa eas ꝯplicat. in tertia docet, quā habeant inter ſe ſimilitudinē ac diſſimilitudinē. Docēdi modū quo vtat, facilē & qui ad erudiendos pertineat adoleſcētulos fore promittit, ipſo ſtatim prohemio, quū dicit, ſe ab altioribus qōnib⁹ velle abſtinere, & ſimpliciora ꝯſectari.

Cur organū appellet.

ℂ Refert poſtremo hic liber ſub rōnale organū. Organum enim logicam appellat, quaſi inſtrumentū philoſophię. Docet eniꝫ quę ad principia demōſtrationis cōducunt. Introducitqꝫ nos ad Ariſtotelis pdicamenta quę ad logicā ſpectant, logica autē non pars eſt phię. Sed organū vt alibi demonſtrabimus.

QVVM SIT nectium Chryſaori &c.] Quęcūqꝫ in humanis rebus ſunt, oia ſuapte natura bonum expetūt. Oēs vel ſpecie ipſa boni afficimur, boni cupiditate incenſi ſumus oēs, ad id qđ bonū eſt trahimur rapimurqꝫ oēs, rerū nāqꝫ oium & origo & perfectio bonum, malū ꝟo qui appetat nemo. ſi qs tñ appetiuerit, idipſum expetet tanqꝫ bonū. Quare qñcūqꝫ voluerimus quēpiā ad aliqd cohortari, ex illa ipſa re bonum futurū eſſe oſtēdemus, qđ & Porphyrius nunc facit. Nā quū vellet Chryſaoriū ad hui⁹ libri lectionē attentū facere, futurū ex eo bonū oſtēdit.

Oē ſub rōne boni expet.

Duplx bo⁹.

Sed qꝛ duplex bonū, alterū vt finis, vt cū dicimus ſanitatē eſſe bonū alterū vt ad finē, vt cum venā ſecare bonū eſſe affirmamus nō per ſe ſed pp ſanitatem. Neceſſarium hoc loco non dicet potiſſimū pp ſe bonum, ſed pp aliud malus, quēadmodū quū dicimus, ſi ſanus fieri cupis, neceſſarium eſt tibi venā laxari. Refert nāqꝫ ad prędicamēta,

ſed breuius

ſed breuius, vel neceſſarium dixit hunc libellum reſpectu maioris boni vtilē: vel certe ꝓpter ſe neceſſarium, quū ſine ipſo quę in phīa tradita ſunt, percipi minime poſſint.

Neceſſarium bifariā ſumi.

℄ Intelligendum autem neceſſarium a Phīs duobus modis accipi, neceſſarium qđ vtile, vtile autē eſt qđ ꝓpter aliud ſumit̄, verbi gratia, lauari, veſtibus ſuccingi. & neceſſariū qđ ę contrario opponitur vt aūt poſſibili. verbi cauſa quādo ſubiectū abſq; eo eſſe nō poteſt hoc modo, neceſſe eſt quęcūq; pulmonē habēt animalia reſpirare, ſi volumus vt viuant, neceſſaria igitur eſt reſpiratio, nam ſine ea, quę pulmonem habent animalia viuere nullo modo poſſunt.

Non neceſſarius ſed vtilis liber Porphyrij.

Dicetur itaq; neceſſarius hic liber aut ex priori, aut ex poſteriori ſignificatione, atq; ex poſteriori quidem, minime. Antequā enim Porphyrius cōmentus hanc rem fuiſſet, haud ſane ignorabatur, Phōrum ſcripta quid ſignificarent, igitur ex priori, qđ illorum faciliimam nobis cognitionē efficiant, nūquam ergo ex poſteriori ſignificatione dicetur neceſſarius liber, quoniam illa ſine hoc conſtare non poſſent, ſed ex priori quoniā ſine hoc illa haud ſatis vnquam recte intelligerentur, illud vero neceſſarium nō in ſcripto ſed in ipſa rerum contemplatione intelligendum, neq; enim dixit ſic, quum neceſſaria ſit huius libri confectio, ſed ſic, quum neceſſaria ſit & ad prędicamentorum traditam ab Ariſtotele doctrinā cognitio generis, ſpeciei, differentię, proprij, & accidentis.

Libri vtilitas.

℄ Hęc itaq; libri huius vtilitas eſt, quodq; diſperſim ab alijs olim dicta fuerant hic collectim habentur, ac faciliorem nobis conciſioremq; illorum intelligentiam pręſtat. Quare non ſibi inuētionem hanc Porphyrius vēdicauit, ſed quę ab antiquioribus dicta ſunt. inquit, adducere tentabo. ℄ Animaduertendū aūt in prohemio hęc declarari, libri argumentum, vtilitatē, & pręceptionis genus. Argumentū quum de ipſis quinque vocibus ſe dicturum neceſſario exiſtimat. Vtilitatē, quū dicit vtilem eſſe non modo ad Ariſtotelis prędicamēta, verūetiam ad omnem philoſophiam. Pręceptionis genere ſe vſurū oſtendit eo, quod maxime conueniat his qui nunc primum erudiuntur. Neq; enī plura adducit q̄ pertineant ad introductionē, neq; ſcribendo longius ſe extendit, neq; obſcuro vtitur dicendi ſtilo, quibus plerūq; deturbari a ſtudio ſolent adoleſcētuli.

Cōiūctio notanda.

℄ Coniunctio autem illa, et, ſignificat nobis non ſolū ad prędicamentorum doctrinam conferre hunc libellum, verumetiam (vt diximus) ad omnē philoſophiā. Rurſus aliter, & ad prędicamentorū quę tradita eſt ab Ariſtotele doctrinam inquiens, non ſolū ſignificantē conferre hunc librum ad eam doctrinam prędicamentorū quę tradita eſt ab Ariſtotele, ſed ad prędicamēta etiam cęterorū, qui de his perſcripſerunt vt Archytę Tarentini, Theophraſti, atq; aliorum. Plęriq; enim Ariſtotelis diſcipuli, ad pręceptoris ęmulationem cōſcripſere. De prędicamētis, de interpretatione, & de reſolutiuis ſyllogiſmis.

Dubitatio.

℄ Addubitarent autē fortaſſe nōnulli, in hoc ipſo ſtatī pricipio, ὄντος ἀναγκαίου. mouerentq; infirmam ſane atq; inconſequentē quęſtionem alioqui pulcherrimam & relatu digniſſimam, hoc modo.

Poſſibile. i. ἐνδεχόμενον

dictū poſſe.

Cōtingens. i. ὑπάρχον.

Contingens.

Ens aūt neceſſarium eſt aut poſſibile aut cōtingens. Neceſſarium eſt, qđ ex neceſſitate eodē modo ſemper habebit. veluti hoc, dum ſol eſt ſupra terram, dies eſt. Poſſibile autē, qđ duas inter ſe contrarias res admittet, vt ſcire ac neſcire, nunquam enim alterutrum ſi ſit, erit & alterum, tamen potentia id ita eſſe conſiderabitur. Contingens vero eſt qđ in actionem dirigitur, poteritq; ita euenire. His igitur ens coęquale non eſt, non enim pro eſſendi reciprocat cōſequentia vt ꝓpriū & definitio, quę inuicē & ſuppoſita & prędicata eſſe pñt.

Subm̄ ſiue ſuppoſitū.

℄ Suppoſitum autē ſiue (vt vulgo aiunt) ſubiectum, id eſt de quo fit ſermo, cui gręce articulus pręponitur vt homo.

Prędicatū.

℄ Prędicatum vero eſt in quo ſubſtantiuum verbum aut actu aut potentia continetur. Omnia enī prędicata quum aut nomina ſint aut verba, nominib' quidem continebitur actu ſic, animal eſt, verbis vero potentia ſic, loquitur, diſputat. Non enim quo modo dicimus. homo eſt riſibilis, & riſibile eſt homo, ita dicem'. ens eſt neceſſarium, & neceſſariū eſt ens, nihil enim idē ex cōmutatione conſequitur, quicquid enim neceſſariū, admittibile & exiſtens, illud idem eſt & ens. ſed non ſi quid ens eſt, idem prorſus erit neceſſarium, admittibile, & contingens. quin ſi illorum aliqđ fuerit. ſ. potens, non erunt & reliqua. ſ. neceſſarium atq; inexiſtēs. Si igitur inęquale ens, admittibili, neceſſario & exiſtenti. nec ſuppoſitum, qđ non idem ex cōmutatione conſequat̄, erit certe pluris. Cur itaq; Porphyrius, quum & ipſe in omni prędicato iubeat debere ineſſe vel maius vel ęquale q̄ in ſuppoſito ac nunquā quid minus. Neceſſarium qđ minus eſt, de eo qđ pluris eſt fecit eſſe prędicatum: Sic, ὄντος ἀναγκαίου. Fatebimur quidem id ita eſſe de maiori qđ eſt minus prędicari nō oportere. Ens vero pluris eſſe q̄ neceſſarium, minime. Proprie enim ea dicuntur pluris eſſe nomina, quę de pluribus prędicant̄, in multiſq; inexiſtunt, ac per ſe intellecta propriam in ſe exiſtētiā habent, vt animal, qđ & de homine, & equo, & cane prędicatur, inexiſtens cunctis, propriāq; per ſe intellectum, in ſe exiſtentiā hꝫ. Dicitur enim ex diffinitione animal, ſubſtantia, aīans, ſenſibilis.

℄ Pręterea. quęcūq; in ſeſe non inexiſtunt, ſed cōmunem pluribus appellationē habent vt canis, aiax, & eiuſmodi, nunquā dicentur pluris eſſe, quia ęquiuocę ſunt voces, non res. Oportebit enim ipſum p ſe prius exiſtere, q̄ altero qđ pluris eſſe dicatur, ens vero quum in ſe non exiſtat, ſitq; vox duntaxat cōis neceſſario, ei qđ poteſt eſſe, & cōtingenti, nunq̄ dicetur pluris eſſe.

℄ Pręterea. Si pluris id eē dicant, tanq̄ genus profecto non negabunt. Sed genus eodē etiā tēpore diuiſum continet in ſe ſpecies, iꝫ nihil omnino pceſſerit, aut ſubſequatur. Neceſſe igit̄ erit, eos confiteri, vno eodē tēpore, neceſſariū eſſe, & poſſibile, & contingens, quo nihil abſurdius. Neceſſarium quidē ſemper eſt neceſſariū, potens autē eſſe, ſiue admittibile & contingēs, non ſemper ſed aliqñ. Quare ſi ens genus non erit, non erit ēt & pluris, quicquid enī natura ipſa definitū eſt, particularibus ſi adſit, nullo modo poteſt eſſe genus.

℄ Pręterea. Oia aut determinate aut indeterminate proferunt̄, determinationes autem quatuor, omnis & quidā affirmatiuę, non omnis & nullus negatiuę. Dictę iccirco quoniā ex his determinatur qđ dicimus ſiue vl'r ſiue particulariter. Si enī dicamus ſic, omnes homines lucrū appetunt, ideſt vniuerſale. Sin vero ſic. quidam ſummū bonum virtutem ꝓpter ſe expetendam eſſe voluerunt. Particulare. Demōſtratum autem ab oibus fere Phīs eſt, particulare indeterminatū idē valere ac particulare determinatū, vt quidā homo venit, idem ſit atq; hoc, homo venit.

Dubitatio.

Cur p caſum rectū nō dicit quā p genitiuū, dic a grāmaticis pon' q̄ e phīs cōſiderauōc dig'.

Or ſi ita eſt. Porphyrius indeterminate quum dixiſſet ὄντος ἀναγκαίου neq; prępoſuiſſet παντὸς vniuerſalē determinationem. Suſcepit illud τὸ ὄν. particulariter ac ſi diceret quoddam ens eſt neceſſariū. Quod quidem, vt ipſi cōfitent̄ ęquiualet neceſſario. Et quidem ſi ęquiuocū ens tennis vox non fuiſſet habuiſſetq; in ſe ſubſiſtentiam vt animal, rectiſſime de eo poterat neceſſariū indeter-

minate prędicari. ¶ Prętereà. Quādocunq; volumus rem aliquam ſignificare, per rectum caſum, ſignificare ſolemus ſic. homo equus. Quando autē eci ipſius partem aliquam, aut qđ circa rem eſt, per genitiuū. Si enim dixero Socratis. Certe vel mēbrū eius aliqđ ſignificari volo, vt manus, caput, vel eorū quę circūſtant aliqđ, vt librum, domum, & eiuſmodi. Si itaq; dixiſſet Porphyrius per rectum caſum ſic τὸ ὂν ἀναγκαῖον ἐστι. Rem plane ipſam ſignificaſſet. Sed quū dixerit ὄντος ἀναγκαίου per genitiuum, certe vel partem rei, vel aliquid eorum quę rem circūſtant ſignificauit. Cuilibet autem parti eorum quę circa rem ſunt ęquiualet neceſſarium. verbi cauſa. homo idē atq; aliqđ animal, & manus idē atq; aliqđ membrū in homine. Quāuis ergo propriā quis dixerit ens ſubſiſtentiā habere, non tamen redarguendus iccirco Porphyrius qđ fecerit de ente neceſſarium tanq̃ de ęquali ęquale prędicari. ¶ Demonſtrabimus adhuc alia rōne, ens neq; ſupradictorum neceſſarij poſſibilis & cōtingentis, neq; ſubſtantię accidētis ac reliquorum prędicamentorū, poſſe eſſe genus hoc modo, in quibus aliquid prius eſt ac poſterius, qđ communiter de his prędicatur non eſt genus. Genus enim ſpecierū eſt genus. ſpecieſq; ipſe eodem tēpore per ſe ſubſiſtūt: accidens vero poſterius eſt ſubſtantia, quoniā in ea exiſtit poſterius, & eo qđ poteſt eſſe contingens, quoniā in eo habet exiſtentiā. De his igitur ens vt genus nō prędicabitur vniuocę, ſed ęquiuocę. Appareat ſane inquiet aliquis in his prius eſſe ac poſterius, vnde nam id manifeſtum erit, exiſtere in ſubſtātia accidens & in eo qđ poteſt eſſe cōtingens: non inexiſtent. Dimotis nāq; ſubſtantia & poſſibili, dimouebuntur & cū accidenti contingens, ſed ſemotis ab ente in quibus non ſubſiſtit ſpeciebus, ſubſtantia & poſſibili, non ſemouebuntur & reliquę. non enim corrupta ſpecie canis aut equi, corrūpentur & cęterę hominis, equi, bouis, cameli, & id genus, aliorū. Demonſtrata igitur eſt alienę quęſtionis abſurditas ac ſolōnis noſtrę ꝑcinitas. ¶ Verū enimuero adhuc principium rurſus dānantes dicerent ſic. Si ens ęquiuocum, ęquiuocum autē indefinitū, ens igit̃ indefinitum, ac non oportet principium ab indefinitis fieri. male igitur. Rńdebimus ens non dici debere ęquiuocū, ſed ab vno aliquo, velut a medicina. Medicinę dicimus librum, & medicinę potionem. Quid autem ſit ęquiuocum, quid vniuocum, quid ab vno aliquo aliquid eſſe, in ꝑdicamētis dicemus. ¶ Quā vero ob cauſam ens prępoſuerit neceſſario. Tribus factum eſt cauſis. prima vt qđ vniuerſalius eſt ꝓponeret, ſecunda ꝓpter elocutionis elegantiam, ſi enim dixiſſet ἀναγκαίου ὄντος non ſic ſonora fuiſſet locutio, ob hiulcę orationis vitium qđ κεχηνὸς vocatur, poſtremo vt a generaliſſimis principiū ſumeretur, ab his enim ſemper inchoandū. ¶ Quęrent ꝓterea cur non dixerit bonū aut vtile, ſed neceſſariū. ¶ Dicemus, q; hęc duo bonū & vtile adhęrent ſibi mutuo. continētur q; a neceſſario, bonum enim, id eſt qđ ꝓpter ſeipſum expetitur, vt felicitas, virtus, vtile vero qđ propter aliud, vt diuitię, quę ſi adſit, non penitus ſaluam rem faciet, ſi abfuerit non corrumpet, veluti hęc toga. Neceſſarium autem duplex. vel quod propter ſeipſum expetitur, nihilq; differt a bono, vt ſanitas. vel qđ expetitur ꝓpter aliud, nihilq; differt ab vtili, vt venę laxatio, & potio medicinę. Primo igitur ſignificato quinque vocum neceſſaria cognitio eſt, quoniā nobis, tum ad prędicamēta, tū ad logicam methodum confert. ¶ Dicit̃ autem hoc neceſſarium ſex modis. Neceſſarium vt materia ęris ad informandam ſtatuam. Neceſſariū vt rationale in hominibus. Neceſſariū qđ propter ſe fugiendū, ꝓpter alterum vero expetendum, vt venā incidere. Neceſſariū qđ propter ſe eſt expetendū vt ſanitas virtus. Neceſſarium qđ ꝓpter ſe neq; expetendū, neq; fugiendū, vt ſunt quędā pharmaca. Neceſſarium poſtremo qđ propter ſe & propter aliud eſt expetendum. Veluti eſt hic liber.

Cur ens ipſi neceſſario prępoſuerit tribus de cauſis factū fuiſſe cōſtat.

Cur bonum aut vtile non dicit quū neceſſariū dicit. Solutio.

Neceſſarium duplex ſ quoq; ſupra.

Sex modis neceſſarium dici pōt.

¶ PRÆFATIO. CAP. PRIMVM.

Cum ſit neceſſarium Chryſaori & ad eam quę eſt apud Ariſtotelem prędicamentorū doctrinā noſſe quid ſit genus, qđ differentia, quid ſpecies, quid proprium, & quid accidens: & ad diffinitionum aſſignationem, & omnino ad ea quę circa diuiſionem & demonſtrationē ſunt: vtili exiſtente iſtarum rerum ſpeculatione. cōpendioſam tibi traditionē faciens: tentabo breuiter, velut introductionis modo, ea quę ab antiquis dicta ſunt aggredi, altioribus quidem quęſtionibus abſtinens, ſimpliciores vero mediocriter coniectans.

ARISTOTELES In prędicamētis de generaliſſimis decē vocibus quū pertractaret, ſeparauit eas a differētijs & proprijs, atq; harum quinque vocum ab eo illic mentio habita. Intelligere igitur qđ ſit genus, dīa, ſpecies, propriū, atq; accidēs, ad faciliorē illarū intelligētiā neceſſarium. Vtitur ſūt Porphyrius [et] cōiunctione, q̃ non ſolū ad Ariſtotelis ꝓdicamenta confert, ſed ad ea quę ipſe inferius narrat, q̃q; nōnulli interꝓtentur /et/ dixiſſe, & ad Ariſt. ꝓdicamēta, & ad ꝓdicamēta Architę vtilē harū quinque vocum cognitionē, ſed iſta dicere mihi eſt abſurdum. ¶ Quare autem ꝓpoſuerit genus dīę ac differētię ſpeciem ſuo loco demōſtrabimus. Nunc vl̃r de oībus pauca dicamus, de genere, dīa, ſpecie, proprio & accidenti. Non enim ob re quiſpiā rogaret, cur in eum ordinē ſic redegerit has voces Porphyrius: neq; enim videri vllo modo dz, temere id factum. ¶ Huius nos rei cauſam, paulo altius ab initio repetamus. Intelligēdū in oībus rebus quędam eſſe vl̃ia, quędā particularia. Quum vero corrumpi & quaſi aboleri particularia neceſſe eſſet, excogitauit nā generalius quōdā qđ oīa cōplecteret̃ genus, & qđ vniuſcuiuſq; rei formam cōſeruaret ſpēm. ſed quo res planius itelligatur, ordine omnia exponemus, atq; vnūqđq; tanq̃ in exēplo demōſtrabimus Socratē, Platonē, ac cęteros particulares hoies ſilr, & flauū, maculoſum, hunc equū & illum vocarunt Phi particularia ſiue indiuidua. Porro quę particularia ipſa cōprehenderēt, vt vl̃is homo & vl̃is equus, vocarunt ſpecies. Quę rurſus ſpecies, appellauerunt genera, veluti aīal, qđ cōtinet vl̃em & hominē & equū. quę vero media eſſent, inter ſpecies & genera, dixerunt differentias, vt rōnale & irrationale, qđ alterū differre facerent ab altero. Rōnale enī id dicitur, qđ mentis iudicio ducitur ac ratione, vt hō, & dęmon. Irrationale vero qđ iudicio, ac rōnis eſt expers, vt equus, bos, & ſimilia. Erūt q; particularibus vl̃iores ſpecies, ſpeciebus dīę, differētię genera. Animal enī diuiſum cōtinebit, rōnale & irrōnale, rationale ꝯplectetur

Dubitatio.

Solutio.

Quid genus ac ſpecies.

Quid dīa ac rōnalitas & irrōnalitas.

Quid propriū

tur hominē ⁊ dęmona. hō Socratē ⁊ Platonē. ¶ Pręterea id qđ alicui ſpēi videbat̃ ſemper hęrere, vt homini riſibile, ⁊ equo hinnibile, placuit vt diceret̃ propriū, qđ ꝓprietatē ſuā, intra vnā dūtaxat ſpēm cōtineret. id vo qđ abſq; vllo detrimēto videbat̃ poſſe ab eo cui accide

Quid accn̄s.

rat dimoueri, vt albū nigrū ſtare, ⁊ ſedere, accn̄s nuncupatū, hęc vo noīa, non vt grāmatici vocabula, aut iuriſcōſulti ⁊ oratores verba, ſed generalius voces appellauere. Quarū alię quidē ſubſtātiuę, alię vo adiectiuę, ħ eſt alię ſubſtātię cohęrent, alię inducunt̃, cohęrent ſubſtātię/genus/dĩa/⁊ ſpēs/inducunt̃ ꝓpriū ⁊ accidēs. Vñ non immerito dicta a noſtris ſubalia, qm̄ ex his ſua cuiuſq; aialis ſuba ſigiat̃, ac eorū vnūquodq; fit particeps. exēplicā, Socrates quā homo particeps erit ſpēi, q̄ rōnabilis eſt, dĩę, quā aial gn̄is. Et ꝯ Alexandri bucephalus quā aial gn̄is, quā irrōnabilis dĩę, quā vo equꝰ ſpeciei. Reliqua vo propriū atq; accn̄s ſup ſubalia ſiue inhęrētia, qm̄ in ſubiectę ſubę rōnes non trāſferunt̃. Propriū tn̄ ꝓximius, accn̄s remotius, illud eniz ſemꝑ in ali

Accn̄a ſeparabilia dr̄ qđ a ſubto re ſeꝑari pōt nedū cogitatōe quū ſubm ab eis non depēdeat ſed ecōuerſo.

quo inexiſtet, ħ vo inibi erit, inibi non. Vocataq; etiā ſunt ſeꝑabilia, qđ ſeꝑari a ſuba poſſint per cogitationez abſq; vllo, vt diximus detrimēto. Oporteret enim aliter nigros, non eſſe hoīes, ac ſi quis ridēdi poteſtatē abiecerit, ab humanis actionibus oīno tanq̄ ſibiipſi imortuus vacare, quo nihil abſurdius. En igit̃ quo proceſſit ordine Porphyrius, ꝓpoſuit ea q̄ cohęrēt, his q̄ inducūtur, rurſus ex his q̄ cohęrēt, ꝓ loco ſtatuit genus medio collocauit dĩā, poſtremo ſpēm, genus enim vlius dĩa, dĩę vo ſpē. Ex his itē q̄ inducunt̃, ꝓximius ſubię ꝓpriū

Dubitatio.

accidēti ꝓpoſuit, remotiori. ¶ Sed ꝑcunctabit̃ hoc loco aliquis. Si generi ⁊ ſpēi opponit̃ accidēs, cur ergo in ge

Solutio.

nera ⁊ ſpecies diuiſum? ¶ Dicemus, aliud eſſe quū res ꝑ ſe intelligunt̃, aliud quū reſpectu ad alterū. Qđ enim ꝑ id ſolū quo res eſt, rem intelligimus dicemus vel eſſe ſubam, vel quantitatē, vel eiuſmodi. At vo qn̄ reſpicimus ad prędicamēta poſt ſubam, non vt per ſe exiſtāt, ſed vt illius egeāt ad ſubſiſtentiam, accidētia nūcupabimus. Itē in oī ꝑdicamēto eſt (ſi longius ꝓſpiciat̃) ⁊ vle magis, ⁊ particulare minus. Ex quo minus particularia differunt a magis vlibus. hęc quę vocamus genus, ſpeciē, ⁊ dĩā, vt demōſtrauimus, idē igit̃ alio atq; alio mō ꝯſideratū poterit eſſe ⁊ ſuba ⁊ accn̄s. Poterit ⁊ diuidi, in genera, in ſpēs, ⁊ in dĩas ſm̄ aliā atq; aliam ꝑdicamentoꝝ rationē. [Quūq; ad diffinitionū traditionē ⁊ oīno ad ea quę ad diuiſionē ⁊ demōſtrationē pertinent. vti

Aliꝰ modus Platōis aliꝰ Ariſtotelis ī dialectica.

lis horū ſit contēplatio.] ¶ Intelligendū hoc loco aliā Ariſto. aliaz Platonis eſſe dialecticā. Ariſto. eniz probabiles opiniones quinque modis ſectatur, quēadmodum in Topicis diſſeruit. Plato autē quatuor per diuiſionē, diffinitionē, demōſtrationē, ⁊ reſolutionē. Neceſſaria igitur harū quinque vocū cognitio ad Ariſto. prędicamēta, ⁊ vtilis ad dialecticā Platonis, immo ad omnez phīaz rationalē, cuius quatuor dūtaxat ſunt partes, diuiſiua, diffinitiua, demōſtratiua, ⁊ reſolutiua. Huius vo loci ſenſus latēter ſic intelligendus, ac ſi diceret Porphyrius. hunc libellum non modo ad alioꝝ Phōꝝ ſcripta cōferre. verū ⁊ ſi nulla prorſus extarent ſcripta, certe ad nouā quādam rerū olim inueniendarū rationem, vtilē futurū, ſed ſuo ordine vnūquodq; breuiter expo

Diuiſionis ꝓpriū.

namus. Diuiſiuę partis propriū eſt, propoſitū genus recte in ꝓprias dĩas diuidere ſic. Animal rationale ⁊ irrationale, mortale ⁊ immortale, nō autē ſic. Animal eſt aliud homo, aliud equus, aliud hoc ⁊ illud. Similes enī ſunt qui ita dicunt (vt ait Plato) coquis male ſecātibus fruſtra obſonioꝝ, hoc eſt imperitis rudibuſq; hoībus.

Plato c diuid' hec forma diuidentes ſimiles ſunt coquis.

Diffinitiōis

Diuiſiua eſt prior ē natura diffinitiua ⁊ eā conficit.

Diffinitiuę autē propriū eſt vnicuiq; rei qđ ſuum eſt aſſignare. Pręcedit autē diuiſiua, qm̄ natura prior eſt ⁊ q̄ maxime conficit diffinitiuā. diffinitiones enim oēs ex genere fiunt ⁊ cōſtitutiuis differentijs. vt g. hominez qs diffinire volens, ex generis diuiſione excerpet quę pertinebunt ad diffinitionē hoc modo. animal diuiſum eſt in rōnabile ⁊ irrationabile, mortale ⁊ īmortale. dicet̃ igitur hō, animal rōnabile mortale.

Demſtratiue. Demſo plātonis ī Phędro de aīe imortalitate.

Demōſtratiuę proprium eſt ex ꝓpria ſubſtantia rem oſtēdere, non veluti ſolent oratores authoritate perſonarū ⁊ teſtium eſtimatione, ſed vt Plato qui quū vellet in Phędro demōſtrare imortalē eſſe animam ex eius ipſius ſubſtātia ſic rōcinatus eſt, aīa ex ſe mouet̃, qđ ipſum ex ſe mouet̃, mouetur ſemper, qđ mouetur ſemper immortale, aīa igit̃ immortalis, Hęc eſt vera demonſtratio, ſic ſunt res diffiniēdę. hoc ſit ⁊ noſtrarū demonſtrationū perpetuo nobis exemplū, verę quidē demonſtrationes fiunt ex diffinitionibus, at qui diffinitiones rei naturaz oſtendunt. Demōſtrationes igit̃ ex ipſa rerū natura eſſe debebūt, non ex his quę extrinſecus haud neceſſario cōſecūtur, Iure igit̃ ⁊ tertiū ordinez ſibi vendicauit demōſtratiua, hęc ſi quidem diffinitiuę auxilio eget, illa diuiſiuę.

Reſolutiōis propriū.

Reſolutiuę autē propriū eſt, ꝯpoſita reſoluere in ſimpliciſſimas ex quibus conſtāt partiū rationes, vbi grā, apud grāmaticos. oratio in dictiones, dictiones in ſyllabas, ſyllabę in literas ⁊ elementa, apud Phōs vo eos qui rerum naturaz indagant̃. Homo in caput/manus/pedes/carnē/oſſa/neruos. Hęc rurſus in quatuor elemēta, elementa vo in materiā ⁊ formam. Item ⁊ apud logicos, ſyllogiſmi in enūtiationes quę ⁊ ꝓpoſitiones dicuntur. Enūtiationes in terminos quēadmodum in analyticis docet Ariſto.

1ª diuiſiua. 2ª diffinitiua 3ª demſtratiua 4ª reſolutiua Ex qbꝰ cōſtet demſtratio.

Iure ergo prima omniū diuiſiua. ſcđa diffinitiua. tertia dmōſtratiua. quarta reſolutiua. ¶ Facta autē mentio illarū dūtaxat triū, qz ad illas potiſſimū vtilis hic liber. Demonſtratio enim omnis, fit ex diffinitionibus, diffinitiones ex diuiſionibus, diuiſiones vo fiunt ex generibus in ſpecies diductis per proprias differentias, de quibus in eo diſſeritur. Item/quia tres illę ſunt inter ſe adalligatę, nec ſeiungi poſſunt. Diffinitiua eget diuiſiuę. demonſtratiua vtriuſq;. reſolutiua vo nullius. eſtq; cōtraria diuiſiuę. Soluit enim illa vnū in plura, vt diximus. hominez in mēbra, mēbra in humores, humores in elemēta, elementa in materiā ⁊ formā. Hęc vo ex pluribus deſinit in vno ſic, animaliū, aliud bipes, aliud quadrupes, bipedum aliud ſenſu ſolo agitur, aliud ⁊ ratione. Quod ratione agitur, homo.

Diuiſio.

Item/qz qui diuidit progreditur a ſimplicioribus ad cōpoſita, qui vo reſoluit a cōpoſitis ad ſimpliciora.

Reſolo.

Itez/quia qui reſoluit ꝯtrarius ei qui diffinit, ille enim demolitor eſt ſubſtātię hic fabricator. Itez/quia ſi cōtraria diuiſioni reſolutio, eſt ⁊ diffinitioni, ſiquidē, vt dictū eſt, diffinitio ſine diuiſione fieri non poteſt. Quinetiā ⁊ demonſtrationi quę nō niſi ex diuiſione ⁊ diffinitiōe cōſtabit.

Habitu tm̄ reſolo ac cōpoſitio dfnt.

Qđ autē reſolutiuā prętermiſerit, nihil id quidē refert. Nāq; veluti decliue idem eſt atq; accliue, nec differunt niſi ſolo habitu, ita ⁊ reſolutio eadē ac cōpoſitio, tn̄ habitu differentes, quādo enim a primis principijs aſcenditur ad ſuprema, ideſt ꝯpoſitio. quādo vo a ſupremis deſcenditur ad prima, ideſt reſolutio.

Cōpoſitio.

Itez cōpoſitio ex ſimplicibus terminatur in re ipſa ꝯpoſita. Reſolutio ex cōpoſitis in re ſimplici, cōponimus eniz res ſimplices. reſoluimus cōpoſitas, nam quis in re tenui ſoluenda labor? Et quū compoſitum aliqđ reſoluimus, in plura id certe reſoluemus. Falſuz num igitur illud eſt, qui compoſituz reſoluit, in vnum ſimplex reſoluere? Nequaq̄.

at proxime accedit magis ad veritatem, dicemus tamē
reſolui compoſitum in plura cōtinua, ꝛ qđ vltimū erit,
reſolui in vnū. ¶ Sed ſciendū ſimplex in plura compo
ni, non aūt amplius reſolui. vltimū vero cōpoſitū reſol
ui in continua plura, non autē amplius in ſupremū vnū
componi. ¶ Qđ vero diffinitionē quę poſterior eſt, prę
poſuerit diuiſioni, ne quid dubites, dicemus. Primum
quidē nihil prohibere, quin in ſubiecto quę libuerit or
dinare noſtro arbitrio poſſim⁹, deinde quę ad nos prius
eſſe compoſita ex diffinitione cognoſci, atqꝫ iccirco nō
irrationabiliter diffinitionē diuiſioni prępoſuiſ. Reſo
lutionē autē vt diximus ideo fortaſſe prętermiſit, quod
eadē videbaẜ ac cōpoſitio, ratione ſubiecti, ratione vero
habitus, minor. [Horum contēplatio] .i. cognitio. So
lent enim cognitionē ipſam Phi vocare contēplationē.
[Compendioſaꝫ tibi traditionē conficiens, breuiter in
introductionis modū quę ab antiquioribus tradita ſunt
adducere tentabo.] Eſt nāqꝫ ꝛ alia compendioſa tradi
tio quę gratia cōmemorationis fieri ſolet per capita re
rum, eaqꝫ vehementer eſt ꝛ cōciſa ꝛ breuis, atqꝫ iccirco
dixit in introductionis modum. [Ab altioribus quidē
Tria fere perterrentia adoleſcentes.
quōnibus abſtinēs.] ¶ Tria ſunt quę pigriores efficiūt,
ac deterrent adoleſcentulos a ſcriptis aliorū. prolixitas
operis, obſcuritas orationis circa verbor interpretatio
nem, ac profunditas ſententiarum, a quibus omnibus,
quaſi alliciens ad ſe auditorē Porphyrius, libellū hunc
ſuum longe abeſſe oſtendit, non fore prolixiorēꝫ ſigni
ficat, quū dicit [breuiter] dictionis obſcuritatēꝫ non ha
biturum, quū dicit [in introductionis modum.] quū au
tem dicit. [Ab altioribus quidem abſtinens quōnibus.]
declarat eum prorſus cariturū pꝛofunditate ſententiarū.
Iteꝫ quū dicit [ſimpliciora] oſtendit facilitatē, quum di
cit [mediocriter cōiectans] docet dictionis breuitatē ac
Ad amicum ſuum.
modum. [Simpliciora vero mediocriter coniectās.] nō
ad rem ipſam retulit. Phor enim eſt omnia per certam
ſcientiam ac non per coniecturas demonſtrare, ſed ad
chryſaorium, ac ſi diceret perſequens chryſaori ea quę
maxime videbuntur ad te inſtituendum pertinere. Naꝫ
vt dixi quod docent Philoſophi, non per coniecturas
docent, ſed per veras demonſtrationes.

¶ Mox de generibus ꝛ ſpeciebus, illud qui
dem ſiue ſubſiſtant, ſiue in ſolis nudis intel
lectibus poſita ſint. Et ſiue ſubſiſtentia cor
poralia ſint, an incorporalia. Et vtrum ſepa
rata, an in ſenſibilibus poſita: ꝛ circa hęc cō
ſiſtentia, dicere recuſabo. altiſſimum enim
eſt huiuſmodi negotiū: ꝛ alterius maioris
egens inquiſitionis.

¶ Pollicitus fuerat cōpendioſam Porphyrius ſe factu
rum diſciplinam, aperta dictione vſurum, ꝛ profundio
res quęſtiones poſthabiturum. Ne quis autem diceret,
non eſſe profundam ſatis de his rebus quęſtionem, vo
Di ...
luit ex his latenter nobis ſignificare, id ita eſſe. ¶ Sed
age, quo res ipſa manifeſtius intelligatur, breuiter pau
ca dicamus. Rerum omnium quę ſunt, alię perſiſtunt,
alię in ſola notione inſunt, earum quę perſiſtūt, alię cor
porę, alię incorporę. Incorporearum, alię a corpori
bus poſſunt ſeparari, vt rationalis anima ꝛ dęmon, alię
non poſſunt, vt albedo/nigredo/ꝛ brutorū animę. Ea
rum rurſus q̄ per ſe in noſtra notione inſunt, alię prius,
alię poſterius, in anima genitę, rerum omniū alię per
ſiſtunt, alię in notione noſtra inſunt, quę intelliguntur
ꝫ perſiſtunt, quę non intelligūtur, nequaꝗ. Sed ceſſan

te notione ceſſant ꝛ ipſę, vt hippocentaurus, hircocer
uus, ꝛ eiuſmodi. Non enim tales vſquā extant, ſed vidē
tes ꝛ equum ꝛ centaurum conformamus ipſi nos cogi
tatione noſtra quoddam ex vtroqꝫ compoſitum quod
diceẜ hippocentaurus. Similiter ex hirco ꝛ ceruo ima
ginabimur compoſitum quoddam quod dicetur hirco
ceruus. qui ꝛ vere erit hircoceruus. ¶ Neqꝫ eniꝫ audiē
dus Antiſthenes, qui ponebat genera ꝛ ſpecies rerum
in nudis notionibus. Equū inquiens video, equinitatē
non video. hominem video. humanitatem non video,
vir ſolo vix ſenſu viuens bruto. non poterat ſeſe altius
attollere, neqꝫ quicquaꝫ aliud q̄ quę ante oculos humi
ſtrata eſſent intueri. ¶ Rerū quę perſiſtunt, alię corpo
Aliorꝫ opīo.
rę, alię incorporę. Negabant hoc alij, alij affirmabāt.
eorūꝫ qui affirmabant, alij iſti dicebant eſſe corporeas,
alij tantū incorporeas, qui dicebant corporeas, in ea ip
ſa opinione omnes permanſerunt, qui incorporeas, quū
incorporearum rerum alię vt dictuꝫ eſt per ſe perſiſtūt,
vt dęmon deus. alię in alteris, vt albedo, nigredo, figu
ra, ꝛ eiuſmodi. Aliqui dixerunt per ſe eas exiſtere, ali
qui in his q̄ ſenſibus perciperentur ineſſe. ¶ Rurſus,
poſtquaꝫ hęc quę ſunt in his quę ſenſibus percipiuntur
corpora, vel penitus cōmiſcentur, quemadmodum in
ceruſſa albedo, vel ſuperficie continētur ſola, quemad
modum ſphęrica figura, aliqui ea penitus cōmiſceri aſ
ſeuerabant, aliqui in ſuperficie ſola apparere. Cęteri ꝛ
circa ea contineri quę ὑφεστῶτα vocantur. nos circū
ſtantias dicere poſſumus, loco ac tēpore. Tales igitur
quum fuiſſent de hac re diuerſitates, potis quidem erat
Antiſthenis opinio.
de generibus ꝛ ſpeciebus vt quęreretur, ſint necne. Et ſi
ſint, an in ſola notione permanerent. Quemadmodum
Antiſthenes opinabatur, qui tamē quum deprehendiſſet
perſiſtentia eſſe, inueſtigare amplius non potuit corpo
rea ne eſſent an incorporea hęc quę perſiſterent. quādo
quidem alteram diuiſionis partem abnegabat, ſed fac
quo vis modo deprehenderit incorporea ea eſſe, non po
tuit iam rurſus inueſtigare, an inſeparabilia prorſus eſ
ſent a materia, an cēnt in multis, an ꝛ poſſent a materia
Exēplū vulgatiſſimū ac notatione dignum.
ſeparari. ¶ Veruꝫ quo hęc ipſa manifeſti⁹ intelliganẜ,
tanquam exēplum ſubijciamus. neqꝫ enim temere atqꝫ
imprudenter hoc dictuꝫ videri debet, res quę exiſterēt,
alij corporeas eſſe dicebāt, alij vero incorporeas. Rōna
biliter quidem vtriqꝫ, neqꝫ ob id inter ſe cōtrarij. neutri
a veritate diſſentiunt, hoc pacto. Intelligatur annulus q
inſculptam habeat alicuius imaginem, ſorte Achillis.
Intelligātur ꝛ cerulę multę diſpoſitę, quę ab annulo cō
primantur. mox ꝛ ſuperuenies aliquis videat ceruleas,
vbiqꝫ animaduerterit, ſcieritqꝫ omnes eiuſdem annuli
impreſſione formatas, contineat apud ſe in mente illaꝫ
annuli impreſſionem. Sigillum illud annulo inſculptū
dicetur ante multa. In ceralis vero efformatum, in mul
tis, qđ vero in illius qui ſuperuenerat mente continetur.
ſuper multis, ac poſterius genitum, hoc idem intelliga
In toto mūdo oēs ſūt ſpēs caꝫ ei⁹ cēnt̄ ſit cū pducendi res ſꝫ gradā ſpēm ō ǝ ſpēs q̄ ſūt ac cidētia cuꝫ ſ̄ penes⁹ ſunt im poſſibilia.
tur in generibus ꝛ ſpeciebus. Opifex eniꝫ rerū deus, re
rum omnium penes ſe ſpecies habet, quas diuinus Pla
to, ἰδέας, appellauit, faciensqꝫ homineꝫ, habet penes
ſe ſpeciem humanaꝫ, ad cuius exemplum omnis homi
nes facit. ¶ Sed inſurgent protinus ſophiſtę pernegan
do vllas eſſe ſpecies apud opificem, ſed audiant hęc.
Aut cognoſcit opifex quę a ſe fiūt aut non cognoſcit, ſi
non cognoſcit, nihil quidem fiet, ſi quidem nemo face
re poteſt quę ignorat, neqꝫ enim dicendum irrationabi
li potentia agere, ſicuti naturam. ſi cognoſcit ꝛ vt par eſt
certa cum ratione agit. fatendum quideꝫ erit pręcogno
ſcere eum quę facit. ſi pręcognoſcit, negari certe non po
teſt,

teſt, ineſſe in rerum opifice rerum ſpecies. Sunt autē huiuſmodi ſpecies in opifice, veluti in annulo typus ac ſigillum Achillis. diceunturq; ante multas, ⁊ a materia ſeparatę. ſpecies autem ſingulo ꝝ hominū, veluti cerulę ſigillo efformatę. dicēturq; in multis ⁊ a materia non ſeparatę. ut ſpecies illas quā in ſingulis hominibus eandē eſſe vidētes, colligimus in mēte, veluti ꝗs qui ſuperuenerat, ſuper multis ſiue poſt multas ⁊ poſterius generata. poteritq; ⁊ a materia ſeparari ⁊ non ſeparari, ſeparari qꝛ in animo exiſtit non in corpore. Non ſeparari, qꝛ per ſeſe penitus ſe moueri non poteſt, quēadmodū ſpecies quas poſuit Plato. Non enim voluit, vt diſcipulus Ariſtoteles opinatus eſt, ⁊ pleriq; omnes peſſime interpretantur. Spēs eas ſimpliciter eſſe intelligentias, ſed quaſdam tantūmodo eſſentias intelligibiles, quas tanꝗ; pictas tabellas inſpiciens mūdi opifex, inferiores has ſpecies facit. Hęc itaq; Porphyrius quęrere īcorporeę ne ſpecies ſeparentur a materia, vt quę ſunt in opifice, an non ſeperētur, vt quę ſunt in multis, an ſint poſt ea quę ſenſibus percipiuntur, hoc eſt ſuper multis, protſus inquit recuſabo. ℭ Sciendū eſt aūt in his videri Ariſtotelem ac Platonem non conuenire, Ariſtoteles eas dixit nō ſeparari poſſe a materia. Plato ꝟo ſeparari. Differant autem inter ſe Philoſopho ꝝ opiniones vel non differant, non eſt hoc loco diſputandum. Mihi quidē Ariſtoteles videtur, non niſi naturaliter eas intellexiſſe. diuinus autem Plato, diuine.

Nota philoſophi dictū.

Differētia inter Platonē et Ariſto.

Cōcordia inter tantos viros.

Alia ſiue ſpecies mauis/ſi ſepanē a ſingularib⁹ ſm rē exñtes vt poſit Latini vt Ar. ſm ſub/ ſtantiā: qꝛ ſūt i ſingularib⁹/ſꝫ ſepantur prꝫter ſingularia eo qꝛ nos actu vel po⁹ illas ſcl/ ligimus vlr ꝫ rōnes reptas manifeſtas nec in hoc diſcre pat diu⁹ Plato ab Ariſt.

ℭ Illud ꝟo quemadmodum de his, ac de propoſitis magis logice antiqui tractauerunt, ⁊ horum maxime Peripatetici: tibi nunc tentabo monſtrare.

ℭ Pollicitus fuit Porphyrius libellum hunc fore vtilē ad Ariſtote. prędicamenta, idem ⁊ nunc confirmat. dicit eniꝫ ſe de his non theologice, aut naturaliter, ſed potius logice locuturū. ℭ Logices ꝟo quę modo rōnalis modo ſermocinatiua dici poteſt, tot ſunt ſpecies, quot ⁊ modi ſermonum, ſermonū autē modi plures. Enuntiatiuꝰ, Optatiuus, Vocatiuus ſiue compellatiuus, Imperatiuus, Interrogatiuus. Sunt ⁊ alij plures, ſi diligenter inſpexerimus, ſed ad cōmemorandū non neceſſarij, non enim de omnibus hic agitur, ſed de ſolo enuntiatiuo, quippe qm̄ is ſolus eſt intellectiuę animę nuntius. reliqui concupiſcibilis. nam qui optat alicuius rei voto optat, ⁊ qui vocat alicuius rei cupiditate vocat. Similiter ⁊ qui quouis modo quēpiam alloquit̄. Item quoniā is vel olno verus eſt, vel falſus, veluti quum dicit̄ animo mortalis eſt. hic nāq; vel veritas ineſt vel falſitas. reliqui ꝟo neq; veritatem oſtendunt, neq; falſitatem. ℭ Enūtiatiuus autē ſermo eſt ille, qui rem vel eſſe vel non eſſe oſtendit. Cōtinetq; in ſe duo, ſuppoſitū ⁊ prędicatum. Suppoſitū eſt id de quo fit ſermo. Prędicatū ꝟo qđ de eo ipſo dicitur, vt homo eſt animal. homo eſt ſuppoſitum, animal prędicatum. Itē anima eſt immortalis, anima eſt ſuppoſitum, immortalis ꝟo prędicatū, λογικωτερὸν. Poſſumus quidem de generibus ⁊ ſpeciebus theologice loqui vt quum quęrimus ſic. Habet ne apud ſe generum ⁊ ſpecierum cōphenſionē deus an non? Item ſic. Vtra nam verior eſt opinio Platonis, qui dicit ideas intelligibiles per ſeſe exiſtere, ac vere primas eſſe eſſentias. an Ariſtote. qui id ſedulo pernegat. poſſumus item ⁊ naturaliter ſic. Fortaſſis generū ac ſpecierum natura rōnes hꝫ, non eniꝫ quo modo nix per ſe frigefacit, ac per ſe ignis adurit, ita videri ⁊ eam ipſaꝫ ꝑ ſe temere, atq; inconſulto agere, ſed ratione potius, ⁊ ſi quę agit minime intelligat, fortaſſis non habet. Itē ſic. Vtruꝫ ſimpliciter vlē animal ⁊ vniuerſalis homo dicatur eſſe in multis, an non? Vtrum cōmunis quędā ſubſtantia poſſit in ſingulis cōſiderari quuꝫ qđ ſic conſideratur diuidi minime poſſit, an non? Poſſumus poſtremo ⁊ logice de ijſdem ſic. Quę quibus ſupponant̄, quę de quibus pdicentur. Prędicātur quidē genera de differentijs ac ſpeciebus, ſed non ꝯcontrario, ita nāq; coordinata inter ſe ſunt, vt ordinē nunquā cōmutent, primo quidē genus, ſecūdo ſpecies, medio differentia. Et oportet quidē ſuperiora prędicari de inferioribus, ac nō de ſupioribus inferiora. Si enim dicamus, olſ homo alal, verū dicemus, ſin cōuerterim⁹ omne aial homo. falſuꝫ, qm̄ ſubiectū eſt inferiori qđ erat ſuperius. Item ſi dicemus ſic, omnis equus irrationabilis veri quidem erimus. ſin ꝯcōtrario ſic, omne irrationabile equus, mētiemur, nam irrationabile hic non debuit eſſe ſuppoſitum equo, quēadmodum neq; homini, vt dictū eſt, animal. ℭ Quū igitur logice enuntiatiua potiſſimuꝫ ſpecie ꝯtineretur. Enūciatio omnis ſuppoſitoq; ꝯſtaret ⁊ prędicato. Suppoſitū autē ⁊ prędicatū haberi ſine generuꝫ ⁊ ſpecierū cognitione nō poſſent, generaq; ⁊ ſpecies pluribus modis cōſiderarentur. De his inquit, λογικωτερὸν, hoc eſt vt logici potius cōſueuerunt pertractabo, non aūt vt theologi aut nāles. ⌊ Illud aūt quēadmodū de his ac ꝓpoſitis, λογικωτερὸν, antiqui ꝑtractarūt. ⌋ Logice ꝑtractare ꝓprie dī rerū accidētia quęrere, nāliter, rerū ſubſtātias indagari. Theologice ꝟo, vnde olā fluxerint, vnde res principiū habuerint perſcrutari. Naturaliter igit̄ de generibus ⁊ ſpeciebus ac reliqs tractare, vt iam diximus eſt quum de his quę in ſenſibus ꝑcipiuntur quęrimus, quēadmodū Ariſt. Theologice autem qnū quę in opifice ſunt perſcrutamur, quēadmodū in Parmenide diuinus Plato. Logice ꝟo eſt, quuꝫ enūtiatiuas rōnes inueſtigamus, quēadmodū in hoc libro Porphyrius. In omni autē enuntiatione ſunt ſuppoſitū ⁊ prędicatum. Suppoſitū aūt ⁊ prędicatū omne aut eſt genus aut ſpecies aut dr̃ia aut ꝓpriū aut accñs. ⌊ Quēadmodū de his ⌋ generibus ⁊ ſpeciebus. ⌊ Et de propoſitis. ⌋ reliquis tribus dr̃ia, proprio, ⁊ accidenti, vel potius ſic dicens Porphyrius, de his itellexit genus dr̃iā ⁊ ſpeciē, apponēs autē illud ⁊ de ꝓpoſitis, reliqua duo, propriū ⁊ accidens. ⌊ Et horū maxime Peripatetici nūc tibi tentabo monſtrare. ⌋ Phs Porphyrius huius diſciplinę inuentionē non ſibi vēdicauit, ſed ex oibus (inquit) antiquis qui de his ipſis logice pertractarūt, Peripatetici ꝗ maxime diligētes fuere. ℭ Peripatetico ꝝ aūt appellationē hinc ortaꝫ eſſe aiunt. Solebat diuinus Plato in academia frequenter cū familiaribus deambulando ſe exercere, vt per exercitationē quā magnopere cōprobabat, corpus aptius ad alę ſplēdorē ſuſcipiendū efficeret. Artificis eniꝫ opus quale ſit, plerūq; ex inſtrūs dignoſci ſolet. Itaq; ꝗ cum Platone in academia erāt, a deambulando ſunt Peripatetici cognominati. Poſt Platonis ꝟo interitū, Ariſtoteles ac Xenocrates diſcipuli gymnaſio ſucceſſere, Ariſtoteles in Lyceo, Xenocrates in academia. Qui Ariſto. ſecuti Peripatetici ex Lycęo dicebant̄. qui Xenocrateꝫ Peripatetici ex academia. Mox ꝗ cum Ariſtotele erāt, obſoleta loci cognominatione, ex actione dicti ſūt Peripatetici. qui ꝟo cum Xenocrate cōtra, vocabulū ipſum tenuerunt, atq; actionis cognominationē perdidere, vocatiq; Academici. Confecturus itaq; Porphyri⁹, vtpote Platonicus ex his ꝗ̄ a Platone dicta fuerant, cōpēdioſaꝫ inſtitutionē. Scripturuſq; vtilem ad prędicamēta Ariſtotelis libellum. demōſtrabo

Laus virtuſq; Phi.

Plures ſermonū modi.

Sol⁹ enūtiatiuus rē eſſe vel non eſſe oſtēdit.

Enunciatio ois ꝑdicato ⁊ ſubo conſtat.

Vñ Peripatetici nomen ſortiantur.

inquit quẽadmodum de his antiquiores pertractarint, & maxime Peripatetici. [Videtur autẽ.] decẽ ſunt vt iam dictum eſt, generaliſſima genera, ſubſtantia/quantitas/qualitas/ad aliquid/vbi/qñ/ſitus/habitus/actio/& paſſio. Horum ſola ſubſtantia per ſe exiſtit. Reliqua vero tanꝗ ipſius ſubſtantię accidentia, cõueniet tñ hęc ipſa generis deſcriptio his omnibus neq; dixeris qñ conuenire poterit omnibus: quũ inter ſe tantopere differant, quicquid enim accid. rit ſubſtantię, quũ. vz. tanꝗ genus diuiditur in ſpecies. Illud idem accidet & reliquis. Diuiduntur enim & ipſa in ſpecies, tanꝗ genera. Aliudq; eſt conſiderare ea, vt ſubſtantię ſunt & accidẽtia. Aliud vt genera generaliſſima. Quod ipſum eſt cõmune omnibus.

DE GENERE. CAP. II.

Videtur autẽ neq; genus, neq; ſpecies ſimpliciter dici.

POSTQVAM Et ꝓpoſitũ & libri vtilitatẽ ſignificauit. Oſtendit q; introductionis modũ. quũ dixit ſe ab altioribus qõnib⁹ abſtinere, & faciliores velle conſectari. Demonſtrauitq; quę altiores, quęue ſimpliciores eſſent. Nunc ad ipſam quã ꝓpoſuerat dictarũ quinque vocum inſtitutionẽ deſcendit.

Cur de genere primo.

Ac rationabiliter quidem primũ de genere, tum ꝙ ordinem habuit primum, tum ꝙ plures ſub ſe ſpecies cõphendit. eſt aũt ꝙ̃ ſpecies prius genus per cauſam, quãquã ad aliquid ſunt & genus & ſpẽs, ſed quędã ſunt ad aliqd in quibus alia alijs antiqora, & cauſas dicimus vt filio patrẽ, quatenus homo cãm eſſe, ac primũ aſſerimus, tãetſi ſimul quę ad aliquid ſunt cognoſcant̃ ſeſeq; conſtituãt mutuo qua ſunt aliqd. nã quę ad aliquid referũtur quędam prius ſubſtantię ſint, neceſſe eſt. Cãm igitur ad aliqd relatoꝝ quã pręexiſtentẽ inuenimus vel tẽpore vel natura per cãm antiquiorẽ dicimus. Ergo in patre & filio, pater antiquior eſt, quatenus hõ eſt, qđ ipſum ſubſtantia eſt filij ſubſtãtię cõſtitutiua. ob id igitur patrẽ natu dicimus filio grandiorẽ licet ad ſe mutuo dicãtur. Princeps autẽ ſubdito, & doctor diſcipulo, per ſolam cãm antiquiores, non tẽpore. nam tẽpore poſteriores quãq; ſint ſubdito princeps, & doctor diſcipulo. Idẽ igitur in genere & ſpecie. nã genus & ſpecies ad aliquid ſunt, ipſa vero ad aliquid ſubſtãtię ſint prius neceſſe eſt. Genus vero non erit ꝙ̃ ſpẽs prius per rõnẽ ipſ, ſed per rõnẽ ſubſtãtię cõſtitutiuũ ſubſtãtię ſpeciei. Diuidit̃ .n. genus in ſpecies. Omne aũt diuiduũ & natura prius eſt ꝙ̃ partes, & cõſtitutiuũ. Per ſubſtantię igitur rõnẽ prius genus ꝙ̃ ſpẽs. At quęcũq; per ſubſtãtię rationẽ priora, per cãm ſunt priora. Genus igit̃ ꝙ̃ ſpecies prius eſt per cãm, meritoq; quũ antiquius ſit, ſpeciei & dĩę, ac reliquis ꝓpoſitũ. Simili nãq; ordine & natura vtitur in oĩ generatione. Primo enim ſemẽ ſuſcipiens, vitale facit. deinde ſenſus ꝓbẽs facit eſſe aĩal, deinde aiuz & cõcupiſcentiã, facit irrõnabile aĩal, poſtremo pfectã rõnẽ, & facit hoĩẽ. Per hęc igit̃ rõnẽ genera priora ſunt ꝙ̃ ſpẽs, quia vero mutuo inter ſe habitu in alijs coexiſtũt & dimouent̃ genus & ſpẽs, noĩa tñ.

Dubitatio.

Sed ſi q̃ſitũ fuerit, qre hoc loco de ſpẽ mentionẽ fecerit, ac nõ ẽt de dĩa & reliqs.

Solutio.

Dicemus qđ genus & ſpecies ſunt, vt diximus, ad aliquid. Spẽs enim gñis eſt ſpẽs, & genus ſpẽi eſt genus. neceſſeq; in docẽdo q̃ ad aliqd ſunt, docentẽ alterũ meminiſſe & alterius. Recte igit̃ Porphyrius quũ de gñe loqueret̃, meminit ſimul ẽt ſpẽi. Vtit̃ aũt regula q̃dã Ariſtotelica, quę iubet, eum qui de aliquo ęquiuoco nomine ſub quo plura contineant̃ ſit locuturus, oportere pᵐ, eius ipſius noĩs ſignificationes explicare, deinde in quã ſignificationẽ loquat̃ ꝓmonere. Cõſueuit eniz plerũq; ὁμωνυμία .i. ęquiuocatio, obſcuritatẽ atq; errores ingñare, quũ aliã qui loqtur, qui audit aliã eiuſdẽ noĩs ſignificationẽ accipiã. V. g. ſi de cęleſti cane locutur⁹ dixeris ſic, canis ortu & occaſu fruct⁹ diſcriminat, niſi ꝑus edocueris, de quo cane loquaris. certe ambiguitatẽ facies in animis auditoꝝ. Enumerãdę quidẽ prius erant eius ſignificationes ſic. canis alius eſt terreſtris. marin⁹ alius. alius cęleſtis, deinde dicẽdũ, nũc de cęleſti loquor. qđ idem Porphyrius hic facit. Enumerat quidẽ primus ſignificationes generis, deinde oſtẽdit de quo loquatur. Illud autẽ [videt̃] non ſomnians dixit, ſed ꝙ apparet. [Simplr dici.] ἁπλῶς, ſimpliciter quatuor modis intelligit̃ apud oratores vlr, ἁπλῶς εἰπεῖν, vt vlr dicamus, apud Ariſto. Proprie, ἡ ἁπλῶς γένεσις, ꝓpria generatio ſignificat, itẽ immerito. vt quum dicimus ſimpliciter dñs ſeruũ verberat, hoc eſt indigne, nõ ex merito. Significat & ſimplr, hoc ẽ abſq; perplexitate, vt quũ dicimus ſimplex ſermo verus, ἁπλῶς, igitur hoc loco accipit̃ in poſtremã hanc ipſam ſignificationẽ pro ſimplici & vnica ratione, perinde ac ſi diceret genus quidẽ ac ſpecies pluribus modis dicuntur.

Simplr 4or modis dr.

Genus eniz dicit̃ & aliquorũ quodãmodo ſe habentiũ ad vnũ aliqđ, & ad ſeinuicẽ collectio. Scđm quã ſignificationẽ Romanorum dicit̃ genus ab vnius ſcilicet habitudine (dico autem Romuli) & multitudinis habentium aliquo modo adinuicem eam (quę ab illo eſt) cognationem, ſm diuiſionem ab alijs generibus dictum. Dicitur autem & aliter rurſus genus qđ eſt vniuſcuiuſq; generationis principiũ: vel ab eo qui genuit, vel ab eo loco in quo quis genitus eſt. Sic eniz Oreſtẽ quidẽ dicimus a Tãtalo habere genus: Hylũ autẽ ab Hercule. & rurſus, Pindarũ quidẽ Thebanũ eẽ genere: Platonẽ vero Athenienſem. Etenim patria principiũ qđdã eſt vniuſcuiuſq; generationis: quemadmodũ & pater. Hęc autem videtur ꝓpriſſima eſſe ſignificatio. Romani enim dicũtur qui ex genere deſcendunt Romuli: & Cecropidę qui a Cecrope, & horum proximi. Et prius quidẽ appellatum eſt genus vniuſcuiuſq; generationis principiũ, dehinc etiã & multitudo eorũ qui ſunt ab vno principio, vt a Romulo. qđ diuidẽtes & ab alijs ſeparantes: dicebamus omnem illam collectionem, Romanorum genus.

Heraclidarũ Hercule.

Dicit primã generis ſignificationẽ, oſtẽditq; id ipſuz duos habere relationis habitus, alterũ multitudinis ad vnũ, vt Heraclidaꝝ ad Herculẽ quatenus ex hoc dicũtur illi hẽre genus. Alterũ multitudinis ad multitudinẽ, vt Heraclidarũ iter ſe, quatenus alteri alteris dr̃ auũculi & nepotes, Illud autem quodãmodo pulchre appoſitum, eorum enim quę ſub eodẽ genere ſunt, alius atq; alius

Prĩa gñis ſignificatio duos relationis habitus.

alius eſt relationis habitus, nā vel auūculi ſunt aliorū alij. vel filij vel fratres τ eiuſmodi.⌊ Heraclidarū dicit̄ genus.⌋ Dicendo heraclidarū ſeparat id ipſum ab alijs generibus, Tantalidarū, Atridarū τ ceterorū. τ ab habitu vnius τ a multitudine habentiū quodāmodo mutuam inter ſe ab illo affinitatē, ſm qȝ duo rurſus ſuſcipiuntur relationis habitus. Vnius ad vnū, vt Herculis ad Lycū, τ cauſę ad cauſatū, vt patrię ad ciuē, vt quum dicimus Platonem genere Athenienſem, Pindarū ꝟo thebanū. ❡ Sciendū eſt aūt quatuor modis dici habitum, reſpectu artis, vt pceptoris ad diſcipulū. Reſpectu fortunę, vt dn̄i ad ſeruum. reſpectu electionis, vt amici ad amicum. Et reſpectu naturę, vt patris ad filium, ſuperior autē habitus eſt reſpectu naturę.⌊ Scdm diuiſionē eam quę ab alijs generibus eſt nuncupata.⌋ Intelligendum hoc loco naturam rebus omnibus ſignificatiuas voces τ nomina pbuiſſe, vt diſtincte cognoſceremus, hunc vocari hominē, hunc bouē, hunc equum, Artes ꝟo ſingulas quiddā ſibi proprium ac nouitium excogitaſſe, atqȝ vt apertius res ipſe intelligerētur, proprijs rebus atqȝ inſtrumētis proprias voces ac nomina impoſuiſſe. Exēpli cauſa, geometrę cū multas adinueniſſent triangulorum differentias, aliū ſ. habentē tria ęqualia latera, alium duo tm̄, alium inęqualia tria, proprijs vſi ſunt nominibus, vocaueruntqȝ illū qui tria ęqualia latera haberet iſopleuron, qui duo iſocheles, q ꝟo inęqualia tria ſcalenon, eiuſmodi nominibus vniuerſam eorū proprietatē declarantes. Itaqȝ nomina res ſignificarūt. ⌊ Hęc autem videtur in promptu generis ſignificatio.⌋ Paulo obſcurior hoc loco Phs, debuerat nāqȝ prius q̄ȝ ad primam generis ſignificationē deueniret, ſignificare de quo genere loqueretur. Verūtamen exēpla ipſa late declarant. Loqui eū de priori ac non de poſteriori. Videtur inquit hęc ipſa generis ſignificatio in prōptu eſſe, ideſt nobis notior, ac conſuetudine quadam vſuqȝ frequentior. In promptu autem ac conſuetudine notiorem nobis ſignificationem dicit habitum multorū ab vno, vel multorū ad multos. ❡ Sed dubitare quis merito hic poſſet. Q uā ob cauſam potius primi generis ſignificationem in promptu dixerit, q̄ȝ ſecūdi. Q uū prępertim hoc ipſum ſit multo notius naturę. quę ſemper ex vno vnum prius facit q̄ȝ ex multis multos. ❡ Sciendum q ſecunda generis ſignificatio, quę eſt qua ad nos ſecūda. Q ua ad naturā eſt prima. Primo enim ab Hercule fit vnus, deinde plures. Prima ꝟo ſignificatio quę eſt qua ad naturam prima, qua ad nos ſecūda. Nam vt ſemel in vniuerſum dicā. Q uęcūqȝ ſunt priora naturę, nobis fiunt poſteriora, τ ecōtrario quęcūqȝ ſunt nobis priora. Naturę fiunt poſteriora. Exempli cauſa. Priora naturę ſunt primum materia τ forma. mox quatuor elementa. deinde caro, nerui, oſſa, τ cęterę eiuſdem generis partes. Poſtremo homo. fertur nāqȝ natura ſemp a ſuperioribus ad iferiora. Nobis ꝟo qui reſupine ſemper quę inferiora ſunt aſpicimus, quiqȝ a proximiorib⁹ ad remotiora, hoc eſt ab his quę adſunt ad ea quę lōge a corporibus abſunt, deducimur. Primū cognoſcit̄ homo. deinde ex quibus ↄponitur oſſa/caro/nerui. mox quatuor elementa. Poſtremo materia τ forma. Q uare quę ſunt priora naturę, nobis ſemper fiunt in cognitione poſteriora, τ quę ſunt naturę poſteriora, cognitione nobis fiunt priora. Manifeſtior igitur generis ſignificatio, prima. Immanifeſtior ſcda, meritoqȝ Porphyrius eo modo perdocuit. Etenim in oī pceptione tradēda prius quę nobis ſunt manifeſtiora. ⌊ Et qȝ Phorū genus de quo eſt ſermo vr̄ cū ſupradictis generibus ſimilitudinē quandā habere.⌋ ❡ Dubitabitur forſan, quaȝ ob cām quū τ alię ſint generis ſignificationes, ſolā hāc enumerauerit, nam qȝ τ alię ſint, oſtendit Plato qui genera entis in Sophiſta dixit eſſe. Subſtātiā, dura quidē nomina ſed quę iam in vſuȝ venerunt, idētitatē, alteritatem, motū τ ſtatum. ❡ Dicemus hoc ideo factum, q ppoſuerat, vt ex ſuperioribus patuit, de his ſe potius ſcripturum quę pertinerēt ad Ariſtotelē, q̄ȝ quę ad Platonem. Nec naturaliter quēadmodum in Phyſicis, vbi inuenitur ſubiectam vnicuiqȝ arti materiam, genus vocaſſe, vt in fabrili ligna, in medicis corpora humana. Et in cunctis naturalibus materiam primam. Sed logice. i. quatenus ad logicam videbuntur pertinere.

❡ Aliter autē rurſus genus dicitur, cui ſupponitur ſpecies: ad horum fortaſſe ſimilitudinem dictum. etenim principium quoddā eſt huiuſmodi genus, earum quę ſub ipſo ſunt ſpecierum. Videtur etiam τ multitudinem continere omnem ſpecierum quę ſub ipſo ſunt.

❡ Tertiā dicit generis ſignificationē, de qua agit̄. Hȝ aūt ſimilitudinē quandā eorū quę prępoſita ſunt. Nam quēadmodū prima generis ſignificatio duos quoſdam hȝ relationis habitus. Multorū ad vnū, τ multorū inter ſe. Sic τ ſpecies ad genus. Et inuicem inter ſe. Itē quēadmodū ſecūda ſignificatio hȝ relationē vnius ad vnum, τ cauſę ad cauſatū. Sic τ genus vnius ad vnū, vt aīalis ad hominē, τ cauſę ad cauſatū ⌊ Fortaſſe.⌋ Primi quidē nomēclatores quū vellent familię diſcernerent̄, hoc heraclidarū vocarunt genus. hoc ęacidarū, illud pelopidarum, ad quorū imitationē Phi ſua genera nuncuparūt. Nāqȝ veluti Heraclidarū dictum genus id qȝ vniuerſos cōtinet qui ab Hercule ſunt procreati. Sic τ particulariū aiantiū genus dictū vniuerſale animal, qȝ hoīem/ equū/canē/ac cętera ↄtineret. ❡ Dixit autē ⌊ Fortaſſe⌋ cū addubitatiōe, qr ambiguū videbat̄, vtrū ne Phi hāc appellationem prius adinueniſſent. An nomēclatores. Pierūqȝ etenī a nomēclatoribus Phi. τ a Phis nomēclatores depꝛhenſi rerum denominationes accepiſſe.

❡ Tripliciter igitur cū genus dicatur de tertio apud Philoſophos ſermo eſt, qȝ etiam deſcribentes aſſignauerunt, genus eſſe dicentes qȝ de pluribus τ differentibus ſpecie in eo qȝ quid eſt prędicatur, vt animal.

❡ Poſtq̄ȝ enumerauit Porphyrius generis ſignificationes. Dicit tertium eſſe genus quod a Phis cōſideratur. ⌊ Quod τ deſcribentes aſſignauere.⌋ Dicendum eſt nobis hoc loco quid ſit deſcriptio. Et qd diffinitio. quęue inter vtrāqȝ differentia. Mox τ quare per deſcriptionē genus ipſum edocuerit, ac non per diffinitionem, quū diffinitio ſubiectę rei ſubſtantiam oſtendat, ac propria complectatur nihil de alienis adimat. In omnibus quidem rebus τ vnū ineſt τ plura. Proinde vnumquodqȝ vel per nomen ſignificatur, vel per orationem. Per nomen vt quum vnū aliqȝ dicimus ſic homo. Per orationem qñ quid multiplex ſignificamus. Sic. homo aīal rationabile mortale. Q ui ſermo ſi ex his fuerit, quę reb⁹ (vt ita dicam) ſubſtātialiter inexiſtunt, vocabitur diffinitio vti hoc, homo ē animal rōnabile mortale. Sin ꝟo ex his quę adueniunt, deſcriptio. vti hoc, hō eſt aīal,

Quatuor modis habit⁹ dr.

Dicta her nomina tantum in ſignificando res

Dubitatio.

Solutio.

Dubitatio.

Solutio.

Tertia gn̄is ſignificatio.

qđ recte incedit.latos vngues hȝ, ⁊ manibus vtit. Aduenitunt quidē hęc atqȝ coincidunt in ſubſtantiaȝ hoīs, ſed non componunt perfecte hominē ſicuti ſuperiora.

Dīa inter diffinitionē ⁊ deſcriptionem.

¶ Differt autem diffinitio a deſcriptione. Quod diffinitio ex ſubſtantia rem oſtendit. Deſcriptio ex accidentibus. ¶ Dicta autem ὑπογραφή. Deſcriptio quaſi σκιαγραφία, hoc eſt vmbratilis pictura, quam vulgo deſignationē vocant. Vt enim quę in tabulis fiunt vmbrę, quid imago ipſa repſentet, oſtendunt, nō tamē perfecte, quēadmoduȝ pictura, ita ⁊ deſcriptio quid res ſit docet, non tamē perfecte quēadmodū diffinitio. Eritqȝ diffinitio ſimillima picturę expſſę. Deſcriptio ṽo adumbratili. Quum itaqȝ omnis diffinitio ex genere ſuſcipiatur ac conſtitutiuis differentijs. Generaliſſimiqȝ generis non ſit genus, ac cōſequenter neqȝ differentia, ex quibus potuiſſet diffiniri, neceſſario quum diffinitionē non inueniſſet, confugit ad deſcriptionē. Semper enim quas non poſſumus res diffinire, deſcribimus.

Cur gñi non ſit aſſignāda diffinitio.

¶ Diffinitionem autē generi cur non aſſignamus multę ſunt cauſę. Primum qȝ vt ſupradictum eſt de quo loquimur vniuerſale eſt, atqȝ oībus poteſt alijs generibus adaptari, nec vllum habet ſupra ſe genus, ⁊ conſequenter neqȝ diffinitionē quę ex genere conſtat ⁊ cōſtitutiuis differentijs. Conſtitutiuę autē differentię nunqȝ poterunt eſſe, ſi non ſit genus. ſunt enim eę ſpecierū diuiſiuę. Species autē ipſę generum, vt paulopoſt dicetur. cuius quidem non eſt genus nunqȝ ⁊ ꝯſtitutiuę eius erunt differentię. Deinde qȝ genus ipſum ęquiuocū. Decem quippe modis apud Ariſtotelē dicitur genus. Æquiuoca aūt diffiniri non poſſunt. quuȝ ſimplices ſint tm̄ voces a rebus quę per ipſas ſignificantur differentes. Diffinitio enim ſolaȝ rei ſubſtantiā oſtendit. Quoꝝ quidem diffinitiones ęędem, eorum ⁊ res quoqȝ neceſſe eſt eſſe eaſdem. Non igitur eſt in ęquiuocis cōmunem omnibus diffinitionē aſſignare. Significamus aūt ipſa p deſcriptioneȝ. Poſſunt enim in his quę per ſubſtantiā differunt, eadeȝ accidentia eſſe. vt in hoc loco. vbi quū multa ſint quę p ſubſtantiā differunt genera, vnus atqȝ idē omnibus accidit reſpectus ad cōphēſas ſub ipſis ſpecies, per quē alia vocanť genera alia ⁊ ſpecies. Generaliſſimi igitur generis Porphyrius ideo nō diffinitionem tradidit ſed deſcriptionē, vt omnibus decē generibus id cōueniret.

Dubitatio.

¶ Fortaſſis aūt hoc loco quiſpiā quęſierit ſic. Si ęquiuoca non diffiniuntur, quū tenues ſint voces, ac diffinitio ſubſtātiaȝ ſignificare ſoleat. cur ergo deſcribimus? Deſcriptio quidē ipſa per accidentiuȝ concurſus ſubiectaȝ ſolet ſubſtantiā ſignificare, ducitqȝ nos in notitiaȝ ſubſtantię cui accidunt. Quare vnam ęquiuocorūȝ deſcriptionē aſſignando in ſubiectę ſubſtantię notitiā deueniemus. Inuenienturqȝ non ſolum nomina, ſed ⁊ res eędem. quo quid abſurdius? inuenientur quidē decem ipſa genera eſſe eadē ſubſtantia, quātitas, ⁊ reliqua, quibus omnibus eſt ęquiuocum genus.

Solutio.

¶ Eiuſmodi ſane dubietas poterat a nobis propulſata videri, quando dicebamus. Poſſe in his quę per ſubſtantiā differrent eadem accidētia eſſe, per quę deſcriptio fieret. Accidit igitur ⁊ deceȝ pdicamentis ad ea quę ſunt ſub ipſis eundē reſpectum habere. Nam ſicut ſubſtantia quę corporeuȝ ⁊ incorporeum complectitur, genus eſt harum ipſarum ſpecierum, corporei ⁊ incorporei. Sic ⁊ quātitas duaruȝ ſpecierū continuę atqȝ diſcretę cōphēnſiua eſt genus. Sic ⁊ qualitas ⁊ cętere quę plures ſub ſe ſpecies cōphendunt. idem ergo reſpectus omnibus accidet prędicamentis. Neqȝ ṽo mirum eſſe debebit ſi quum diuerſę alicuius ſubſtātię rebus vna dari poſſit deſcriptio. Nō poſſe res ipſas deſcriptas, facere eſſe eaſdem, ſemper enim idipſum de pluribus prędicari, idem ineſt decem generibus, de pluribus inquam non de tot ⁊ talibus. Aliud enim ſi euenerit prędicabitur de quatuor ſpeciebus, aliud de duabus, aliud de hiſce vel illis, omniaqȝ erunt ęquiuocę, ac de pluribus, non autem de hiſce ⁊ illis prędicabūtur. Deſcriptio autē omnis vel ex etymologia ſuſcipitur, vel ex accidentiuȝ concurſu, quę ⁊ proprie deſcriptio dicitur, ex etymologia, ſic, ἄνθρωπος homo, id eſt quod poteſt ἄνω ἀθρεῖν. quę ſuperiora ſunt aſpicere. vel ἀναθρῶν ἃ ὄπωπεν contemplari ea quę vidit, vel vt alij interpretantur ἄνω ἔχον τοὺς ὦπας, Quod ſublimen habet vultum. ex accidentium autem concurſu ſic. Homo eſt animal quod recte incedit manibus vtitur, ⁊ latos vngues habȝ, vt ſupradictū eſt. ⁊ eiuſmodi.

Diffinitio ex qbus cōſtet.

¶ Diffinitio ṽo omnis vel ex materia ſuſcipitur, vel ex ſpecie vel ex vtroqȝ ſimul. Ex materia vt quum iram dicimus eſſe ebullitionem ſanguinis circa cor. Ex ſpecie vt quum dicimus iram eſſe vlciſcendi appetitionem. Ex vtroqȝ ſimul ſic, ira eſt ebullitio ſanguinis circa cor, propter vlciſcendi appetitionem. Verū quando ex ſola materia, vel ex ſola ſpecie ſuſcepta fuerit diffinitio, imperfecta, quādo autem ex vtroqȝ ſimul, perfectiſſima. Perfectiſſima igitur diffinitio erit ea quę conſtabit ex genere ⁊ conſtitutiuis differentijs. Continet enim materię rationem genus. ſpeciei autē differentia. Hęc igitur diffinitio ex medijs eſt rebus. neqȝ enim prima genera habet neqȝ vltima, neqȝ ⁊ conſtitutiuas differentias, ſed ſpecies, quarum vtpote indiuiduorum deſcriptiones traduntur ac non diffinitiones. Exempli cauſa ſic. Socrates eſt filius Sophroniſci, Athenienſis, Phūs, ventroſus, caluus, ſimus, ⁊ eiuſmodi. Quicūqȝ autem dicunt generaliſſima genera conſtitutiuas habere differentias, haud quideȝ recte dicunt, quippe quę non conſtitutiuas habent differentias, ſed diuiſiuas. Si eniȝ omne conſtitutiuum antiquius eſt eo quod per ipſuȝ cōſtituitur, vt pauloante dicebamus. Conſtitutiuę quidē aliquorum differentię, multo prius adinuenientur diuiſiuę, q̃ generaliſſima genera. verbi cauſa. Rōnabile ⁊ mortale conſtitutiua hominis. Iteȝ mortale ⁊ irrationabile conſtitutiua equi diuidunt ſuuȝ genus animal. Animal eniȝ ipſum diuiditur in rationabile ⁊ irrationabile, in mortale ⁊ non mortale. Pulchre ergo dictum eſt. conſtitutiuas aliquorum differentias, antiquiores eſſe his quę conſtituuntur, Generaliſſimoqȝ genere prius eſſe nihil. Manifeſtum eſt ergo nō irrationabiliter id a Porphyrio factuȝ, vt genus edocendo deſcribere id potius q̃ diffiniret. ¶ Verūenimuero vt itelligamus. quęnā ſit, aut vnde ſuſcepta huiuſmodi deſcriptio, Reȝ paulo altius repetemus. ſimulqȝ demonſtrabimus non caſu a Porphyrio harum quinque vocum pręceptionem traditam, ſed neceſſario, omnēqȝ aliam vocem ſub harum aliquam deduci oportere. ſic.

Vocū diuiſio

Vocum alię non ſignificatiuę, vt Cnox blityri. alię ṽo ſignificatiuę, ſignificatiuę vel de vno dicuntur, vt quum dicimus, Socratem, Platonem, vel de pluribus, quę de pluribus dicuntur, vel ſubſtantialiter, vel ſuperſubſtantialiter, quę ſubſtantialiter vel in quo quid eſt. vel in quo quale quid eſt. Si in quo quale quid eſt, erit differētia. ſi ṽo in quo quid eſt, vel de differentibus ſpecie vt genus, vel de differentibus numero, vt ſpecies. Quę autē ſuperſubſtantialiter vel de vna ſpecie prędicantur vt proprium, vel de pluribus vt accidens. Ex qua diuiſione apparet omnem

vocem

vocē neceſſario ſub hiſce quinque vocibus contineri / neq3 pluribus / neq3 paucioribus. ſed apertius ſic, [Vocū alię ſunt non ſignificatiuę, alię ſignificatiuę. Significatiuarum alię de vno p̄dicantur, alię de pluribus. quę de pluribus p̄dicant̄, ſunt hę. genus/ſpēs/dña/proprium/atq3 accidens. Superioribus vo dimotis, & quę nihil ſignificant / & quę ō vno p̄dicant̄, remanebunt quinque ſolę voces, quę. vz. de pluribus dicunt̄. Dimouent̄ autē non ſignificatiuę, vtpote quę nihil ad cuiuſpiā rez cōferant, nec Phis modo, ſed & grāmaticis / ac rhetoribus inutiles.

Vocum
nō ſigͤ ſigͤ
de vno De plib. genus / ſpecies / dña / ppriū / ac accidens.

Dimouentur & quę de vno p̄dicant̄, q2 particulares ſunt voces, particulariaq3 oia infinita atq3 incōpręhēſibilis non veniūt in Phoꝝ conſideratione, qui oium rerū certā hēe ſcientiā promittūt. Scia enim hoc eſt ἐπιστήμη vt Platonicus Socrates in cratylo interp̄tat̄, dicta qȝ in ſtatū, certūq3 nos rerū finem perducat, quā rez quā particularia efficere nullo modo poſſint, ac quę de vno pręedicant̄ voces de particularibus ſolis p̄dicentur, iure merito abijciunt̄, remanebuntq3 hę quinque ſolę voces / genus / ſpecies / differētia / ppriūm / & accidēs, ſub quibus oia continebantur, ſi motū, ſi infinitū obiecceris. Hęc quidē in diuiſione generatim dicta. Rurſus eadez copioſius atq3 euidentius ſic. Vocū alię quidez ſunt non ſignificatiuę, vt cnex bliſtyri, alię vo ſignificatiuę. De non ſignificatiuis nullus nobis eſt ſermo, vtpote de his quę de nullo dici pręedicariue poſſunt. Significatiuaꝝ autē alię de vno dicūtur, vt Socrates Plato. Alię de pluribus, vt genera / ſpecies / dñę propria / atq3 accidentia. De his autez quę de vno dicūtur, vtpote particularibus nulla, vt dictuz eſt apud Phos mentio. Eaꝝ vo quę de pluribus p̄dicantur, alię ſubſtātialr vt genera / dñę / ac ſpecies, alię vo nō ſubſtātialiter vt propria / & accidētia, hęc eniz ſubiectę materię ſubſtantiā non cōplent vt ſuperiora. Eaꝝ rurſus quę ſubſtātialiter pręedicātur, alię de differentibus ſpecie, vt genera & differētię, alię de differentibus numero ſoluz, vt indiuidua quę quidē differūt inter ſe nō ſpecie, ſed materia ac numero. Vbi cū. flauus equus a maculoſo, ſpecie nō differt, ſed materia ac numero. itē / denarius componit̄ ex decē vnitatibus non quidē cōpactis, ſed diſtinctis, numq̄ enim ex cōiunctis decē vnitatibus dicet̄ cōponi denariū. Habemus tandez ex his & generis / & ſpēi / & dñę dñaz, differūt autē inter ſe ſic. Spēs de differētibus numero. Genus vo ac dña de differētibus ſpē pręedicātur. Itē iḡr quę in quo qd eſt p̄dicantia faciūt genus, in quo quid eſt p̄dicari dicemus. interrogati eniz qd eſt hō, rn̄debimus aīal, qȝ quidez eſt genus. diceturq3 genus in q̄ qd eſt p̄dicari. In quo aūt quale quid eſt p̄dicari dicim̄ dñā, vt ſi interrogati quale eſt aīal hō, rn̄deamus rōnabile, qȝ erit dña. diceturq3 dña in quo quale qd eſt pręedicari. Apparetq3 ex his quę ſit inter genus ac dñā differētia, differūt eniz hoc ipſo qȝ genus in quo quid eſt. dña in quo quale quid eſt p̄dicat̄. Earū vo vocum quę nō ſubſtātiales ſunt, alię in vna quadā ſpecie inſunt vt propria, alię in pluribus vt accñtia, ex qua diuiſione patet eoꝝ dña. differunt enim eo q2 ppriū vni tantūmō ineſt ſpeciei. accñs vo pluribus. Manifeſtuz ergo eſt neceſſario oēz vocē ſub harū aliquā deduci oportere, poſſeq3 & nos vnāquāq3 rem & deſcribere & diffinire, eligentes quę ad cuiuſq3 rei traditionē pertinere videbunt̄, quēadmodū & ipſe fecit Porphyrius quū dixit. [Genus eſt qȝ de pluribus & de differētibus ſpecie in quo quid eſt pręedicatur.] dicēdo de pluribus ſeparauit id ab indiuiduis quę de vno ſolo dicūtur. dicēdo autē. [De differētibus ſpecie] ſeparauit id a ſpecie & proprio, dicendo [Qȝ in quo quid eſt pręedicatur.] Separauit id a differentia atq3 accidenti. copioſius ecce & diuiſionē & vocuz ipſaꝝ differentiā oſtendimus. ſimulq3 etiaz neceſſitatē, qua coactus Ariſtote. fuit hiſce ſolis quinque vocibus vti, neq3 pluribus, neq3 paucioribus. Naz quum ſeptem omnino eſſent, vt monſtratum eſt voces, dimotis duabus & quę nihil ſignificant & quę de vno pręedicantur, quinque tm̄ reliquę erunt. Porphyrius autez nihil hoc loco curans declarare, cur tm̄ qnque his vocibus vſus fuerit Ariſto. ſed ſolūmodo differentiā earuz oſtēdēs, anguſtiorem hanc fecit diuiſionē. [Significatiuaruz vocum alię de vno dicuntur, alię de pluribus, relicta ſuperiori parte diuiſionis, quę de vno pręedicant̄ ſunt indiuidua, vt Socrates / Plato / Alcibiades. quę de plurib⁹, alię quidem de differentibus ſpecie, alię de differentibus numero. quę de differētibus ſpecie ſunt genus, differentia, & accidens, genus quidē animal pręedicatur de pluribus ſpeciebus, hominis / equi / canis / & cęterorum. Differentia rōnabile de dijs & hominibus. Mortale, de irrationabilibus / equo / cane / camelo / & id genus cęteris. Accidēs de pluribus ſpeciebus pręedicat̄, de albedine, de nigredinę, & de eo qȝ eſt ſtare vel ſedere. Quę vo ō differētibus numero pręedicant̄, ſunt & propriuz, & ſpēs. Earū rurſus quę de ſpecie differētibus p̄dicant̄, alię in quo qd eſt, alię in quo quale quid eſt, ac quō hñs eſt, in quo qd eſt genus, in quo quale qd eſt dña & qȝ ſeparari non pōt accñs, in quo aūt quō habēs eſt, qȝ poteſt ſeparari. Interrogati eniz quō ſe habeat Plato / dicimus vel ęgrotat / vel ſan⁹ eſt / vel ſtat / vel ſedet, & eius gñis cętera. — Que ō plib⁹ / Que ō vno.

¶ Addubitantibus autē ſic. ſi ſub vocem tanq̄ genus adducūtur hę quinque voces, & ſub has genus, erit quidem generaliſſimi generis genus, qȝ valde abſurdum. Dicemus non tanq̄ res genera ſub hanc diuiſionez venire, ſed tanq̄ voces. Generaliſſimę quidem res nunq̄ ſub aliquod cōmunius adduci poſſunt. — Dubitatio.

¶ Eoꝝ enim quę p̄dicant̄, alia quidē de vno dicunt̄ ſolo, ſicut indiuidua, vt Socrates, & hic, & hoc. alia vo de pluribus quēadmodū genera, & ſpēs, & dña, & propria, & accidētia cōiter ſed nō ꝓprie alicui. eſt aūt genus quidez: vt animal. ſpecies vo, vt homo. differētia autē, vt rationale. propriū, vt riſibile. accidens: vt album, nigrum, ſedere.

¶ Declarat quēadmodū tradita gñis dſcriptio, ſeparet id ipm ab oibus alijs. [Hic & illę.] Hęc quidē particularia ſunt & de vno ſolo dicunt̄, demōſtrātes eniz ſemper dicere cōſueuimus hic & iſte, illud & illud. Ac pulcherrime qdē Phi de particularib⁹ loquētes hoc dicēdi genere vſi ſunt, quippe qȝ & demōſtrationi & ſenſui mirifice cōuenit, ac multo melius, q̄ quūz hoiez vel aīal in vniuerſuz demōſtrando dicimus, vlis homo & vniuerſale aīal, quę quū in opifice ſolo ſint, neq3 in demōſtratiōez, neq3 in ſenſum cadere vllo mō poſſunt. Pulchre igitur eiuſmodi demōſtrationis genere in ſingularib⁹ vſi ſunt non in vniuerſalibus. Dicunt̄ aūt indiuidua, q2 neq3 in ſimiles, neq3 in diſſimiles formas ſecari poſſunt, quēadmodū gñia ac ſpēs, ſed ſimul ſecando corrūpunt̄. Aial etenim in me ſolo dictum nō eſt cōe alijs, ſed mihi ſolę

adſcriptū. Similiter & rationabile, ex quibus cōpoſitus, homo deſignabit. [Et accidētia cōiter, nō aūt proprie alicui] veluti albedo & nigredo. De pluribus enim particularia non dicuntur. vt in hoc corpore albedo, & in Vlyſſe cicatrix, ex qua eū nutrix cognouit, inerat nāq; Vlyſſi ſoli, alter enim cognouiſſet eum ex ea nūquam, ſi & alijs inheſiſſet, atq; iccirco dixit. Cōiter accidentia, non autē proprie alicui inherentia, hoc eſt vlia, non autem particularia.] Eſt autē genus vt animal, ſpecies vero vt homo.] Dilucidiſſimam rem ipſam facit, quaſi exēplo nos docens vnamquāq; vocem.

¶ Ab ijs igitur que de vno ſolo prędicantur differunt genera: eo q̄d hęc de pluribus prędicantur. Ab ijs autē que de pluribus, a ſpeciebus quidem: q̄m ſpecies etſi de pluribus prędicantur: non tamē de differentibus ſpecie, ſed numero. homo enim cum ſit ſpecies, de Socrate & Platone prędicatur, qui non ſpecie a ſe inuicē differunt: ſed numero. aīal vero cū ſit genus de homine, & boue, & equo prędicatur, qui differunt a ſeinuicem ſpecie, non numero ſolū. A proprio vero differt genus, quoniam proprium quidem de vna ſola ſpecie cuius eſt propriū prędicatur, & de ijs (quę ſub ipſa ſpecie ſunt) indiuiduis. quēadmodū riſibile de homine ſolo, & de particularibus hominibus. genus autē non de vna ſpecie prędicatur: ſed de pluribus & differētibus. A differentia vero: & ab ijs que cōmuniter ſunt accidentia differt genus, quoniā & ſi de pluribus & differentibus ſpecie prędicātur differētię, & cōmuniter accidentia: non tamē in eo q̄d quid eſt prędicātur, ſed in eo q̄d quale quid eſt. interrogantibus enim aliquibus, quid eſt illud de quo prędicant̄ hęc: genus reſpōdebimus: differentias autem & accidentia non reſpōdebimus. non enim in eo q̄d quid eſt prędicantur de ſubiecto: ſed magis in eo q̄d quale quid eſt. interroganti enim quale quid eſt hō: dicimus q̄d rationale, & in eo q̄d quale q̄d eſt coruus: dicimus q̄d nigrum. eſt autē rationale quidē differētia: nigrū vero accidens. quādo autē quid eſt homo interrogamur: animal reſpōdemus, eſt autem hominis genus, animal.

Predicatio generis. Predicatio ſpeciei.

¶ Oſtendit quēadmodū tradita generis diffinitio, ſiue deſcriptio ſeparet genus ipſū ab alijs oib⁹, p̄dicat̄ etenī genus de pluribus & de differētibus nō numero ſolum ſed & ſpecie. ſpēs aūt de differētibus ſolū numero, Sed age vnāquāq; vocē diffiniamus ſiue deſcribamus ſic. Genus eſt vox ſignificatiua q̄ de pluribus & de differentibus ſpē in quo q̄d eſt p̄dicat̄. Dr̄ia eſt vox ſignificatiua q̄ de pluribus & de differētibus ſpē in quo quale q̄d eſt p̄dicat̄. Spēs eſt vox ſignificatiua quę de pluribus & de his q̄ differunt numero in quo quid eſt p̄dicat̄. Proprium eſt vox ſignificatiua ſupſubalis quę de vna ſola

Differentia.

ſpecie p̄dicatur. Accn̄s eſt vox ſignificatiua ſupſubalis, quę de pluribus & de his quę ſpecie differūt in quo q̄le q̄d eſt, vel in quo quō hr̄s eſt prędicatur. [Animal aūt genus, de hole, & equo, & boue prędicatur, qui nō numero ſolū ſed & ſpecie inter ſe differunt.] Sciendū quęcūq; inter ſe ſpē differunt, eadē differre & numero, ac non ex diuerſo, quę numero differūt, differre ea & ſpecie, quippe quoniā cōmutari non poteſt ſermo. Intelligere autē oportebit hoc loco, idem tripl'r dici, idem genere, idem ſpecie, idē & numero, genere, vt hō/equus/canis/& bos. Oēs enim aīalis genere ydem ſunt, ſpecie, vt Socrates/Plato/Alcibiades, hoīs ſpecie ydem, numero, vt hō mortalis. enſis & gladius, vnuoca. Si igit̄ idē triplici ratione dicit̄, neceſſario & rurſus illud idem triplex erit, nāq; vel alia ab alijs genere differunt, vel ſpecie, vel numero, quę genere differunt, different ſpecie ac numero. verbi cā. genere inter ſe differunt homo & albū. hō enī animal eſt, album vero quale. different & ſpecie, alia nāq; ſpecies eſt hominis, alia albi. homo enim ſpecies eſt animalis, albū vero coloris. Differēt quinetiam & numero. alius enī a Platone Socrates, alius a Socrate Alcibiades. recte igitur a nobis dictum, quęcūq; inter ſe genere differunt, differre eadem ſpecie & numero. Quę autem ſpecie differunt & numero, non amplius autē & genere. vbi cā. homo equus differunt inter ſe ſpecie, alia quidē ſpecies hominis, alia equi, different etiā & numero. alia enim ſubſtātia equi, alia hominis, genere autē nequaq; amplius different. vterq; enī animal eſt. Quę numero differunt, neq; genere, neq; ſpecie amplius inter ſe differunt. Atq; iccirco dixit, qui nō numero ſolū, ſed & ſpecie dn̄t, ac ſi in aperto eſſet, quę ſpecie inter ſe dn̄t, differre eadem & numero.] A differētia vero & a cōiter accidētibus differt genus.] A differentijs inquit, & ab his q̄ vl'ia ſunt accidentia, differt genus, q̄ illa in quo quale quid eſt, vel quo modo quid habens eſt prędicātur, genus vero in quo quid eſt. Ab his aūt quę in quo q̄d eſt p̄dicant̄, a ſpē. vz. & proprio dn̄t genus. a ſpecie, eo q̄d hęc de pluribus & nō differētibus numero p̄dicat̄, genus vero ipſum & de pluribus & de differētibus ſpecie. A ꝓprio eo q̄d hoc vni ſoli. ipſum vero multis conuenit ſpeciebꝰ, dicens itaq;. [Quod de pluribus dicitur.] Separauit ab indiuiduis quę de vno ſolo prędicantur.

¶ Quare de pluribus p̄dicari diuidit genus ab ijs quę de vno ſolo eorum quę ſunt indiuidua prędicantur. hoc vero, de differentibus ſpecie: ſeparat ab ijs quę ſicut ſpecies prędicantur, vel ſicut propria. in eo autem q̄ quid eſt prędicari: diuidit a differentijs & cōmuniter accidētibus, quę non in eo q̄d quid eſt, ſed in eo q̄d quale quid eſt, vel quomodo ſe habet vnūquodq;, prędicātur de ijs de quibus prędicantur.

¶ Breuiter dilucideq; oſtēdit, quo mō vnūquodq; prędictorū in gn̄is deſcriptione decēter cōtineat̄. Illa enim non in quo q̄d eſt, ſed in quo q̄le q̄d eſt, vel quo mō q̄d hr̄s eſt p̄dicant̄. Interrogati enim quō ſe hz Socrates, rn̄debimus vel ęgrotat, vel ſanus eſt. ſunt enī & alię differētię p̄ter accn̄tia, vt ſimū eē caluū/vētroſū/& eiuſmodi, dicēs aūt q̄d in quo q̄d eſt p̄dicatur, ſeparauit genus a differētijs & a cōiter accn̄tibus, q̄ nō i quo q̄d eſt, ſz in quo q̄le q̄d, vel quō hr̄s eſt p̄dicant̄. atq; in quo quale q̄d eſt, dr̄ia, in quo aūt quō hr̄s eſt, cōiter accn̄tia. Nonnulli

nulli aũt dicunt qđ quũ dicit, vel quũ hĩs eſt/cõplectiť, ⁊ quę ꝓprie alicui inſunt accñtia, dicimus quidez ⁊ nos in quo quoz hĩs eſt/ea ꝑdicari, ſed tamẽ ex his eſſe quę de vno dicunť. Separauit itaqȝ genus ab his q̃ prępoſita ſunt, dicens autez de pluribus prędicari, diſiunxit ab his quę de vno ſolo dicuntur, indiuiduis.

Nihil igitur ſuperfluũ, neqȝ minus continet: generis dicta deſcriptio notionis.

Diffinitiones oẽs vni tñ rei ꝯuenire debẽt, ipſamqȝ rem totã cõplecti. Dictę iccirco qđ rem quę diffiniũt cõprębẽdant ab agrorũ finibus, vt initio dictũ eſt ꝑ traſlationẽ denominatę. Fiũt autez vitioſę diffinitiones duobus modis, vel quũ ſuperabũdant, vel quũ deficiunt, ac perbelle quidẽ a Philoſophis dictuz vnãquãqȝ mediocritatẽ duas habere adiũctas ſibi extremitates, defectuz ⁊ exceſſum. Vbi cã. Iuſtitia virtus vna, hȝ vtrinqȝ ⁊ defectũ ⁊ exceſſum. deficit enim qui minus iuſte q̃ͣ oporteat agit, excedit qui pluſq̃ͣ oporteat facit, atqȝ ille iniuſtus, hic crudelis noiabiť. Fortitudini quoqȝ duo adiacent, hinc quidẽ timiditas, inde temeritas. Item ⁊ pudicitię, hinc ſtoliditas, inde intẽperantia, ſtolidus is eſt q̃ minus in Venerẽ cõcitatur. Intẽperans vero qui petulãter magis ac magis. Prudẽtię itidem imprudentia inde, hinc de ſe nimia credulitas, ac quẽadmodũ in his, ſic ⁊ in diffinitione, illa qdez erit optima diffinitio, quę proprie rẽ ipſaz vndiqȝ cõplectitur, neqȝ aut de ſuo quicq̃ͣ relinquit, aut de alieno ſibi quicq̃ͣ aſſumit. Apponunť autẽ huic quẽadmodum virtutibus, hinc defectus inde exceſſus, vt neqȝ deſiat, neqȝ ſuperſit quicq̃ͣ. ſuperabundantes enim diffinitiones rem faciunt deficere. deficiẽtes vero abũdare. Vbi gratia. hominis diffinitio hęc, animal rationabile mortale, ſeparat homines ab alijs omnibus, cõplectiturqȝ oĩs homines, quę tamẽ ſi qua defecerit, rem faciet ſuperabũdare ſic, animal mortale, non enim ſolus homo animal eſt mortale, verũ etiã ⁊ equus ⁊ canis atqȝ alia multa: ſi q̃ vero abũdauerit, res deficiet ſic, animal rationabile grãmaticum, ea enim nõ omnes homines cõprębendit, ſed ſolos grãmaticos, ⁊ quidem rationabiliter, nãqȝ cõpoſitiora ſunt magis coarctãtur, quę vero ſimpliciora dilatãtur, ac ſuper pluribus extendũtur, vtpote primo atqȝ vniuerſali rerũ omnium principio proximiora. Atqȝ iccirco animal ipſum per ſe fertur in plura, cõpoſitũ autem cum rationabili in pauciora, rationabili item animal mortali adiunctũ, adhuc cõplectetur pauciora, qđ ſi ⁊ grãmaticũ apponatur, adhuc multo pauciora. Deficientes igitur diffinitiones faciũt rem ſuperabũdare, ſuperabundantes vero deficere. Hęc itaqȝ ſignificãs Porphyrius dicit traditã generis deſcriptionẽ, ab hiſce duobus quę diffinitiones vitiare ſolẽt, longe abeſſe, neqȝ enim ſuperabundans facit rem deficere, neqȝ deficiens ſupabũdare. Dictuz eſt triplici- Genera triſariam dici.
ter dici genera, alia quidẽ ante multa, alia in multis, alia ſuper multis quę ⁊ poſterius genita ⁊ intellectualia vocari diximus, qđ in ſolo inſint intellectu. Propoſitũ aũt Porphyrio erat, non de his quę ante multa, aut in multis eſſent, velle diſſerere, ſed de his ſoluz quę ſuper multis/hoc eſt de generibus his quę noſtro intellectu concipiũtur. dixit igitur [Notitię,] hoc eſt (vt ita dicam) intellectualis generis. Intellectuale autez genus eſt qđ ex eadem notitia rem diffinimus, qua concepta ab intellectu fuerit. vt ſi concipiamus propria notitia hominẽ, ex eadẽqȝ ſermocinabimur eſſe, animal rõnabile mortale. Dicit igitur Porphyrius nihil ſupfluuz nihilue minus ab hac notitię generis deſcriptione contineri.

DE SPECIE. CAP. III.

Species autẽ dicitur quidem ⁊ de vniuſcuiuſq̃ͣ forma. ſcḋm quã dictuz eſt, prima ſpẽs digna eſt imperio. Dicitur aũt species ⁊ ea quę eſt ſub aſſignato genere. ſcḋm qđ ſolemus dicere hominẽ quidẽ ſpeciem animalis, cũ ſit genus aĩal: albũ aũt coloris ſpeciem, triangulũ vero figurę ſpeciem.

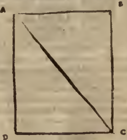
POST generis expoſitã rõnẽ omnem, de ſpecie nũc loqtur. Quicquã hũc ſibi ordinẽ vẽdicare debuerint diũ. ſed q̃ genus ⁊ ſpẽs ſunt ad aliquid, ſimulqȝ ⁊ exiſtũt ⁊ intelligũtur, nõ irrõnabiľr primũ de ſpecie habita rõne ꝑceptionis nõ naturę quaz ꝑſertim in genere, feciſſet mentionẽ ſpeciei, nec diu ſuſpẽſus auditor erat tenẽdus. Vtitur autẽ hoc etiã loco illa, quã diximus Ariſtotelis regula. Primũ enim enumerat ſpẽi ſignificationes. deinde determinat de qua ſit locuturus. Sunt vero ⁊ alię eius ſignificationes. ſed his ipſis relictis, eas tñ memorat, quę ad logicuz tractatũ ꝑtinere videbanť. Dicit itaqȝ duplicẽ eſſe ſpẽi ſignificationẽ, alterã pulchritudinis, vt quũ diciť ſpecioſus/puer formoſus, alteram eius quę generi ſubijciť, ⁊ de qua genus in quo quid eſt prędicatur quę diffinitio ⁊ ſpecialiſſimę eſt ſpeciei ⁊ nõ ſpecialiſſimę. [Diciť autẽ ⁊ aliter ſpecies, quę de pluribus ⁊ differentibus numero in quo qd eſt prędicatur.] Q tñ horũ nominum ſignificationes, ſpãliſſimę. vȝ. ⁊ nõ ſpecialiſſimę ſpeciei nonduz aperte in cõſuetudinem venerant. Progrediẽs declarat, per primã prędicamẽtorum ſubſtantiã, quę ꝓprie ⁊ res, ⁊ generaliſſimũ eſt genus, cętera eius tanquã accidẽtia: ſuſcipit igitur ſubſtantiaz ex qua cõnectit cathenaz hõ. Subſtãtia alia corporea, alia incorporea. corporeũ aliud eſt animãs, aliud nõ aians. Animãs, aliud eſt aĩal, aliud planta, aliud qđ vtriuſqȝ naturę particeps eſt ȝoophyton viuẽs planta. aĩal aliud rõnabile, aliud irrõnabile. Rationabile, aliud dęmon, aliud hõ, gñaliſſimũ igiť genus eſt ſubã, ſpãliſſimũ hõ, intermedia aũt ⁊ genera ⁊ ſpẽs. ſpecies qdem reſpectu ſupiorꝫ, genera vero reſpectu inferioruz. Cõmuniter autem omnes ſpecies, ⁊ ſpecialiſſimę ⁊ ſubalternę, ſub poſteri deſcriptione cõtinẽtur, quę erat, ſpeciẽ eſſe eaz q̃ generi ſubijciť, ⁊ de qua genus in quo qd eſt ꝑdicať. Vtraqȝ enim diffinitio ſubiecto eadẽ eſt, ac ſibi ſimilis, nec niſi habitu differẽtes. Multa nãqȝ ſunt ſubiecto eadem, quę tñ habitu differũt, vt aſcenſus ⁊ deſcenſus, ſubiectũ idẽ habent ſcalã, differunt autez inter ſe ſolo habitu. Deſcẽſus eniz nihil aliud eſt q̃ͣ de ſupioribus ad inferiora decliue iter. Aſcẽſus vero de iferioribus ad ſupiora regreſſio, ſiľr in ſemẽte ⁊ fructu, ſubiectũ idem, habitus vero diuerſus. Differũt itaqȝ ſupradictę ſpẽi deſcriptiones, inter ſe hoc q̃ altera a genere incipiẽs deſinit in ſpẽs, altera a ſpẽ in genus differentes ſolo habitu. ſubiecto eadẽ. Incipit aũt a notiori ſignatione ꝓpea qđ ſimilitudinem quãdã hȝ ſpẽi huius q̃ eſt apud Phos, quẽadmodũ eniz ſpẽs q̃ pro forma capiť, compꝛẽdit ſingularũ partium ac mẽbrorꝫ in corpore pulchritudinẽ, ſic ⁊ ſpẽs quę eſt apud Phos, particularia. [Species autẽ dicitur ⁊ de vniuſcuiuſqȝ forma.] Q ũo ſupra de genere quũ loqueretť, priuſq̃ͣ edocuiſſet qđ qua leue eſſet de quo agebať gen⁹, ęquiuocationẽ diſtixit, edocuitqȝ varias gñis ſignationes, ita ⁊ hic primo diſtinguit. deinde qualis ſit de qua

Duplex ſpẽi ſignificatio.

Diuiſio nota tu digna.

Multa eẽ eadẽ ſubiecto ⁊ habitu diſſa.

agitur ſpeciei ſignificatio oſtẽdit. [Dr̃ autẽ ſpẽs ⁊ ea q̃ generi ſubijcit̃ qua ſignificatione hoĩez dicere conſueuimus ſpẽm aĩalis, albũ ſpẽm coloris, triãgulum ſpẽz figurę.] Tãq̃ in exẽplo nos docet, q̃uo de q̃ agit̃ ſpẽs ſub genꝰ deducat̃, ſuſcipitq̧ triãgulũ ⁊ figurã, figuram vt genus, triãgulũ v̓o vt ſpẽm. ℂ Nõnulli eñ dicunt, figurã triãguli genus ⁊ triãgulũ figurę ſpẽm improprie capi oportere. qđ probant ſic, in quibus aliquid prius poſteriuſq; eſt, qđ cõiter de his p̃dicatur nõ eſt genus. Atqui triãgulus quadrãgulo prior, ſiquidẽ ex tribus hic, ille ex quatuor conſtat lineis ac tria nec̃io priora q̃ȝ quatuor. non igit̃ figura triãguli genus. Rurſus triãgulũ quadrãgulo priorẽ eſſe, hoc modo. Oĩs quadrãgulus in duos triangulos diuidit̃ rectangulares, quippe qm̃ q̃drãguli ex a/b/c/d/ iugatiões, p diametruȝ a/c/ diuidẽtur in duos rectorũ angulorꝫ triangulos, eum. vȝ. q eſt ex a/b/c/⁊ eum qui eſt ex a/d/c/ quadrangulo itaque dĩmoto nõ dimo

uebit̃ ⁊ triãgulus, at triãgulo dĩmoto nunq̃ȝ eſſe poterit̃ quadrãgulus, pȝ igit̃ triãgulũ prioreȝ eſſe quadrãgulo, qđ idẽ ⁊ in cęteris rectarꝫ linearũ figuris demõſtrabit̃, pentagano. vȝ. exagano ⁊ reliquis. vnuſquiſq; eniȝ horum in triãgulũ diuidet̃, ſi ergo triãgulus ⁊ quadrãgulo ⁊ ṗẽtagono ac reliquis prior eſt, quę de his ipſis cõiter p̃dicat̃ figura nõ erit genus, ac ꝯñter neq; erunt ipſi huius ſpẽs. nõ igit̃ ꝓprie dictũ eſt a Porphyrio, triãguluȝ figurę ſpẽm. ℂ In hoc allucinati qdẽ oẽs qui Porphyriũ excuſare quãȝ vellẽt, dixerunt, improprie gr̃a exẽpli eo nomine abuſum, vocaſſe triãgulũ ſpẽz figurę, ⁊ figuraȝ genus triãguli. ℂ Nos v̓o multo alr̃ dubitationeȝ oẽm dimouebimus ſic. Si vere quadrangulorꝫ elr̃nta eſſent trianguli, vt nunq̃ȝ niſi ex triãgulo cõponeretur, cõſtare poſſit quadrãgulus, quẽadmodũ in Timęo inuenire videt̃ Plato, quũ oẽs rectarꝫ linearꝫ figuras reſoluat in triãgulos, tãq̃ȝ in ſimpliciſſima elr̃nta, id quidẽ veruȝ eſſet, ac primus figurarꝫ omniũ exiſteret triãgulus, neq; figura genus eſſet earꝫ, modo verũ illud ſit, non eſſe genus qđ cõiter de his in quibus prius poſteriuſue quid ineſt, p̃dicat̃. Atqui nulla nos h̓ neceſſitas cogit, vt ex ſuppoſito triãgulo fiat per alterius additionẽ quadrãgulus, vt eſt in ſexto ⁊ quadrageſimo theoremate, apud Euclidem qui per ſolã rectitudinẽ docet abſq; triãgulo deſcribi poſſe quadrãgulũ. Nã quid prohibebit, etiaȝ ſi triãgulus non ſit, quo minus quatuor rectas lineas coniungẽdo, quadrãgulũ cõficiamus? Falſum igit̃ id eſt, dĩmoto triãgulo, dimoueri ⁊ quadrãgulũ, ſi v̓o q2 diametrũ adijciẽtes diuidimus quadrãgulũ in duos triãgulos iccirco dixerint triãgulũ quadrãgulo priorẽ. Nunqd ro go qñũ poſſimus quadrãgulũ ipſum in duas alteras lõgitudines diſſoluere. ⁊ oppoſita latera ſepando ⁊ coniungẽdo a/b/⁊ c/d/ duas alteras facere lõgitudines ſeparatas ex a/c/⁊ c/d/ dicent iccirco eas ipſas longitudines quadrãgulo priores? Nimirũ ſi ſic eſſet, oppoſitus h̓ q̃drãgulus prior eſſet hac altera longitudine, ſi quę latus vnũ duplicatũ hȝ, ab altero ſeorſum in duos quadrãgulos diſſoluerimus, quinetiã ſi in circulo quis diametruȝ ducat, quę circuluȝ diuidat in duos ſemicirculos a/⁊ b: Manifeſtũ erit vnũquẽq; ſemicirculũ eſſe figurã ex circũferentia ſemicircularis linee ⁊ ex recta diametro compoſitã, accideretq; ſimplicẽ figurã circulorꝫ ex mixtis ſemicirculis ꝯpom, ac ſimplici prius eſſe id qđ eſt mixtũ. vt igit̃ in his talẽ cogitatione noſtra diuiſionẽ facimus, ac nõ ꝓpẽa neceſſario alterę longitudines quadrãgulo ꝓores, q̃q̧ ex his cõponi rurſus poſſint duo quadrãguli, ſic ⁊ quadrãgulus diametro poterit̃ i duos triãgulos diſtingui, nec ꝓpẽa ex triangulis nec̃io cõpoſitus dicet̃, quadrãguloq; natura priores eſſe triãgulos. Pulchre igitur Porphyrius triãguli genus dixit eſſe figuram.

ℂ Quod ſi etiam genus aſſignantes ſpeciei meminimus dicentes, qđ de pluribus ⁊ differentibus ſpecie in eo quod quid eſt pręedicatur. ⁊ ſpeciẽ dicimus id quod ſub aſſignato genere eſt. Noſſe oportet qđ ⁊ genus alicuius eſt genus, ⁊ ſpecies alicuius ẽ ſpecies vtrũq; vtriuſq;: iccirco neceſſe eſt in vtroruq; rationibus vtriſq; vti.

ℂ Hęc dicẽs Porphyrius exiſtimat, mutua ſe demr̃atione vti oportere, mutua aũt demr̃o apud Phos ꝯfundit̃, vtpote quę eadẽ faciat, priora eſſe ac poſteriora, cõmuteteq; inuicẽ ⁊ ordines ꝓpõnũ ⁊ ꝯcl̓ones. Facit enim qđ ṗm̃ eſt zm̃, ⁊ qđ zm̃ ṗm̃, eadẽq; yſdẽ manifeſtiora ⁊ imanifeſtiora. V̓bi eñ. ſi interrogãti cuiṗiã ſit, necne, aĩa imortalis, imortalem eſſe rñſum fuerit, h̓ mõ, aĩa ex ſeſe ipſa mouet̃, qđ ex ſeipſo mouet̃, ſemꝑ mouet̃, qđ ſemꝑ mouet̃, imortale. Eſt igit̃ aĩa imortalis. Rurſus iterrogãti, vn̄ id manifeſtũ ex ſeſe moueri aĩam, rñdebit̃ ex diuerſo ſic. aĩa eſt imortalis, imortale mouet̃ ſemꝑ, qđ ſemper mouet̃, ex ſeipſo mouet̃. Aĩa ig̃ ẽ ex ſeipſa mouetur, talis demr̃atio mutua nũcupat̃. Oſtẽdens eniȝ aĩaȝ eẽ immortalẽ, ſuſcepi qđ ex ſeipſo mouet̃, primã ꝓpõnẽ, immortale v̓o ꝯñẽ, Rurſus in oſtẽdẽdo aĩaȝ ex ſeipſa moueri qđ erat poſterius imortale, ſuſceptũ eſt prius, ⁊ qđ erat prius, ex ſeſe moueri, ſuſceptũ poſterius, mutua igitur demr̃atio ea eſt q̃ ꝓpõnes facit eſſe ꝯñes, ⁊ ꝯñes ꝓpõnes. Quapꝑ, exploſa quoq; eſt. Cum eniȝ demr̃o ex veris manifeſtiſq; ꝓpõnibus, incerta q̃ prius erat ꝯñeȝ, manifeſtiſſimã faciat, digna quidẽ reprehẽſione q̃ eum ordinẽ cõmutat, h̓ eſt quę ꝯcluſionẽ imanifeſtã in ordinẽ ꝓpõnis ꝑinde ac manifeſtã aſſumit, ꝓpõnẽq; cõfeſſam, incertã facit eſſe ꝯcl̓onẽ. Silr̃ ſi mulierẽ quã lac habere demõſtrabimus ſic, mulier h̓ peperit, q̃ peperit lac hȝ, h̓ igitur mulier lac hȝ. ſi v̓o eaȝ peperiſſe, ſic. hęc mulier lac hȝ, q̃ lac hȝ certuȝ eſt peperiſſe, hęc igitur mulier pepit. Hic quoq; eadẽ yſdẽ priora ⁊ poſteriora, manifeſtiora ⁊ imanifeſtiora ſuſcepimus. primo quideȝ manifeſtũ ac prius, peperiſſe. immanifeſtũq; ⁊ poſterius, lac hr̃e, deinde manifeſtuȝ ⁊ prius lac hr̃e, imanifeſtũq; ⁊ poſterius pepiſſe. Quũ igit̃ oĩs demõſtratio vel ex re manifeſta imanifeſtã oſtẽdat, vel imanifeſta manifeſtã ꝑſpicuũ quidẽ eſt ſolũ eã proprie dici demonſtrationẽ. Quę ex manifeſta re demõſtrat imanifeſtaȝ. Eas v̓o q̃ ex imanifeſta manifeſtã oſtẽdunt, falſas, ac vituperatione dignas, vtpote q̃ certi nihil hr̃e in ſe poſſint. Naȝ qd abſurdius q̃ȝ ex imanifeſtis, fateri, poſſe manifeſtas demõſtrari. Iure igit̃ optimo vituꝑabit̃ mutua demõſtratio, qua tñ quũ itelligeret Porphyrius ſe vti oportere, in generis deſcriptione aſſumpſit ſpecieȝ, ⁊ in ſpeciei genus, qđ ipm̃ quãȝ quis vitio dare potuiſſet ꝓueniens ſe excuſat,

Quid mutua demr̃atio.

Que ꝓprie di demr̃atio.

ſat, hoc mõ. Quũ genus enim inqt ſpẽs ſit genus, ⁊ ſpẽs ğñis ſpẽs, neceſſario de ğñe diſſerẽtẽ op; meminiſſe ⁊ ſpẽi. Et de ſpecie ꝑcipiẽtẽ meminiſſe ⁊ ğñis. Quę eni; ad aliqd ſunt, ⁊ exiſtũt ſimul ⁊ intelligunt̃, genus ⁊ ſpẽs ad aliqd, quippe genus alicuius ẽ genus ſpẽi, ⁊ ſpẽs alicuius eſt ſpecies generis. Ea aũt eiuſmodi ſunt, vt alterutrum ſine altero intelligi nũquam poſſit. In altero igit̃ alterius mentionẽ eo modo factam oportuit. Qui nãq; eoꝛ quę ad aliquid ſunt alterutru; ignorauerit, vtrũq; neceſſario ignorare videbitur.

¶ Aſſignant ergo ⁊ ſic ſpẽm. Species eſt, q̃ ponitur ſub genere: ⁊ de qua genu; in eo qđ quid eſt prędicatur. ¶ Amplius autem ſic quoq;. Species eſt quę de pluribus ⁊ differentibus numero in eo qđ quid eſt prędicatur. ſed hęc quidem aſſignãdo ſpecialiſſimę eſt, ⁊ quę ſolum ſpecies eſt, nõ aũt ⁊ genus: alię vero erunt etiã non ſpecialiſſimarum.

Excẽplũ notatu dignũ quo pacto duo dĩ eẽ eadẽ ſubo dĩa habitu.

¶ Duas h̃ loco ſpẽi deſcriptiones aſſignat, ſubito eaſdẽ, ambę eni; de pluribꝰ ꝑdicant̃, habitu vero differẽtes, cuiuſmodi aſcẽſum diximus eẽ ⁊ deſcẽſu;. Deſcriptiones igit̃ hę habitu quidẽ ſunt duę, ſpẽi ad genus, q̃ ſpẽs ſub ğñe eſt, ⁊ ğñis ad ſpẽm quia cõpręhẽſiuũ genus eſt ſpẽi, videturq; quaſi habitus eſſe a ğñe in ſpecie;, deſcẽſu, a ſpẽ vero in genus, aſcenſu. atq; hęc quidẽ pleniſſimę deſcriptiones. Tradit aũt ⁊ perfectã aliã deſcriptionẽ ab ipſarũ vocu; diuiſione cõpręhẽſam, hoc mõ. [Spẽs eſt q̃ de pluribus ⁊ differẽtibus numero in quo qđ eſt ꝑdicat̃.] Quęrere aũt quiſpiã poſſet, cur hoc ẽt loco deſcriptione vſus fuerit Porphyrius, ac nõ potius diffinitiõe quippe quũ ſpẽs cui ſubijciat̃ genus hẽat, nõ amplius hic locũ hẽbit, ea q̃ paulo ante, quũ de ğñe loq̃bamur, addita eſt cã, cur ita factũ ſit hęc eſt rõ. Diffõnes reru; ſunt diffõnes, ad declarãdas eoꝛ naturas. Genera aũt ⁊ ſpecies neq; res ſunt, neq; determinatã hñt nãm, vt diffiniri potuiſſent. nec in vno aliquo pñtoꝛ, ſed ğñalr in oĩbus ꝯſiderant̃. eteni; in ſubã, quãtitate, qualitate, ac reliquis ꝑdicamẽtis, ⁊ ğñã ſunt ⁊ ſpẽs ⁊ diũ, nec res, ſ; habitus reꝛ demõſtratiui. Quare quũ diffinitiões, vt dictũ ẽ rerũ ſint diffõnes voceſq; nõ res. iure qdẽ; merito his diffõnes aſſignari quũ nullo mõ potuerint, deſcriptione eſt vſus. [Sed hęc ſpãliſſimę ſit ſpeciei. Reliquę vero ⁊ nõ ſpãliſſimaꝛ.] Hęc inquit poſterioꝛ deſcriptio nõ oĩbus cõpetit ſpẽbus, ſed ſolũ ſpãliſſimis, atq; vt cognoſceremus, quę ſint ſpãliſſimę ſpẽs, vtit̃ hmõi diuiſione, ſubã alia corpea alia incorporea. corpus, aliud aiatũ, aliud inanimũ. animãs, aliud aial, aliud plãta, aliud viuẽs plãta. Planta eni; has tres ſolas hꝫ vires nutritiuã, auctiuã, ⁊ ꝓgenitiuã. aial ꝑter has hꝫ ⁊ ſenſitiuã ⁊ ꝓgreſſiuã. Viuẽs autem planta amboꝛ aialis. ſ. ⁊ plãtę particeps, hꝫ ꝑter illas tres, ſenſum tactus, ſed de loco in locũ non progredit̃, cuius generis ſunt ⁊ oſtrea ⁊ ſpõgię, ingenerãtur enim petris, aduenienteq; ꝯrio aliquo videmus ꝯbi. recedente vero diffundi, amiciſq; rebus gaudere, ingratis vero triſtari. Rurſus aial, rõnabile aliud, aliud irrõnabile. rationale, Deus, homo. homo alius Socrates, alius Plato, alius hic ⁊ ille. de quibus, q꜠ particulares, nullus eſt apud Phõs ſermo, vt ſępe iam diximus. In hac igit̃ diuiſione primũ eſt ſubã, poſtremu; homo. media vero quę ſunt, ſubalterna. Sic iõ vocata qm̃ ⁊ genera ⁊ ſpecies eſſe pñt. Dicit̃ itaq; ſubã genus generaliſſimũ. Homo aũt ſpẽs ſpecialiſſima, reliqua vero ⁊ genera ⁊ ſpecies ad aliud ⁊ aliud ſumpta. Corpus eni; ſubę ſpecies, animãtis eſt genus. Animãs corporis ſpecies, genus eſt aialis. Aial ſpecies animãtis, hois genus. Hõ aialis ſpẽs, non amplius, inquit ⁊ genus. prędicat̃ enim nõ de differẽtibus ſpecie, ſ; numero, vt ſunt, Socrates, Plato, Alcibiades. Nec modo nõ erit genus, ſed neq; indiuiduũ, quũ oĩa particularia ſub ſe indiuidua cõpręhẽdat. Erit igitur hõ ſpecies ſpãliſſima. Dicit ergo, poſteriorẽ ſpeciei deſcriptionẽ non oĩbus cõpetere ſpeciebꝰ poſſe, vt animanti ⁊ aiali, ſed ſolis ſpecialiſſimis, vt hoi, equo, cani, ⁊ id genus cęteris, qui duntaxat ſpecies.

Pliũ q̃ eo potentias hẽat q̃ vero aial.

¶ Planu; aũt erit qđ dicitur hoc modo. In vnoquoq; ꝑdicamento ſunt quędam generaliſſima: ⁊ rurſus alia ſpecialiſſima. ⁊ inter generaliſſima ⁊ ſpecialiſſima ſunt alia: quę genera ⁊ ſpecies dicuntur eadem. Eſt autẽ generaliſſimu; quidem ſupra quod nullum aliud ſit ſupueniens genus. Specialiſſimu; autem eſt poſt quod nõ eſt alia inferioꝛ ſpecies. Inter generaliſſimum autem ⁊ ſpecialiſſimum alia: quę genera ⁊ ſpecies ſunt eade;, ad aliud tamẽ ⁊ ad aliud ſumpta. Fiat aũt in vno quidem pñto manifeſtũ qđ dicitur. Subſtantia eſt quidẽ ⁊ ipſa genus, ſub hac aũt eſt corpus: ⁊ ſub corpore animatu; corpus, ſub quo aial: ſub aiali vero, rationale animal, ſub quo homo. ſub homine vero Socrates ⁊ Plato, ⁊ qui ſunt particulares homines. ſed horũ ſubſtantia quidẽ generaliſſimum eſt ⁊ qđ genus ſolũ. homo vero ſpecialiſſimũ, ⁊ qđ ſolum ſpecies. corpus autẽ ſpecies quidẽ eſt ſubſtantię: genus vero animati corporis. ſed ⁊ animatũ corpus, ſpecie; quidẽ; eſt corporis: genus vero animalis. rurſus animal ſpecies quide; eſt corporis animati: genus vero rõnalis aialis. ſed rõnale aial ſpẽs quidẽ eſt aialis: genus aũt hoĩs. hõ vero ſpẽs quidẽ eſt rõnalis animalis: non aute; genus particulariũ hominum. ſed ſolu; ſpecies. ⁊ omne qđ ante indiuidua propinquę prędicatur, ſpecies erit ſolum, non etiam genus.

¶ In oĩbus inqt ꝑdicamentis ſunt ⁊ genera ⁊ ſpẽs, ſubã quidẽ eſt genus ğñaliſſimũ, ſub ea corpus, ſub corpore aiatũ, hanc eni; diuiſionis ſolã partem ſuſcepit ꝑtermittens incorporeũ, vel ob hoc q꜠ q̃ ſenſu ꝑcipiunt̃, nobis notiora, ſub aiato aial, ſub aiali rõnabile, ſub rõnabili hõ. Subã igit̃ genus ğñaliſſimũ, qđ ſolũ eſt genus, nihil eni ſubã prius. Hõ vero ſpẽs ſpãliſſima, quę ſola eſt ſpecies. Poſt hoie; enim vlť nihil. corpus aũt ⁊ genus erit ⁊ species. ſubę ſpecies, genus vero animati. animatu;, corporis ſpecies, genus aialis. Animal autẽ dicit̃ id oẽ qđ aiatũ eſt ſenſus particeps. Aiatũ vero, id qđ alitur ⁊ augetur, ac ſibi ſimile gignit. Vbi cã, plantę quę eas ipſas vires capiũt, animatę quidẽ ſunt, nõ aũt animalia. At vero oſtrea ⁊ ſpongię animata, ⁊ preter illas vt diximus ſenſitiuã quoq; vim habẽt. accedente enim ꝯrio ꝯhuntur. abſcedente vero pręlętitia diffundunt̃, quę vim plantis tũ aialibꝰ ſiſta, qua radicibus tenent̃, plãtis. Qua vero ⁊.

Oſtrea ⁊ ſpõgię vim ſenſitiuã habent.

ſentiūt ⁊ aluntᷣ,aialibus.aial ſpēs aiati,genus autē rōna bilis,rōnabile genus mortalis. ſpēs ꝟo aialis. mortale, rōnabilis hoīs ꝟo genus. Homo ſpēs rōnabilis,nō au tem ⁊ genus Socratis aut Platonis.[Atqꝫ omne qḋ ſu perius de indiuiduis ꝯtinēter pꝛędicatur,ſpēs erit ſolū, non autē ⁊ genus.]Continēter hoc eſt ſine vllo medio. Eſt eniꝫ ꝙ̄ indiuidua ſuperius animal,non continēter, ſꝫ intermedio hoīe. Homo igitur qm̄ de indiuiduis cō tinenter pręedicatᷣ,ſpecies dicitur ſolum,non ⁊ genus.

¶ Quēadmodū igitᷣ ſubā cuꝫ ſupꝛema ſit,eo ꝙ nihil ſupra eā ſit,genus eſt generaliſſimū. ſic ēt hō cū ſit ſpecies poſt quā nō eſt alia ſpe cies,neqꝫ aliqd eorū quę pn̄t diuidi in ſpēs, ſed ſolū indiuidua (indiuiduū enim eſt So crates ⁊ Plato,⁊ h̄ albū) ſpēs erit ſoluꝫ ⁊ vltia ſpēs,⁊ (vt dcm̄ eſt)ſpāliſſima.quę ꝟo ſunt in medio:eoꝝ quidē quę ante ipſa ſunt: erunt ſpēs,eoꝝ aūt quę poſt ipſa ſunt gene ra.Quare hęc quidē duas hn̄t habitudines, eam q̄ eſt ad ea quę antecedūt ſm̄ quaꝫ ſpēs ipſoꝝ eſſe dicuntᷣ: ⁊ eā quę eſt ad poſteriora, ſm̄ quā genera ipſoꝝ eſſe dicuntᷣ. Extrema ꝟo vnā hn̄t habitudinē. nā ⁊ generaliſſimū ad ea quidē quę poſteriora ſunt hꝫ habitudi nē,cū ſit genus oiuꝫ id qḋ eſt ſupremū:eam ꝟo q̄ ad ſuperiora nō hꝫ,cum ſit ſupremū ⁊ primū principium, ⁊ (vt diximus) ſupra qḋ non eſt aliud ſuperueniens genus.ſpecialiſſi mū autē vnam hꝫ ⁊ ipſum habitudinē. hāc quidem quę eſt ad ſuperiora,quoꝝ eſt ſpēs: hanc ꝟo quę eſt ad poſteriora non diuerſaꝫ habet habitudinē,ſed eandē, ⁊ ſpecies indi uiduorū dicitur.ſed ſpecies quidē dicitᷣ indi uiduoꝝ,velut ea continens:ſpecies auteꝫ ſu periorum,velut quę ab eis continetur.

¶ Subā aūt nō niſi vnū ad ea.vꝫ.q̄ ſunt poſt ſe,ad ea ꝟo q̄ ſunt ante ſe minime,quippe qm̄ nihil eſt ſubā ſupius. Cōtra hō non niſi vnum ad ea q̄ ſunt ante ſe.ad ea ꝟo q̄ ſunt poſt ſe nequaꝙ̄,hoīe enim inferius vlē nihil. At ꝟo media duos,alterū ad ea q̄ ſunt ante ſe, qua ſpēs,al terū ad ea q̄ ſūt poſt ſe ꝙ̄ genera. Ex p̄ igitᷣ reſpectu erūt ſpēs. ex ſcḋo genera. [Extrema ꝟo dūtaxat vnū.] Ge neraliſſimū intelligit ⁊ ſpāliſſimū.[Sed ⁊ indiuiduoruꝫ ſpēs dr̄.]Hꝫ eniꝫ ⁊ ſpāliſſima ſpecies reſpectū quēdam ab ipſa indiuidua,nō aūt illū qui eſt in prioribus,vt ve nire poſſit ſub rōnē gn̄is. Hō eniꝫ nō genus eſt Socra tis ⁊ Platonis,ſed ſpēs indiuiduoꝝ cōprehēſiua.[De termināt itaqꝫ gn̄aliſſimū.]ſic. Poſtq̄ de gn̄aliſſimo ge nere,de ſubalternis ⁊ de ſpē ſpāliſſima diſſeruit. Nunc

Gen⁹ gn̄aliſſimuꝫ ſpecies ſpecialiſſima. ſpēs ſubalterne ac genera. eadē ipſa deſcribēs,dicit. Genus generaliſſimū id eē qḋ quuꝫ ſit genus,nō pōt eē ſpēs,⁊ ſupra qḋ nō eſt aliquod aliud genus,ſpāliſſimā aūt ſpēm eſſe id qḋ quū ſit ſpēs nō poterit eſſe genus, nec in ſpēs amplius vnq̄ diuidi. Subalterna ꝟo ea eſſe , quę tum gn̄a,tum ſpēs eſſe pn̄t.

Exemplum. De his aūt diſſerēs,ꝑſpicuitatis gr̄a. Exemplū ſumit e genealogia, vt enim inquit in genealogijs,ſiue vt maio res nr̄i interp̄tati ſunt ꝓſapijs.Iuppiter pn̄ᵐ quoddā eſt atqꝫ oium ſupmus pr̄. Oreſtes autē filius ſupmus oium filius. Agamēnon ꝟo Oreſtis pr̄,filius Atrei. Atreus Agamēnonis pr̄,filius Pelopis.Pelops pr̄ Atrei,fili⁹ ꝟo Tantali. Tantalus Pelopis pater,filius aūt Iouis. Sic ⁊ in generibus ⁊ ſpēbus quę ſunt apud Phos. Alia eniꝫ ſolū gn̄a ſunt, vt ſubā. Alia ꝟo ſolū ſpēs, vt hō.

¶ Determināt igitᷣ generaliſſimuꝫ genus ita. qḋ cuꝫ genus ſit:non eſt ſpēs. Et rurſus. ſu pra qḋ nō eſt aliud ſupueniēs gen⁹. ¶ Spe cialiſſimā ꝟo ſpēꝫ ſic,quę cū ſit ſpēs non eſt genus. Et q̄ cū ſit ſpecies:i ſpecies diuidere nō poſſumus. Adhuc aūt ⁊ q̄ de plurib⁹ ⁊ differētib⁹ numero in eo qḋ qd eſt pręedicatᷣ. Ea ꝟo q̄ in medio ſunt extremorū,ſubalter na vocāt genera ⁊ ſpēs: ⁊ vnūqḋqꝫ ipſoruꝫ ſpēm eſſe ⁊ gen⁹ ponunt ad aliud tm̄ ⁊ aliud ſumptū.ea eni quę ſunt ante ſpāliſſima vſqꝫ ad generaliſſimū aſcendētia: ⁊ genera dicū tur, ⁊ ſpēs ſubalterna. Vt Agamēnon, Atri des, ⁊ Pelopides, ⁊ Tātalides: ⁊ vltimuꝫ Iouis. Sed in familijs quidem plerūqꝫ ad vnum reducuntᷣ principiū. v.g. ad Iouem.

¶ Dubitationē fortaſſe nobis ingn̄are poterit eiuſmo di exēplū,quā ꝓueniēs Porphyrius dimouet. Dixiſſet eniꝫ ꝗſpiā ſic,quēadmodū in ꝓſapijs cohęrent ad vnum fere pn̄ᵐ recurrūt,puta ad Iouē,quē poetę,hominumqꝫ deorūqꝫ parētē vocāt. Ita ⁊ hic,oia p̄dicamēta ad vnuꝫ qḋdā pn̄ᵐ reducentᷣ,puta ad ens,ſubā ſiqdē eſt ens,ens eſt ⁊ quātū, ⁊ quale, ⁊ reliqua p̄dīa,nec erūt decē gn̄aliſſi ma gn̄a,ſed vnuꝫ erit oibus cōe genus ens,qḋ ipm̄ refu tās Porphyrius dicit ens nō eē genus p̄dicamētorum. Qḋ aūt ens nō ſit genus p̄dicamētoꝝ demōſtrabimus h̄ mō.Quęcūqꝫ diuiduntᷣ,vel vt gn̄a diuiduntᷣ in ſpēs, vt quū dicimus,aial aliud eē canē,aliud equū, aliud ho minē,vel vt totū in ptes.Id aūt bipartito,vel ī homęo mera vel in anomęomera , h̄ eſt vel in partes toti ſīles vel diſſimiles,nos angētes linguā latinā ſimilipartium ⁊ diſſimilipartiū dicamus, in ſimilipartiū q̄ diuiduntur ſunt venę,artęrię, oſſa,carnes, ⁊ eiuſmodi,quoꝝ partes ⁊ ſibi iter ſe ſīles ⁊ toti.In diſſimilipartium ꝟo, caput, manus,pedes, ⁊ his ſīlia,quoꝝ ptes nihil cōueniūt cum toto,vel tanq̄ ęquoca vox in varias ſignificationes, vt quuꝫ dicimus canis , alius eſt terreſtris,marinus alius, alius cęleſtis.Si itaqꝫ demonſtrabitᷣ ens,neqꝫ vt genus in ſpēs,neqꝫ vt totū in ptes diuidi in decē p̄dīa , neceſſe erit,vt tāq̄ ęquoca vox diuidatᷣ in varias ſignificatio nes.qḋ aūt nō diuidatᷣ vt genus in ſpēs,patebit ſic. Ge nus quū in ſpēs diuiditᷣ oibus pariter ineſt ſpēbus,nec ꝯſideratᷣ qd prius poſteriuſue ſm̄ gn̄is participationē, nihil eniꝫ p̄us magiſue aial eſt hō ꝙ̄ equus. Itēqꝫ dimo ta vna aliq̄ ſpē,nō dimouebuntᷣ ⁊ reliquę, vt ablatō ho mine,auferatur ⁊ aial,cęteręqꝫ ſpēs eius,equi.vꝫ.canis, plātę, ⁊ eiuſmodi. Si itaqꝫ in decē p̄dīa ens diuiditᷣ tāq̄ genus in ſpēs,nō oportebit eſſe in his qd prius ac poſte rius,neqꝫ aliud alio magis minuſue particeps eius fie ri. At qꝫ prius ⁊ poſterius dimotaqꝫ altera dimouebun tur ⁊ reliq̄,nō igitᷣ ens erit genus decē p̄dicamētoꝝ. Eſt eniꝫ p̄mo ſubā,poſt ſubaꝫ quātitas,poſt quantitatē q̄li tas,e quibus,ſubā prior ſi dimoueatᷣ,dimouebuntᷣ, ⁊ re liqua accn̄tia. Eritqꝫ nectio magis particeps eius ſubā. Hęc ſiqdē vt accn̄tia ſint facit,indigent ſubę accidētia, accidentiā aūt ſubā minime. Exiſtit enim per ſe ſubā,at accidētia

Accn̄tia depē dere a ſubā.

accidentia niſi hęc cui acciderent prius exiſteret, nequaquā. Sēp enim accidēs, pręcognitū hȝ id cui eſt aſſuturū. non igit̄ ens vt genus diuidet̄ in decē p̄dicamenta. Subā q̄ppe dimota, dimouent̄ ⁊ reliqua, quę niſi in ipſa exiſtere nullo modo pñt. Pȝ ergo ens vt genus in ſpēs diuidi nullo modo poſſe in decē p̄dicamenta. quinimo neqȝ vt totū in partes. Nāqȝ vel vt ſimilipartitū vel vt diſſimilipartitū. Similipartitū autē id eſt qd̄ partes toti ſimiles hȝ, ita vt ex toto denoientur partes, nec inter ſe quicꝙ̄ differant, vt lignum/lapis/neruus/caro/ ⁊ hmōi. Vnaquęqȝ enim ligni pars lignū vocatur, ſic ⁊ lapidis ⁊ nerui ac id genus cęterorum partes, ex totius appellatione denoiabunt̄, nihil ab eo differentes, vt ſimilipartitū aūt ens ſi diuideret̄ in prędicamēta. Prędicamenta ipſa oportebat tanꝙ̄ partes ex appellatione totius denoiari, diciqȝ entia. At vō quū longe inter ſe multūꝙ̄ differāt, non nominibus ſolum, ſed ⁊ rebus, aliud ſiquidem ſubſtātia, aliud quātitas. Nequaꝙ̄ p̄fecto vt ſimilipartitū diuidetur, quinimo neqȝ vt diſſimilipartitū. nāqȝ, quū diſſimilipartitū id ſit qd̄ partes habeat inter ſe differentes, atqȝ a totius rōne diuerſas. vō.g. faciei partes, ſunt naſus, oculi, frons quę neqȝ appellantur ex nomie totius, neqȝ inter ſe ſunt ſimiles. nūquam enim dicimus, naſum aut oculū eſſe faciē. ⁊ ſi quę nominibus ac rebus inter ſe differunt, partes habeat. nō tñ habebit ꝙ̄ a ſe nō denominēt̄ur partes, ens enim ſuba, ens quantitas, ens qualitas, ⁊ reliqua p̄dicamenta. diſſimilipartita autē nō ſunt, quorum de totius noie partes appellant̄. neqȝ igitur vt diſſimilipartitū diuidetur. Si ergo neqȝ vt genus in ſpēs, neqȝ vt totū in partes poterit ens diuidi. certe tāquā ęquiuoca vox diuidetur in varias ſignificationes.

¶ In generibus vō ⁊ ſpeciebus nō ſic ſe hȝ. Neqȝ enim eſt cōe vnū genus omniū ens: nec oīa eiuſdem generis ſunt ſm vnū ſupremum genus, quēadmodum dicit Ariſtote. ſed poſita ſint (quēadmodum in pręd icamētis dictum eſt) prima decē genera: quaſi prima decem principia. Et ſi oīa quis, entia vocet, ęquiuoce (inquit) nuncupabit, ſed non vniuoce. ſi enim vnū eſſet cōe omniū genus ens: vniuoce omnia entia dicerentur. Cum vō decē ſint prima, cōīo ſm nomen eſt ſolū, non tñ ſm rationē quę ſm nomen eſt.

¶ Supponatur inquit nūc quaſi principia rerū eſſe genera decē. Hoc enim ipſū demōſtrare decē dūtaxat eſſe p̄ncipia alterius erat ac perfectioris tractatus. Supponatur aūt id inqt tanꝙ̄ in cōfeſſo. [Et ſi oīa quiſpiā entia vocarit ęquiuoce inquit, nō autē vniuoce nuncupabit.]

Quid equi/uocum.

Equiuoca ſunt quibus vnū idē eſt nomen cōe, non autem eadem rei ſignificatio, vt canis, nāqȝ ⁊ cęleſtis eſt/⁊ marinus/⁊ terreſtris/cōmunicantes enim nomine differunt rebus quas nomen ſignificat.

[V]niuoca.

Vniuoca autē ſunt, quorū cōe idē nomen eſt, atqȝ ex eo ipſo nomine eadē diffinitio. vbi gratia. homo ⁊ equus, cōmune habēt nomen aīal. vterqȝ enim eſt aīal, ⁊ diffinitionē ex ipſo animali eandem, hanc ſubſtantia animata ſenſibilis. Dicit itaqȝ qd̄ ſi entia ea oīa appellauerimus, ęquiuoce appellabimus non vniuoce. ęquiuoca vt iam dictū eſt, ſunt, quę ſolum nomē cōe habēt. vniuoca vō quę ⁊ nomē ⁊ diffinitionē. Ens aūt ipſum, ſolum nomē cōe ſuum pręſtat his quę ſunt ſub ſe, dicūtur quidē entia ⁊ ipſa prędicamenta. non aūt ⁊ cōem oibus ex eadē ipſo noie diffi-

nitionē. aliud nāqȝ ab alio vnūqdq̄ȝ p̄dicamentū, quia eſt, qua noiat̄, ⁊ qua diffinit̄. vt ęquiuoca igit̄ vox diuidet̄ ens in gn̄aliſſima p̄dicamēta. in ſubā, in quātitatē, qualitatē, ad aliqd/vbi/qñ/agere/pati/ſtare/⁊ habere.

¶ Decē igitur generaliſſima quidē ſunt, ſpecialiſſima vō in numero quidē quodā ſunt, nō tñ infinito. indiuidua autē quę ſunt poſt ſpāliſſima infinita ſunt. Quapp̄ vſqȝ ad ſpecialiſſima a generaliſſimis deſcendentes iubebat Plato quieſcere, deſcendere autem per media diuidentes ſpecificis differentijs. infinita vō (inquit) relinquenda ſunt. neqȝ enim eorum ſcientiam poſſe fieri.

¶ Infinita dicit nō qd̄ ſint, ſed qd̄ rurſus ac rurſus generentur. [Specificis differentijs.] Specificas drias vocauit ſubſtantiales, vt animal, mortale ⁊ non mortale, rōne vtens ⁊ non vtens. ſunt nāqȝ ⁊ non ſubales differentię, vt animal, aliud ſedet, aliud ambulat, aliud bipes, aliud quadrupes. albū aliud, aliud nigrū, quę cōmunes ⁊ proprie a Porphyrio dictę, vt paulo poſt videbimus. [Infinita aūt inquit omittēda, qñ nulla ex his effici ſciētia poteſt.] hoc inquit Plato in ſophiſta. poteſt enim accipere definitionē ſcientia, qd̄ igitur eſt incōpręhenſibile, nec ſcibile eſſe poteſt. Nā vt in demōſtratiua oſtēſum eſt, ſingulariū neqȝ definitio eſt, neqȝ ſcientia, ſed vniuerſalium duntaxat.

Specifice differentie.

¶ Deſcendētibus igitur ad ſpecialiſſima neceſſe eſt diuidentes per multitudinē ire, aſcēdētibus vō ad generaliſſima neceſſe eſt colligere multitudinē in vnum. collectiuū enim multorum in vnam naturā ſpecies eſt, ⁊ etiam magis id qd̄ genus eſt. particularia vō ⁊ ſingularia ecōtrario ſemper in multitudinē diuidunt id qd̄ vnum eſt. participatione enim ſpeciei plures homines, vnus: particularibus aūt ⁊ ſingularibus vnus ⁊ cōis plures. diuiſiuū enim ſemper eſt, qd̄ ſingulare eſt: collectiuū aūt ⁊ adunatiuum qd̄ cōmune eſt.

¶ Dixit ens nō eſſe genus generaliſſimorum, quę ⁊ definitam hñt naturā, ⁊ nobis facilius pernoſcūtur. nunc autē de ſpecialiſſimis ſpeciebus pertractando perſcrutat̄ an ita ſe habeant, quō gn̄aliſſima genera, h̄ pacto, alia ſunt quę definitū habēt numerū, quęqȝ a nobis percipi pñt, vt ſunt decē genera generaliſſima. alia vō quę ⁊ ſi definitum habēt numerū, non tñ percipi poſſunt, vt ſpecialiſſimę ſpecies, homo/equus/canis/vitis/oliua/⁊ hmōi, quę ſuapte natura ⁊ definita ⁊ incognita eē poſſunt. definitę qr oino certę, incognitę, qr alię alibi. Multę enim ⁊ aīaliū ⁊ plantarū ⁊ metallorum ſpecies nobis incognitę. Verūenimuero quęcūqȝ in rebus ſunt definita eſſe, cui dētiori quodā ſumpto demōſtrabimus, ſic. Infinito maior nulla multitudo, hoc quū ita ſit, ponatur ſpecialiſſimas ſpecies infinitas eſſe. ſi quidē in vnaquaqȝ ſpecie multa ſunt indiuidua. humana enim ſpēs vna, in mille diuidet̄ indiuidua, hoc eſt particulares hoies. Similiter ⁊ equina/⁊ canina/⁊ id genus cęterę. Manifeſtū hoc quidem oibus, multo maiorē eſſe indiuiduorum ꝙ̄ ſpecierū multitudinē. ſi itaqȝ multipliciora ſunt quę ſub ſpeciebus ſunt indiuidua ꝙ̄ ſpecies ipſę. Specierūqȝ ſpāliſſi-

marum numerus infinitus. Infinitior certe erit indiuiduoꝝ numerus, ꝙ̄ infinitus numerus ſpecierū. At ꝟo infinito aliqd multiplicius non eſt. Nō eſt igiꝭ ſpecieꝝ numerus infinitus. dicēdo nāqꝫ, numerū numero maiorē eſſe, definimus ac determinamus minorē. Quęcūqꝫ enim aliquo alio maior eſt, certe exceſſu quodā maior, exceſſu ꝟo amoto, definieꝭ determinabiturqꝫ qđ eſt reliquū. Quo itaqꝫ modo demōſtratū eſt, ſpecialiſſimas ſpēs nō eſſe infinitas. ſic ꝛ quę ſub ipſis ſunt indiuidua demonſtrabimus, neqꝫ infinita, neqꝫ multipliciora eſſe ꝙ̄ ſpecies. Si qs nāqꝫ dixerit indiuidua infinita, certe q̄ ſub qualibet erūt ſpecie indiuidua, vel infinita ea eē cōfitebitur. Vbi grā, quę ſub humana quę ſub equina cęteriſqꝫ ſpēbus indiuidua ſunt, ipſa per ſe infinita eſſe, vel ſuapte nā definita, vel oium ſimul q̄ ſub cūctis ſpeciebꝰ ſunt, indiuiduoꝝ ꝯgregatā multitudinē dicet eſſe infinitā. Si igiꝭ q̄ ſub qualibet ſpē ſunt indiuidua ea infinita eē fateaꝭ, accidet rurſus infinito aliqđ infinitius multipliciuſqꝫ eſſe. ſiqdēꝫ particulares hoies infiniti, ꝛ particulares quoqꝫ equi infiniti. qđqꝫ ex ambobus duplicatū erit adhuc magis infinitū. qđ ꝟo ex reliquis oibus, certe ēt multiplicius. quo quid dici abſurdius pōt? Nullo igiꝭ pacto q̄ ſub q̄libet ſpecie indiuidua ſunt. infinita eſſe poterūt. ſin ꝟo determinata ea eſſe dicantur, certe ꝛ ipſę ſpāliſſimę ſpēs determinatę erūt, atqꝫ ex oibus cōpoſita multitudo determinata. Nā quicquid ex determinatis cōponiꝭ, ꝛ ipm determinatum. determinatus igiꝭ erit indiuiduoꝝ numerus. Quodcūqꝫ eniꝫ fit ſemper, & ꝑ nūqꝫ manet, illud infinitatē hꝫ, qua rōne ꝛ numerus dr̄ infinitus, qđ quū ſemper adaugeri poſſit, ac nunꝙ̄ deficiat, actu qdē ipſo ſuſceptus definiri inueniē ſemꝑ. Eodē etiā modo demōſtrari poterit, ꝛ arenā eſſe, numero definitam, nec falſum fuiſſe Apollinem qui ſic cecinit.

Noui ego dimenſum pelagi, ꝛ numerum ſcio arenarum,
Vel ſi hoc non placet, Sic.
Noui ego quot numero fluctu voluantur arenę,
Et quantum oceani pateat menſura profundi.

Infinita enim ſi eſſet, adiunctus ei quū fuerit hominū numerus, erit adhuc infinitior, qm̄ qđ ex duobus cōponiꝭ, alterutro fit maius. ſicqꝫ erit infinito quoddaꝫ infinitiꝰ, qđ minime oportuit. Specialiſſima igiꝭ ſuapte natura determinanꝭ, nobis tamē incognita, indiuidua determinatā quidē naturā non habēt, qꝛ rurſus ac rurſus generanꝭ, nobis tamē cognita, actu dum ipſo ſunt ſpēs effectę, principiumqꝫ habuerint generationis, ꝛ ſi minime quot ſint intelligantur. Nō etenim quēadmodū in ſpecialiſſimis ſpeciebus ita ꝛ in his quotū cognoſci poteſt, definitus ſiquidem, vt demonſtratū eſt, horum numerus. [Quum ꝟo aſcendimus ad generaliſſima multitudinem ipſaꝫ in vnuꝫ colligere oportebit.] ℂ Declarat hoc loco quid accidat aſcēdentibus a ſpecialiſſimis ad gn̄aliſſima, ꝛ quid deſcēdētibus a generaliſſimis ad ſpecialiſſima. [Atqꝫ itē magis genus.] Species eniꝫ cōprębenſiua m̄ eſt particularium indiuiduoꝝ, genus ꝟo ꝛ ſpecierū ꝛ indiuiduoꝝ. De inferiori etenim ad ſuperius hoc eſt ab indiuiduis ad generaliſſima ꝓcēdētibꝰ, multitudine quidē res coarctanꝭ, minuūturqꝫ. Vi vero atqꝫ potētia dilatanꝭ augēturqꝫ. ſpecies nāqꝫ ꝙ̄ indiuidua ſunt multitudine pauciores. potētia ꝟo plures. Simili modo ꝛ ſpecieꝝ ipſaꝝ genera, quouſqꝫ ad vnū generaliſſimū perueniaꝭ. atqꝫ id non irrationabiliter, vna ſiquidē rerū oium cauſa eſt atqꝫ principiū, quare quę generi gn̄aliſſimo proximiora, coanguſtanꝭ multitudine, adaugentur ꝟo potentia. Quę cōtra ſunt ab eo ipſo remotiora, augentur numero, diminuūturqꝫ potentia.

ℂ Aſſignato autem genere ꝛ ſpecie quid ſit vtrūqꝫ eorū, ꝛ genere quidē vno exiſtente, ſpeciebus ꝟo pluribus: (ſemper eniꝫ in plures ſpecies: diuiſio generis eſt) genus quidē ſemper de ſpecie ꝑdicatur, ꝛ omnia ſuperiora de inferioribus, ſpecies autē neqꝫ de proximo ſibi genere neqꝫ de ſuperioribus, neqꝫ enim cōuertitur. Oportet enim aut ęqua de ęquis ꝑdicari, vt hinnibile de equo: aut maiora de minoribus, vt animal de homine: minora ꝟo de maioribus minime. neqꝫ eniꝫ dices animal eſſe hominem: quēadmodū hominē dices eſſe animal. De quibus autē ſpecies pręducatur: de hīs neceſſario ꝛ ſpeciei genus pręducabitur, ꝛ generis genus vſqꝫ ad generaliſſimū. ſi enim verum eſt dicere Socratem hominē, hominem autē animal. animal autē ſubſtantiā. verum eſt ꝛ Socrateꝫ animal dicere, atqꝫ ſubſtantiā. ſemper enim cum ſuperiora de inferioribus pręducentur: ſpecies quidē de indiuiduis ꝑdicabitur: genus aūt ꝛ de ſpē, ꝛ de indiuiduo. generaliſſimum ꝟo: de genere vel generibus ſi plura ſint media ꝛ ſubalterna, ꝛ de ſpecie, ꝛ de indiuiduo. dicitur eniꝫ generaliſſimū quidem de oibus ſub ſe poſitis generibus, ꝛ ſpeciebus, ꝛ indiuiduis. genus aūt qđ ante ſpecialiſſimū eſt: de oibꝰ ſpāliſſimis ꝛ indiuiduis, ſolū aūt ſpecies, de oibus indiuiduis. indiuiduum autem, de vno ſolo particulari.

ℂ Propoſuerat Porphyrius de ꝓpoſitis quinque vocibus logice potius pertractare ꝙ̄ vt diximus nālīter aut diuinę. Poſtꝙ̄ ꝟo docuit quę eſſet generis ac ſpeciei natura, viſuꝫ eſt etiā velle oſtēdere, quēadmodū vtilis ſit eorūdem contēplatio, ad ipſam differendi rationeꝫ, fere hoc pacto. Omnis quideꝫ diligens differendi ratio verſaꝭ circa demōſtrationē. Demōſtratio aūt cōſtat ex ſyllogiſmo. Syllogiſmus ex enūtiationibus. Enūtiationes ex duobus terminis, quoꝝ alter ſuppoſitum, alter ꝟo dicitur pręducatū. Suppoſitū auteꝫ id eſt de quo fit ſermo, Pręducatuꝫ ꝟo qđ de eo ipſo diciꝭ, ſic, Socrates diſputat. Enūtiationis huius ſuppoſitū eſt / Socrates, de quo fit ſermo. pręducatū ꝟo eſt / diſputat, qđ de illo dicitur. Itemqꝫ ꝛ ſic anima per ſeipſa moueꝭ. ſuppoſitum eſt / aiā. pręducatum aūt hoc, per ſeipſa mouetur. Itemqꝫ ſic, homo eſt animal. ſuppoſitum eſt homo. pręducatuꝫ autē animal, atqꝫ in omni ſimiliter enuntiatione docet, quę genera ſint, ꝛ quę ſpecies, hoc eſt quę quibus ſupponi, ꝛ q̄ de qbus pręducari debeant, atqꝫ vt pernoſcamus quomodo inter ſe implicita ea. ſ. genera ꝛ ſpecies, efficiant enuntiationes, ex quibus vt dictū eſt fit ſyllogiſmus, circa quē tota differendi ratio verſaꝭ. Dicit, de ſpecie ſemꝑ pręducari debere genus, vt de homine aial, de aiali ſubſtātiā, non aūt de genere ſpeciē, quippe qm̄ nequaꝙ̄ verum erit, ſi quis ſubſtantiā dixerit eſſe aial, aut aial, hoieꝫ, ac pꝫ id quideꝫ, de ſpeciebus ſemper ꝑdicari debere genera, de generibus ꝟo ſpecies nunꝙ̄. Intelligendum

Gn̄is ꝛ ſpēi ꝯtēplationeꝫ vtileꝫ fore ad differendi rationem.

Suppoſitū pręducatum.

Suppoſituꝫ cōceſſuꝫ ſiue ſubꝫ: qđ ſiue ei ſiue ꝑdicatum quid.

gendū eſt aūt oportere ṗdicata oia, vel pluris eē q̄ ſup‑poſita, vt hō ⁊ aial, vel ſaltē ꝯq̄lia, vt hoi riſibile, inuicē enī de ſe ꝯq̄lia ṗdicanẗ, vt enim dicim⁹ hō eſt riſibilis, ita ex diuerſo dicimus riſibile eſt hō. [Et oīa ſupiora de inferioribus.] Vt ſuba de corpore, corpus de animāte, aīans de aiali, aial de hoie. [De qbus aūt ſpēs ṗdicatur de his ⁊ ſpēi genus ⁊ gn̄is genus neceſſario vſq; ad ge‑neraliſſimū prędicabiẗ.] Aliud tradit ṗceptū, ⁊ ipm ad differēdi rōnē nō inutile, eſt aūt hō. De quo ſpēs ṗdica‑tur, de eodē ⁊ ſpēi genus vſq; gn̄aliſſimū ṗdicabiẗ. Vbi cā, de Socrate ṗdicaẗ hō, deq; hoie aial. Aial igiẗ ⁊ de Socrate ṗdicabiẗ. Itē, de aiali prędicaẗ id qd̄ eſt aīans, igiẗ ⁊ de hoie ⁊ de Socrate. de aīante corpus, igitur ⁊ de aiali, ⁊ de hoie, ⁊ de Socrate. de corpore ſubſtantia, ſub‑ſtātia igiẗ, de corpore, de aīante, de animali, de homie, ⁊ de Socrate prędicabiẗ. [Generaliſſimū enī de oibus quę ſub ſe ſunt generibuſq; ⁊ ſpeciebus ⁊ indiuiduis ṗ‑dicaẗ.] Si enī verū illud eſt ſupiora ſemp de inferiori‑bus ṗdicari, manifeſtū quidē generaliſſimū de omnib⁹ quę ſub ſe ſunt generibus atq; indiuiduis prędicari.

¶ Indiuiduū autē dīciẗ Socrates, ⁊ hoc al‑bū, ⁊ hic veniēs Sophroniſci filius, ſi ſolus ſit ei Socrates filius. Indiuidua aūt dicun‑tur hmōi, qm̄ ex ꝓprietatib⁹ ꝯſiſtit vnūq̄d‑q; eoꝝ, quaꝝ collectio nūq̄ in alio eadē erit. Socratis enī ꝓprietates nūq̄ in aliquo alio particulariū erūt eędē. ex ꝟo quę ſunt hoīs ꝓpetates (dico aūt eius q eſt cōis) erūt eędē in pluribus, magis aūt ⁊ in oibus particula‑ribus hominibus. in eo qd̄ homines ſunt.

¶ Apponēs demōſtratiuū illud ꝓnomē, hoc, effecit par‑ticulare idipſū vl'e qd̄ demōſtrauit, ꝑ ſe enim albū vl'e. [Quoꝝ cōgregatio nūq̄ in aliquo alio eadē erit.] Nō dixit quoꝝ vnūq̄dq; ſed quorum ꝯgregatio, illud enim vnūq̄dq; ⁊ in alijs exiſtere poteſt, cūcta aūt ſimul nulli. [Vl'is quidē hoīs ꝓprietates fieri eędē pñt in plurib⁹, at ꝟo Socratis in aliquo alio nequāq̄.] Hoīs ingt pro‑prietates ineſſe poterunt ⁊ particularibus hoibus, vt ħ aial rōnabile mortale, ⁊ eiuſmodi. Intelligendū eſt aūt hoc loco, genera, ſpēs, ⁊ indiuidua, hr̄e quaſdā ꝓprieta‑tes, ac gn̄is ⁊ ſpeciei ꝓprietates inexiſtere in plurib⁹, in‑diuiduoꝝ aūt in illo ſolo cui inſunt, Idiuiduo. ꝟ.g. Aia‑lis ꝓprietates ſunt ſuba, aīatū, ⁊ ſenſitiuū. inerunt autē plurib⁹, hoi, equo, cani, ⁊ cęteris. Hoīs autē ꝓprietates ſunt, aial rōnabile mortale, mētis ac ſciē capax, q̄ oibus inexiſtēt hoib⁹. Socratis ꝟo ꝓprietates ſunt eſſe Phm, caluū, vētroſū, Sophroniſci filiū, Athenieſem ⁊ eiuſ‑modi. Quoꝝ gdē vnūq̄dq; ꝑ ſe pōt ⁊ in alijs exiſtere, inueniēẗ n̄aq; ⁊ alij, calui, ſimi, Phi, Athenieſes, ⁊ for‑taſſe ⁊ Sophroniſci filij. Cōgregatio ꝟo q̄ facta fuerit ex his oibus, Phm. vz. caluū, ſimū, vētroſū eſſe eodē ipſo tēpore niſi in ſolo Socrate exiſtere non poterit.

¶ Cōtineẗ igiẗ idiuiduū gdē ſub ſpē: ſpēs āt ſub gn̄e. Totū.n. gddā eſt gen⁹: indiuiduū aūt pars: ſpēs ꝟo ⁊ totū eſt ⁊ pa. ſed ps gdē alteri⁹: totū aūt nō alterius. ſʒ in alijs, i. ptib⁹ enī totū eſt. ¶ De gn̄e igiẗ ⁊ ſpē. ⁊ qd gn̄a‑liſſimū, ⁊ qd ſpāliſſimū. ⁊ q̄ genera eadē, ⁊ ſpēs ſint: quę ⁊ indiuidua, ⁊ quot modis ge‑nus ⁊ ſpēs dicantur, ſufficienter dictū eſt.

¶ Totū, qua reſpicit indiuiduū, ps q̄ reſpicit gen⁹. [Sed ps quidē alteri⁹, totū ꝟo nō alteri⁹ eſt, ſed in alijs.] To‑tū enī ⁊ ps ſunt ad aligd. Eoꝝ aūt q̄ ad aligd ſunt, q̄dā ꝑ rectū caſum ꝓferanẗ ſic, dn̄s ⁊ ſeruus, q̄dā ꝟo ꝑ obli‑quum ſic, pr̄ filij pr̄ ꝑ genitiuū. ꝑ datiuū ſic, amicus ami‑co amicus. ꝑ accuſatiuū ſic, amatus amatorē amat, atq; iccirco dixit, ps gdē alterius, totū ꝟo in alijs. dicimus enī ptē totius eſſe ptē. Nō ſic aūt totū partis totū, ſiquidē ex vna ſola pte nunq̄ diceẗ cōponi totū, ſʒ ex plurib⁹. Quare illic relationē facimus ꝑ genitiuū. hic ꝟo ꝑ abla‑tiuū, ex plurib⁹ nāq; ptib⁹ neceſſe eſt fieri idipſū totū, qd̄ ex Platonis Parmenide frater ſumptū. Pulchre igiẗ di‑xit, totū ꝟo nō alterius, ſʒ in alijs. Intelligēdum eſt aūt, nō ꝑ ſingularē mō, ſed ꝑ pluralē genitiuū potuiſſe dici, ħ mō. Totū partiū eſt totū, ſed cōez potius dicēdi con‑ſuetudinē ſecutus Porphyri⁹, maluit ꝑ ablatiuū. [Quę‑dā ⁊ gn̄a ⁊ ſpēs ſunt.] Scilʒ ſubalterna, hęc nāq; ⁊ gn̄is ⁊ ſpēi rōnē eadē hr̄e pñt. [Et quot modis genus ac ſpe‑cies dicanẗ.] Genus tripl'r. Species ꝟo dupliciter.

Totū ⁊ pars ſūt ad aligd.

¶ DE DIFFERENTIA. CAP. IIII.

Differētia ꝟo ⁊ cōiter, ⁊ ꝓprie: ⁊ ꝓpriiſſime dicaẗ. Naʒ cōiter gdē differre alteꝝ ab altero dr̄: qd̄ alteritate differt quocunq; mō, vel a ſeipſo vel ab alio. dif‑fert enī Socrates a Platone alteritate: ⁊ ip‑ſe a ſeipſo ⁊ puero, ⁊ viro, ⁊ faciēte aligd, vl' qeſcēte: ⁊ ſemp in aliquo mō hñdi ſe alteri‑tatib⁹ ſpectaẗ. Ꝓprie aūt differre alteꝝ ab altero dr̄: qn̄ inſeparabili accn̄te alterū ab al‑tero differt. Inſeparabile ꝟo accn̄s eſt, vt ceſi‑tas oculoꝝ, aut naſi curuitas, aut cicatrix cū ex vulnere occalluerit. Propriiſſime autē differre alterum ab altero diciẗ: qn̄ ſpecifica dr̄ia differt. quēadmodū homo ab equo ſpe‑cifica differētia, differt rationalis qualitate.

QVAM ob cām, quū dr̄ia prior ſit q̄ ſpēs, ꝑpoſita tn̄ ſpecies fuerit, iā dixim⁹. Nūc itaq; de dr̄ia locu‑tur⁹, ſupra dicta quoq; regula viẗ, eius ipſi⁹ ſignificationes enumerādo. Verū‑enimuero vt q̄ dicēda erunt, ꝓſeq facil'r poſſimus, ꝓus hęc pnoſcēda. Dr̄ia, nihil gdē aliud ē q̄ rerū diſſimilitudo, ſiue vt verbū verbo reddamus, alte‑ritas, alteritas, id enī eſt ἑτερότης vl' ſepabilis ac ſʒ qd accn̄s, q̄. vz. ab illis i qb⁹ ineſt ſuapte nā ſepaẗ. ꝟ.g. Qui ſtat ⁊ q ſedet, q̄q̄ ille q ſtat ſedere, hic q ſedet ſtare poſ‑ſit, differūt tn̄ ħ q2 ille ſtat, hic ꝟo ſedet. Di hęc ſepabi‑les, ⁊ ſm accn̄s dr̄ia, Porphyri⁹ eas vocat cōes, iō q2 nō determinate in aliquo ineſt, ſed cōiter in oib⁹. Vel pror‑ſus inſepabilis, q̄. vz. minime ſeparaẗ. Inſepabilis rur‑ſus vel ꝑ ſe exiſtit, ſubeq; māę cōpletiua, vt hoīs, rōnabi‑lē mortale, differim⁹ enim a brutis ħ, qd̄ nos ⁊ rōnis ⁊ orōnis ꝑticeps ſumus, illa ꝟo penitus expertia, vel per accn̄s nulli⁹ rei effectiua, vt naſi aduncitas, ſimitas, ocu‑loꝝ glaucitas ⁊ eiuſmodi. differunt nāq; inter ſe, hic q2 ſimus, ille ꝟo q2 aqlin⁹. Dictę aūt hę dr̄ię ſʒ accn̄s, qm̄ nihil ad ſubiectę rei ſubāʒ cōferūt. Itē, ⁊ inſepabiles q2 nequāq̄ aptę natę ſunt poſſe a ſubīo ſepari, nunq̄ enī poterit hō nō eē rōnabilē mortalē, nūq̄ ⁊ Socrates po‑terit nō eē ſimū, ac Socratē eē. Verū hę q̄ ꝑ accn̄s nulli⁹

Quid dr̄ia.

Separabilis ⁊ īſeparabilis ē differentia.

Differētiaꝝ aliæ cōes, aliæ pro/prię, aliæ pluſq̄ proprię.

dicunt̄ rei effectiuę, dictę a Porphyrio ꝓprię, qđ deter/minatę inſit in aliquo, eē ſymū ꝛ eſſe aquilinū, illę vero q̄ ꝑ ſe ſunt ſubiectę ſpēi cōpletiuę, vt rōnabile mortale, dictę a Porphyrio pluſq̄ proprię. Diuerſus naq̃ ſiue in latino vocabulo interdum variis, diſſimilitudinus, alię cōes, alię ꝓprię, alię ꝛ pluſq̄ ꝓprię. Cōes dīę ſunt, quę per accidēs ſunt ſeparabiles. ꝓprię cōtra, quę ſunt ꝑ ac/cidēs inſeparabiles. pluſq̄ proprię vero, a ſubiecta ſpē prorſus inſeꝑabiles, ac non irrōnabiliter gđē hic dīaꝝ/ꝝat agit̄ de pluſq̄ proprijs. Phs enī circa ea potiſſimū verſat̄ q̄ cōferunt ad incūdā ꝑhię rōnē, diuiſiuā. ſ. ac dif/finitiuaꝫ, diuiſio aūt ꝛ diffinitio nunq̄ ab aliquo accītī ſuſcipiunt̄, niſi ex ſubſtātiuis, quales ſunt hę quę pluſq̄ ꝓprię dicunt̄ dīę. Prima vero dīaꝝ diuiſio hęc quā di/ximus, ſupra diuiſio aūt quę ſequit̄ hęc. [Differentiaꝝ alię ſubiectuꝫ αλλοιον eſſe faciunt, alię αλλον.] αλ/λοιον aūt frater id dicit̄, qđ ex accidētibus ita imutatū eſt vt vix agnoſcas idē eſſe, noſtri modo diuerſum, mō alienū, modo diſſimile dixerunt, αλλον vero qđ per ſe ab altero penitus differt, nos aliud dicimus. Cōes itaq̄ ac proprię dīę ſubiectū faciunt eſſe αλλοιον, hoc eſt a ſeipſo diuerſum, vt ſedere ꝛ ſtare ſymū ꝛ aquilinū eē. Pluſq̄ ꝓprię vero αλλον aliud, vt rōnabile ꝛ irrōnabi/le. v. g. ab aſtante Socrate, ſedens non alius dicetur So/crates, ſed diuerſus, ꝛ ab homīe equus nō diuerſus, ſed alius. Illud enim accidentiū varietateꝫ ſignificat, h vero ſubſtātię. Tripliciter itaq̄ quū dīę dicātur, cōiter, pro/prię, ac pluſq̄ proprię, de his quę pluſquā proprię ſunt apud Phos ſermo, proprię nāq̄ ꝛ cōes ad generū diui/ſionē nil quicq̄ cōferunt. Nemo enim dicet, aīaliuꝫ alia ſtant, alia ſedent, aquilina alia, alia ſyma, niſi fortaſſe q̄ iampridē deſiperit, ſi igit̄ ad diuiſionē inutiles, erunt ꝛ ad diffōnem, ac dīataxat pluſq̄ proprię dīę neceſſarię. [Et pluſq̄ proprię dicat̄.] Dicatur inquiens, ſignifica/uit id nomen poſuiſſe, cōſueuerunt enim antiqui quum vulgato nomine vterētur dicere dicit̄, vocat̄, ꝛ eiuſmo/di, quū vero ipſi nominatur, poſuiſſent, vocet̄ vel dicat̄. [Differt enim a Platone Socrates alteritate.] Q ua ho/mines quidē non differunt, ſed qua hic fortaſſe ambu/lat, ille vero ſedet. [Et ſemꝑ in hoc quō hꝫ alteritatib9.] Hoc eſt in differētijs quę ſunt ſm accñs, illud enī quō hꝫ, poſuit ꝓ eo qđ dici ſolet ſm accñs, accñs nāq̄ ī ſolo eo qđ eſt quō hꝫ cōſiderat̄. [Q uēadmoduꝫ ab homine equus differt ſpecifica differentia.] Ideſt qualitate ſpe/ciei expletiua, vt eſt rationalis, animal nāq̄ ſuſcipiens mortale rationabile facit hominē, mortale vero ꝛ irratio/nabile, equū, canem, ꝛ id genus, cętera ratione ꝛ oratio/ne carentia animalia, quę differentię appoſitę generib9. efficiunt ſpecies, vnde ꝛ ſpecificę dictę.

Vt ergo oīs dīa addita alicui alteratum facit. ſed eę quidē quę ꝛ cōiter ꝛ ꝓprie ſunt, alteratū faciunt: quę vero proprijſſime aliud. Quę quidē igit̄ aliud faciūt ſpecifice vocan/tur: illę vero quę alteratum, ſimpliciter diffe/rentię. aīali enim adueniens rationalis dīa, aliud fecit, eius autē qđ eſt moueri, alteratuꝫ ſolum a quieſcente fecit. quare hęc quidem aliud: illa vero alteratum ſolum fecit.

Differentiaꝝ ſingul alię aliud faciunt, alię vo diuer/ſum. Q uę aliud efficiūt ꝑ ſe, q̄ vero diuerſuꝫ, ꝑ accidēs di/cunt̄ ac ſeparabiles. Separabilē aūt dico cōemq̄ ꝛ pro/priā, propria quidē ſeparabilis in intelligentia, poſſum enim Socratem aquilinū intelligere, ventre gracilē, co/matum, ꝛ eiuſmodi, ac tamen Socrates manebit, pluſq̄ vero ꝓpria ſeparari nequaq̄ poterit, neq̄ per ipſam me/tis imaginationē, eiuſmodi enim hō vt ꝑter rōnabile ꝛ mortale intelligi nunq̄ poſſit. Oēs nāq̄ hoīes rōnabi/les, oēs ꝛ mortales. Symū igitur quēpiam aquilinū, rur/ſus ꝛ aquilinū ſymū intelligere quidē poterimus, nō ſic ꝑter rōnabile ꝛ mortale hoīeꝫ, aliter enim amplius non eſſet hō. Proprias igitur atq̄ cōes differētias ſeparabi/les manifeſtuꝫ. Q uum enim q̄ modo ſtans ſederit aut mō ſedens ſteterit, non fit ab ſeipſo alius ſed diuerſus. Qđ ipſum variiſq̄ poetę auctoritatibus cōprobabit̄. Noſter de monitore Hectore loquens, ſic.

Q uantum mutatus ab illo
Hectore qui redit exuuias indutus Achilli
Vel Danaum Phrygios iaculatus puppibus ignes.

Gręcus vero de Vlyſſe, ſic. αλλοῖος μοι ξεῖνε φάνης νέον ἠ ἐπάροιθεν. Q uē locuꝫ ex quintodecimo odyſ/ſeę, pagina tertia, ne forſan ꝛ tu q̄rendo labores, ita nos tibi interꝑtati ſumus, ac multo ante nos varijs in locis tuus Maro. Verba ſunt Telemachi ad Vlyſſem patrē, a Pallade iam immutatum, ſic.

Hoſpes mi dudum appares diuerſus ab illo
Q ui fueras, qualis mihi nunc quantuſq̄ videris:
Non eadem veſtis, non vultus, non color idem,
Sed certe, o, quis tu cęleſti e ſanguine diuum:
Sis felix, tandemq̄ mei miſerere laboris,
Sis felix, equidem ipſe tibi ſolēnia ſacra
Et ſimul ante aras ſtatuam ſolēnia dona.

Ecce Vlyſſem poeta non alium dixit, ſed diuerſuꝫ ac ſibiipſi diſſimilē. Q uinetiaꝫ ꝛ ſi aquilinus quis ſymus eſſe intelligatur, ꝛ contra quis ſymus aquilinus, non ob id alius fiet, ſed diuerſus, poterit nāq̄ ille idem eſſe nō aquilinus. [Q uę vero aliud efficiunt differentię ſpecifi/cę.] Q uoniam vt diximus ſpecieruꝫ ſunt effectrices, ra/tionabile nanq̄ non diuerſum eſſe faciet hominem ab equo, ſed alium, alia vero ea dicimus quę ſubſtantia ipſa differunt, velutī homo ꝛ equus.

Scđm igitur aliud facientes differentias: diuiſiones generū fiunt in ſpecies, ꝛ diffini/tiones aſſignant̄: quę ſunt ex genere ꝛ hmōi differentijs. Scđm autē eas quę ſoluꝫ alte/ratum faciunt: alteritates ſolum conſiſtunt: ꝛ aliquo modo ſe habētis permutationes.

Dicimus enim aīal, aliud eſt rōnabile, aliud irrōnabi/le, mortale aliud, aliud imortale, ex qua diuiſione diffi/niemus hoīeꝫ ſic. Homo eſt aīal rationabile mortale.

A ſuꝑiorib9 ergo rurſus inchoāti dicēdū, dīaꝝ quideꝫ alias eſſe ſeparabiles, alias vo inſeꝑabiles. moueri eniꝫ ꝛ quieſcere: ꝛ ęgruꝫ eſſe ꝛ ſanū eſſe. ꝛ q̄cūq̄ his ꝓxima ſunt, ſe/parabilia ſunt. at vo aq̄linuꝫ eſſe, vel ſymū, vel rōnale, vel irrationale: īſeparabilia ſunt. Inſeparabiliū autē alię quidē ſunt ꝑ ſe, alię vo per accñs. Naꝫ rōnale ꝑ ſe ineſt homini ꝛ mortale ꝛ diſciplinę eſſe ſuſceptiuū. at vo aquilinū eſſe, vel ſymū per accñs, ꝛ nō ꝑ ſe.

Perfectiorem hac loco diuiſionē facit a principio re/petitam hoc modo. Differentiaꝝ alię ſunt ſeparabiles alię inſeparabiles, hac diuiſione diſcernūtur cōes a ꝓ/prijs ꝛ pluſq̄ ꝓprijs, rurſus. Differētiarū alię aliud ef/ficiunt, alię diuerſum, hac diſcernuntur pluſq̄ ꝓprię a proprijs

proprijs ⁊ cōībus. Ex hmōi ꝟo dr̃iarū diſtinctionibus fient iugationes ſex Separabilis ⁊ inſeparabilis, diuerſum efficiens ⁊ aliud efficiens. Separabilis ⁊ diuerſum efficiēs. Separabilis ⁊ aliud efficiens. inſeparabilis ⁊ diuerſuz efficiens. Inſeparabilis ⁊ aliud efficiens, quarū non cōſtitutiuę ſunt, ſeparabilis ⁊ inſeparabilis. diuerſum efficiens ⁊ aliud efficiens. item ſeparabilis ⁊ aliud efficiens, vt quę nil quicq̄ conſtituāt. Cōſtitutiuę ſunt reliquę tres. Separabilis ⁊ diuerſuz efficiens, quę ⁊ cōis dicitur. Inſeparabilis ⁊ diuerſum efficiens, propria. Inſeparabilis ⁊ aliud efficiens, pluſq̄ propria, hoc modo.

	Separabilis ⁊ inſeparabilis	
	Diuiſuz efficiēs ⁊ aliū efficiēs	Nō ꝯſtitu^ue
Cōmunis	Sepabilis ⁊ diuerſuz efficiēs	
	Separabilis ⁊ aliud efficiēs,	
Proprię	Inſepabil' ⁊ diuerſuz efficiēs	Cōſtitutiuę
Pluſq̄ ppa	Inſeparabilis ⁊ aliud efficiēs	

¶ Separabiles ergo ac ſubiectā rem diuerſaz efficiētes, vt ſedere/ſtare/deambulare/⁊ eiuſmodi dicunt̃ eē cōes. Inſeparabiles ac diuerſaz rē ſubiectā efficiētes, vt ſymitas/aquilinitas/⁊ eiuſmodi, proprię. Inſeparabiles atq̄ aliud efficiētes, vt rōnabile/irrōnabile/mortale/⁊ imortale. Pluſq̄ ꝓprię. Illa aūt iugatio ſepabilis ⁊ aliud efficiens, nō ꝯſtitutiua, ideo facta eſt, qd̓ rōnabile per ſe ineſſet hoi. Quaten⁹ enim hō, hō ois rōnabilis, at ꝟo ſtare/ſedere/nigrū/albū/aquilinū/ac ſymū eſſe, nō per ſe, ſ; ꝑ accn̄s inheret. Nunq̄ eniz quaten⁹ hō, dicet̃ quis albus/niger/ſymus/vel qd eiuſmodi aliud, ſic nāq̄ oporteret oēs hoies ⁊ nigros ⁊ aqlinos eſſe, ⁊ ſi qs/vel ſym⁹/vel niger eſſet, hoiez non eſſe, qd̓ valde abſurdū. Quuz igitur rem ex parte diuerſaz efficiat hmōi iugatio ſeparabilis ſ. atq̄ aliud efficiens, haud irrationabiliter quidem inter non conſtitutiuas eam annumerauimus.

¶ Illę igit̃ q̄ ꝑ ſe ſunt, in ſubę rōne accipiunt̃, ⁊ faciunt aliud. illę ꝟo quę ſm accn̄s, nec in ſubę rōne accipiūtur nec faciūt aliud, ſed alteratū. Quę qdē igit̃ ꝑ ſe ſunt, nō ſuſcipiunt magis ⁊ minus. quę ꝟo ꝑ accn̄s (etſi inſeparabiles ſint) intēſionē accipiūt ⁊ remiſſionē. nā neq̄ genus aut magis ⁊ minus ꝑdicatur de eo cuius fuerit genus, neq̄ generis differētię ſm q̄s diuidit̃. ipſę eniz ſunt q̄ vniuſcuiuſq̄ rōnez cōplent. eſſe aūt vnicuiq̄ vnū ⁊ idem: neq̄ intenſionē, neq̄ remiſſionē ſuſcipiens eſt. aquilinū autē eſſe, vel ſymū, vel colorarū: aliquo modo ⁊ intēdit̃ ⁊ remittitur.

¶ In ſermone ſubſtātię hoc eſt declarātę rei ipſius nāz, ſcil; in diffōne, q̄ ex gn̄e fit ⁊ cōſtitutiuis ſiue ſpecificis differētijs. [Nō ſuſcipiūt magis ⁊ minus.] Hoc quoq̄ frater ex philebo, nō eniz dicet̃ magis minuſue mortalis, aut minus magiſue rōnis particeps alius alio, pueruli quidez ⁊ ſi ab organo impediant̃ ad rōnis effectus ſuſcipiēdos, ſunt tn̄ ⁊ ipſi rōnabiles. Intelligendū eſt autez illa ſuſcipere magis ac minus, q̄ in eodē exiſtūt ſubiecto ꝯria, inuicēq̄ admiſcētur, vt albū nigro, nigruz albo, alicubi magis, alicubi minus. In ſubſtantijs ꝟo id nequaq̄ accidere, vt magis ac minus ineſſe in ipſis poſſit, q̄m neq̄ ꝯrium quicq̄ eſt ſubſtantię, neq̄ rōnabile ⁊ irrationabile in eadem ſubiecta materia conſiſtent.

Que dr̃ ſuſcipe magis ⁊ minus.

Dubitatio.

¶ Qꝫ ſi diceret quis, cur ergo Ariſto. in pręd icamētis dixit. Subſtantiā eſſe ⁊ ꝑmo ⁊ principalr̃ ⁊ maxime dictā. dicens enim maxime, magis ac minus eaz ſuſcipere ſignificauit. ¶ Rn̄debimus primū quidez, ſic locutum Ariſtotelē ad noſtrā cognitionē reſpexiſſe, primāq̄ ⁊ maximā ab eo dictā, indiuiduā, qd̓ a nobis prius comprehēderetur cognoſcereturq̄ magis. Ex ea enim ⁊ ipe ⁊ ſcientia adaucti, proficiſcimur ad ſecundā, hāc quę fit per genera ⁊ ſpecies. Deinde ſi collocare quiſpiā vellet in ſubſtantijs, magis ac minus, non erit in his ſubſtantijs quę habēt latitudinē. Quippe q̄m homo nō magis homo mag.ſq̄ ⁊ rōnabilis homie, neq̄ magis, aial, bos, equus, aut hiſce hō. Sed in his ſolum quę altitudinē. q̄m ſuperna infernis ſemper ⁊ integriora ⁊ meliora. ꝟbi gratia ſic. Rationabile ipſum magis quidem erit in mēte, in aīa minus, magis adhuc in dęmonibus, minus in cęleſtibus corporibus. Sunt nāq̄ ⁊ ipſa aiantia rationabilia, magiſq̄ in hiſce q̄ in nobis. Item/ſubſtantia magis in aiali q̄ in hoie, aial autez magis in hoie q̄ in Socrate, q̄m non conuenient ſubſtātia ineſt Socrati, ſed intermedio aiali. Permanifeſtū ergo idipſum magis, magis ſuſcipi ab his quę ꝯtinenter aliqd ſuſcipiunt, q̄ quę poſteriora ſunt ⁊ intermediata, pulchre igitur dictū magis ac minus non ſuſcipi niſi ab his quę habēt latitudinem. [Quę ꝟo per accidēs ſunt, ⁊ ſi inſeparabiles, intēſionē tn̄ remiſſionēq̄ ſuſcipiunt.] Intēſionem ac remiſſionē, hoc eſt magis ⁊ minus. Hęc aūt noia per tranſlationē ſunt a chordis ſumpta, q̄ illic in cythara intēſę cōſtrepūt vehemētius, remiſſę ꝟo lāguidius. Vehemētē; igit̃ rei compꝛhenſionē vocarunt Phi, intenſionē, minorez ꝟo, remiſſionē. [Atq̄ hę ſunt quę vniuſcuiuſq̄ rei ratione complent dr̃ię.] Quę perficiunt ſubaz ꝓficiunt ⁊ diffinitionē. Diffinitiones autē eiuſdē rei eędem ſunt ſemꝑ vt ſ;. Hō eſt aial rōnabile mortale, ſemꝑ eni idē, tidē id erit, neq̄ intēſionē remiſſionēue ſuſcipiet vnq̄, vt dicat̃ eſſe non eſſe, magis minuſue aial rōnabile hō. [Vel colorari.] Hoc eſt albū vel nigrū fieri. [Intendit̃ ac remittitur.] Eſt enim aliud alio albius nigriuſq̄.

Solutio.

¶ Cū igit̃ tres ſpēs dr̃ię conſiderent̃, ⁊ cū hę qdē ſint ſepabiles, illę ꝟo inſepabiles. ⁊ rurſus, iſeparabiliū cū hę quidē ſint ꝑ ſe, illę ꝟo ꝑ accn̄s. rurſus eaꝝ q̄ ꝑ ſe ſunt dr̃iaꝝ, alię qdē ſunt ſm quas diuidimus genera in ſpēs, alię ꝟo ſ; quas ea q̄ diuiſa ſunt ſpecificant̃. vt cū ꝑ ſe dr̃ię oēs hmōi aialis ſint, aiatuz ⁊ ſenſitiuū, rōnale ⁊ irrōnale, mortale ⁊ imortale, aiati qdē ⁊ ſenſitiui dr̃ia cōſtitutiua eſt ſubſtātię aialis (eſt eniz aīal: ſuba aiata ſenſitiua) mortalis ꝟo ⁊ imortalis dr̃ia, ⁊ rationalis ⁊ irrationalis, diuiſiuę ſunt aialis dr̃ię. per eas eniz genera in ſpecies diuidimus.

¶ Rōnabilr̃ quidez haſce Porphyrius neglexit docere, demōſtraturus q̄ ad diuiſiuā, diffinitiuāq̄ rōnez pertinerēt. dicit igit̃ ſic. Specificaꝝ dr̃iaꝝ alię ſunt ꝯſtitutiuę, alię ꝟo diuiſiuę, nō alię atq̄ alię, ſ; eędē. Alicubi eniz ſiūt diuiſiuę, alicubi ꝯſtitutiuę, alr̃ atq̄ aliter ſumptę ſ; mō, rōnabile ⁊ irrōnabile, mortale ⁊ imortale, aialis ſūt dr̃ię diuiſiuę, aial nāq̄ in ea ipſa diuidit̃. Qꝫ ſi q̄ adiūgi poſſunt ſimul capiant̃ ſ. rōnabile ⁊ mortale fient cōſtitutiuę hominis differentię, conſtituitur nāq̄ ex his hominis natura, ac manifeſtum quidem diuiſiuas differentias, ad diuiſiuā rationē q̄ maxime pertinere. Cōſtitutiuas ꝟo ad diffinitiuaz, quādo nec genera in ſpecies

diuidi,neq3 diſſões tradi alr ꝙ̃ ꝑ eas pſſt. Intelligēdū eſt autē ex his ſimul adiugatis,rōnabili.ſ.ꝛ irrōnabili, mortali ꝛ imortali,quatuor effici poſſe iugationes,quarū tres erūt conſiſtētes,inconſiſtens vna,hoc modo.

Rationabile mortale. Rationabile imortale.
Irrationabile mortale. Irrationabile imortale.

℄ Ecce vt tres conſiſtant,rōnabile mortale, hō,rōnabile imortale,dęmon,irrationabile mortale,equus. Neq3 ꝟo amplius quicꝙ̃ erit irrōnabile imortale, ꝙ̃ꝙ̃ ꝯtrius ſentire videat Poeta,quū ait, ἀλλ' ἀθάνατον κακόν ἐστιν, Quem locum ex 12mo Odyſſeę ita tibi interpręt abimur,Verba ſunt Circes ad Vlyſſez de Scylla, quā ſe debellaturum communabatur ſic.

Vix ea fatus eram,reſpondit diua dearum.
Ah miſer infelix,etiam num bellica facta
Immenſuſꝙ labor curę tibi:pone furorem,
Illa quidem non eſt mortalis,at improbum ꝛ atrox
Immortale genus,bello inſuperabile monſtrum
Non quiſquam ferro,non quiſquam viribus vllis
Illius imperium fugere aut vitare valebit,

℄ Si igit̃ ꝗrat̃,ſit necne irrōnabile aliqđ imortale. Opinati qñ ſunt nōnulli infimū qđdā genus eſſe irrōnabiliū dęmoniorꝫ. Nōnulli ꝯ ꝑnegarint,qđ imortale ē obijciētes,id rōnabile oino eē oportere,deueniendū erit ad ſubas,atꝙ illic ſi verū erit,adinueniet̃ mō q̄ ſupius ſic.

Aians ꝛ inanimū,ſenſibile ꝛ iſenſibile,fiētq3 ex his iugationes cōſiſtentes tres , inconſiſtens vna,hoc modo.

Animans ſenſibile Inanimum ſenſibile
Animans inſenſibile Inanimum inſenſibile.

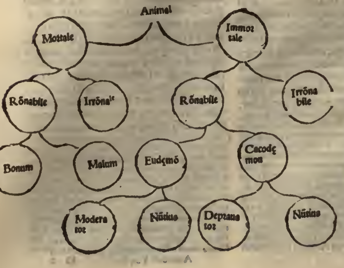
℄ Aians ſenſibile ē brutū.aians iſenſibile,plāta. inaiaſ inſenſibile,lapis.inaium ꝟo ac ſenſibile nihil. Quicqd enim ſenſum h3,multo magis ꝛ aiaſ, vbicūꝙ etenim vitalis aia , non oino ꝛ ſenſitiua,at vbi ſenſitiua , illic oino erit ꝛ vitalis. Nō erit igit̃ ex irrōnabili ꝛ imortali ſuperior illa iugatio,cōſiſtēs. Num ꝗ̃ Ammoni ꝛ tot⁹ poetę parens mentiet̃ Homerus:periculoſa nimiū frater eſt ois interꝑtatio,vbi verborꝫ vis aut neſcit̃ aut diſſimulatur,vbi aliā qui ſcripſit,qui interꝑtat̃ aliā eiuſdez verbi ſignificationē acceperint,facile enim ſi ei rei ꝓuiſum nō fuerit,ꝛ noſmet in errorez trudemus,ꝛ alios, λογικον igit̃ gręci quū dixere,id intelligi voluerunt qđ rōnis ꝛ orōnis. Vtrūꝙ enim λογον,ꝑticeps eſſet,nō vnico verbo quū id vellēt,relicta altera ꝑte ſignationis,rōnabile, ἄλογον ꝟo ꝯ qđ rōne ꝛ oratione prorſus careret,nos id nūc irrōnabile,olim noſtri Mutū ꝛ Brutū,vt Mutū eſſet orōni oppo^{m}, Brutū ꝟo rōni. Eſto itaꝙ h̄ borum verborꝫ ꝓprietas, vt quū rōnabile dicimus λογικον intelligat̃,rōnis ꝛ orōnis particeps,quū ꝟo irrōnabile, qđ illorꝫ ſit expers,nouā quādā aialis diuiſionē efficiemus homericā ac de cęlo petitā,h̄ modo,aial,mortale ꝛ imortale.mortale rurſus ꝛ immortale,rōnabile ꝛ irrationabile. Rurſus mortale rōnabile ꝛ imortale rōnabile,bonū aliud/aliud malū.mortale rōnabile,hō.mortale irrōnabile,equus.imortale rōnabile,dęmon.Imortale irrōnabile Scylla Caribdis.mortale rōnabile bonū, Socrates.mortale rōnabile malū,melitus. imortale rōnabile bonū,Eudęmon.imortale rōnabile malū,Cacodęmon,Eudęmon aūt alij ſunt ꝗ noſtras actiones moderant̃,qualis fuit in Socrate,alij qui qđ bonū malūue futurū ex aliqua re eſt ꝓnuntiāt,dicti ob id gręco vocabulo ἄγγελοι qualis in fratre tuo,Cacodęmonū ꝟo alij ꝗ humanas actiones ꝑcipitāt quos vulgo diabolos vocāt,qualis fortaſſe in Melito, alij qui ꝗb⁹ caueri amplius non pōt iamiam futura mala denūtiant , qualis ꝗ a Caſſio noctu Athenis paulo ante exitū viſus eſt,triſtes ſemper atꝙ infelices nuntij,hoc modo.

Quid apud grecos logicon.

Alogō qd.

Videas pſellum in libro de demōibus ꝗ bonis ꝛ malis.

℄ Dicerē tibi atꝙ affirmarē,qui dextra occurrāt,qui ſiniſtra,qui quibus numeris vtant̃,ſi mihi id exploratū ſatis eſſet,nā quū aliqñ ꝑnotaſſez,mutare deinceps rurſus ac rurſus ſoliti ſunt oia,vt plane dignorī,nolle eos rōnes ſuas teneri,ſed qd mihi potius futurorꝫ ꝑſenſio, ꝙ̃ diſciplina:ingratus tñ ne ſim,nā vndū neſcio qd mihi minant̃,Sacra quoꝙ debebo,qui me participē diuinitatis eſſe voluerūt,qui me maximis multiſꝙ rerū periculis ſoſpitarūt,quorum munus eſt,ꝛ qđ viuo,ꝛ quod nomen quantulumcūꝙ gero,ſed ad rem.

℄ Sed ex quidē q̄ diuiſiuę ſūt dr̄ię generū cōpletiuę fiūt, ꝛ cōſtitutiuę ſpērū. Diuidit̃ enim aial rōnalis ꝛ irrationalis differētia, ꝛ rurſus mortalis ꝛ imortalis dr̄ia,ſ3 rōnalis ꝛ mortalis dr̄ię ꝯſtitutiuę fiunt hoīs,rōnalis ꝟo ꝛ imortalis dei irrōnalis autē ꝛ mortalis,irrōnalium aialium.ſic ꝟo ꝛ ſupremę ſubę cū diuiſiuę ſint animati ꝛ inaīati dr̄ię,ꝛ ſenſitiui ꝛinſenſitiui,aiata qdē ꝛ ſenſitiua,aial pfecerunt: aiata ꝟo ꝛ ſi iuxta ſubſtantiā ſumantur

ſumantur inſenſitiua perfecerunt plantam.

Quēadmodum in ſupradictis, ſunt aliq̃ ſolūmō gn̄a, aliq̃ ſolūmō ſpēs, aliq̃ ⁊ gn̄a ⁊ ſpēs, ſic ⁊ in differentijs. Specificaꝝ eniꝫ dr̄iaꝝ aliç ſunt tātūmō diuiſiuç, vt quç ſunt gn̄aliſſimoꝝ generꝝ, aliç tn̄mō cōſtitutiuç, vt quç ſpāliſſimaꝝ ſunt ſpēꝝ, aliç ⁊ diuiſiuç ⁊ cōſtitutiuç, vt q̃ ſunt ſubalternoꝝ. Subſ̄ç, itaq; dr̄iç. ſ. corporeū ⁊ incorporeū, diuiſiuç ſolūmō dicūtur ac nullo pacto cōſtitutiuç. Hoīs ꝟo, vt eſt rōnabile mortale. Cōſtitutiuç non aūt ⁊ diuiſiuç. Medioꝝ aūt. vꝫ. aīalis, mortale ⁊ imortale, rationabile ⁊ irrōnabile, ⁊ cōſtitutiuç ſunt ⁊ diuiſiuç, hūt nāq; ſupra ſe aliqd ſuprauenīēs. Cōtrariç igit̄ dr̄iç, generū ſunt diuiſiuç, vt aīalis mortale ⁊ imortale, rōnabile ⁊ irrōnabile. Subalternç aūt ꝯſtitutiuç ſpēꝝ, vt rōnabile mortale hoīs, rōnabile ⁊ imortale dęmonū, irrōnabile ⁊ mortale equi. Irrōnabile ꝟo ⁊ mortale dr̄iç brutoꝝ aīaliū. Omiſit aūt Porphyrius irrōnabile imortale. Nā quid indignius Phō q̄ putare, imo ne meminiſſe quidē velle, hęc quç vulgo iſti fabulant̄ ad populuꝫ. Irrationabiles eſſe quoſdā, vt aiūt, diabolos. Cęlo oliꝫ exules ob ſupbiā factos. In inferiorib⁹ terrç viſcerib⁹, ad vlciſcēdas eoꝝ q male vixerint alas tanq̃ ad metallum ꝑpetuo dānatos, vinctoſq; ferreis cathenis teneri. Interdū ēt ad nos veluti Poetaꝝ Eumenidas aſſilire, ⁊ eiuſmodi territamētis nutricū quū infantes flere vetāt perq̃ ſimillima. Quā opinioneꝫ frater, ne forte heſternā aut vulgarē credas, in Aegypto quondā oliꝫ cēties millibus annoꝝ in myſterijs habitā. Hebręus Moſes ⁊ Pherecides ſyrus docuere, ⁊ Plato ipſe vt qđ vulgo ad bene viuēduꝫ maxime cōferret, minime repudiauit.

Nō dari demonesq; fabulas aniles eſſe.

Quā ergo eędē aliquo mō quideꝫ acceptç ſiūt cōſtitutiuç: aliquo mō aūt diuiſiuç, ſpecificç oēs vocant̄ ⁊ his maxime opus eſt ad diuiſiones generuꝫ, ⁊ ad diffinitiones: ſꝫ nō his quç ſ̄m accidēs inſeparabiles ſunt, neq; etiam magis ijs quç ſunt ſeparabiles.

Aduertēdū hoc loco quū dicat hꝭ differentijs maxie opus eē ad diffōnes oſtēdere. In accidētiuꝫ diffōnibus voces debere eſſe ſubales. Semꝑ enim ex ſubalibus vocibus fieri ſolēt diffōnes, vt hoc. Albū eſt color q pręcipue diſcernit̄ a viſu, appoſuit autē illud maxime, qm̄ plerūq; humana ībecillitate labantes, aſſumere ſolem⁹ diffōnes non ex differētijs ipſis, ſed ex accidētibus, vt quū dicimus, coruū eſſe nigrū, cygnū albuꝫ, equū hinnibile aīal, propriū ſubſtātiale pro ſubſtantiali ipſa differentia ſuſcipiētes, quū difficile eā fuiſſet inuenire.

Quas ēt determinātes dicūt. Dr̄ia eſt qua abūdat ſpēs a gn̄e, hō eniꝫ aīal plus hꝫ q̃ rōnale ⁊ mortale. aīal eniꝫ neq; nihil horū eſt.

Nā vn̄ ſpēs haberēt dr̄ias. Neq; oēs oppoſitas hꝫ, qm̄ idē ſimul habebit oppoſitas ſpēs. Sꝫ quēadmodū cēſent poteſtate qdē habꝫ oēs eoꝝ quç ſub ſe ſunt dr̄ias, actu ꝟo nullā. ac ſi neq; ex ijs quç non ſunt, aliqd fit, neq; oppoſitç ſpecies circa idem erunt.

Enumeraturus dr̄iç ſignificationes, dicturuſq; de q̃ ſit apđ Phōs ſermo, hāc pus deſcriptionē aſſignat, dr̄ia eſt qua ſpecies excedit genus, vt ħ, hō eſt aīal rōnabile mortale, hic eni p rōnabile mortale, pluris eſt homo q̃ aīal. Dubitat aūt ex hac diffinitione Porphyrius dubitationē, quā tn̄ ipſe ſoluit, aſſumens duo manifeſta q̄dā ἀξιώματα, ſic a Peripateticis vocata, qđ ex ſeſe dignā ꝓbationē facere videant̄. Cicero ꝑ excellētiā enūtiationes dixit, nōnulli veras ac maximas propōnes, hmōi.

Quid axiomata.

Primuꝫ ħ. Ex nullaten⁹ vſq̃ exiſte fieri nihil poſſe. Abacus eniꝫ fieri nūq̃ potuiſſet, niſi ex quo ꝯfect⁹ eſt, lignū ꝑus extitiſſet. Iteꝫ domus, niſi ex qbus ędificaret̄ cemēta ꝑus extitiſſent, ex cemētis qdē nunq̃ fuiſſet cōſtructa.

Primum.

Alteꝝ ħ. Cōtraria in vna eadēq; ſubta mā ſemel eē nō poſſe. Oīa eni iter ſe ꝯ̄ria ſibiinuicē exitioſa. Hiſce ꝓpoſitis, exurgit dubitatio in hūc modū. Differēnç vel ꝑexiſtēs ex gn̄e in ſpēs fient, vel ex nullaten⁹ vſq̃ exiſte. Atqui vtrūq; abſonū, nā ſi in gn̄ibus tanq̃ corporibus drīç extiterint, inerunt ſimul in eodē ſubiecto ꝯ̄ria. ſ. mortale immortale, rōnabile irrōnabile. Sin ꝟo non extiterint, vn̄ igit̄ fient drīç in ſpēbus: niſi forte ex nullatenus vſq̃ exiſte aliqđ fieri poſſe dixeris, neq; ꝟo ex aliquo alio eſſe dicent̄, quuꝫ inter gn̄a ac ſpēs intermediū aliud nihil ſit q̃ drīç. Eſt igitur hmōi dubitatio nō leuis, quā tn̄ Porphyrius ipſe Peripatetice ſoluens, dicit ꝯ̄ria in eodē ſimul ſubiecto ſemel eē, actu qdē non poſſe, potētia ꝟo nihil quicq̃ ꝓhibere. Quç res vt planius intelligat̄, dicemus ſic. Aliud eſt potētia quid eē, aliud actu. Potētia id eſſe dr̄, qđ eſt impꝼectū, neq; dum in actionē deductū, idoneuꝫ tn̄ ſe hñs vt actu ſiet, verbi cā Puer potētia eſt grāmaticus, quippe qui grāmaticus eſſe poterit. Ac frigida aqua potentia eſt calida, poterit enim effici calida, idq; eſt eſſe potētia. Actu ꝟo dicetur grāmaticus is q eā ſciāꝫ ſu ꝑfecte cōſecutus, quiq; grāmaticā ipſaꝫ edocet. Silr̄ ⁊ aqua dicet̄ actu calida q̄ ꝑfecte calorē bulliens ſuſceperit. Dicit itaq; q̄ ꝯ̄ria ſunt frigidū. vꝫ. ac calidū alicui ſimul actu adeſſe quidē nō poſſe, potentia ꝟo quin ſimul inſint in eodē ſubiecto, nihil ꝓhibere. Vt enim tepeſcens aqua, neq; calida eſt, neq; frigida actu, Potētia ꝟo vtrūq;. Atq; infans po⁰ ⁊ virtutē hꝫ ⁊ vitiū, Ita ēt vnaquęq; ſubiecta materia, poterit in ſe po⁰ ſemel hr̄e plura ꝯ̄ria. Conſequēterq; ⁊ ipm qđ materię rōneꝫ ſuſcipit genus, habere in ſe oēs ſimul poterit ꝯ̄rias dr̄ias. Item in vno eodēq; ſubiecto quin plura ꝯ̄ria eſſe poſſint, nihil prohibet, aliud eniꝫ erit potētia, aliud actu. Actu quidē qđ frigidū eſt, dicet̄ po⁰ calidū, naꝫ ſuapte nā idoneū vt tranſmutari poſſit in calidū. Hoc aūt nō intelligat̄ in his, q̄ alterius tantūmodo ſunt ſuſceptiua, q̄lis eſt cryſtallus, q̄ quū frigida ſit, nunquā calefiet. Et ignis qui nunq̃ admittet frigiditatē, ſed in his q̄ vtrūq; admittūt, quales aer ⁊ aqua. Po⁰ igitur pñt ꝯ̄rię res in eodē ſubiecto ſimul ineſſe, niſi eniꝫ ꝯ̄ria duo admiſerit potentia, nunquaꝫ ⁊ actu ſubiectū ipſum trāſmutari in vtrūq; poſſet, trāſmutat̄ aūt ideo, qm̄ admittit. Dicit igit̄, genera hr̄e ꝯ̄rias dr̄ias potentia. Neq; tn̄ dici debere ex eo qđ nullatenus vſq̃ ſit fieri, aut i eodē ſubiecto ꝯ̄ria eſſe. Hmōi aūt ſolone quç Peripateticorū eſt, ideo Platonicus vſus eſt Porphyrius, qꝛ quuꝫ q̄ ad Ariſtotelis ꝑdicamēta pertinerēt. ſcripturū ſe ꝓpoſuiſſet, interdū ēt Peripateticū agit. Intelligenduꝫ eſt autē Platonicos huic ſolutioni ꝯ̄rios, vt qui actu velint dr̄ias ineſſe generibus, ac non potētia. Dicantq; nihil ambigēdū, quin drīç hę rōnabile irrationabile, mortale ⁊ imortale, actu inſint generibus, in quo demōſtrādo ſolent ratiocinari ſic. Ac primū quidē non inquiūt, eſſe ꝯ̄rium mortali imortale, ⁊ irrationabili rationabile, qđ ita probant. Cōtraria oīa ſeſe inuicē corrumpunt. Atqui hęc non modo non corrūpunt ſe, ſed inuicē ſeſe ſuſtinēt, igit̄ non ꝯ̄ria. rōnabile quidē imortale deus, ſuſtinet rōnabile mortale hoiem, ⁊ irrationabile mortale equū, rōnabile mortale hō, curaꝫ hꝫ irrōnabiliū, dęmo-

Dubitatio.

Solutio.

Duo ꝯ̄raria in eodē ſubo in actu ſimul ſo pñt ſtare.

Platonicoꝝ opinio.

nes imortales mortaliū ſunt cuſtodes & q̄ſi gubernato⸗res. Non igiť rōnabile & irrōnabile, mortale & imortale ſunt inter ſe ꝯria. ſi nō ꝯria, ꝓhibebit nihil, q̄n ſimul in⸗eſſe poſſint generibus, mō quo appetitiuę aīorum vires, ira, ꝯcupiſcētia, ſenſuūq́ motus, & rōnalis vita, in eodē aīali hōie ſimul ꝯſiderant̄. Dicū̄t deinde, ſint lȝ inter ſe ꝯria, nō tñ abſurdū, quin & actu in eodē gñe iſint, quip⸗pe quū nō in ſubiecta aliqua mā̄ corpea cōſiderent̄, ſed q̄ prorſus corpe vacat, quū vō genus corpe vacans ſit, qd ꝓhibebit, quo minus in ſeſe ꝯria ſuſcipiat: Erūt igiť in eodē gñe ꝯria. qd enim in ſubiecto corpe duo ꝯria ſi⸗mul eē nō pñt, fit qa neceſſe erat ambo in eandē ſubie⸗cti rōnē trāſire, & vtrūq́ vni⁹ eiuſdē corpis particeps eē, pticulare aūt corpus nullū q̄ ſeinuicē corrūpūt ꝯria ad⸗mittit. At vō in his quę corporibus vacant non ita, hȝ enī in his nā ꝯrioꝝ oiuȝ rōnē queādmodū oculus albi & nigri, oīa boni & mali, Corpus frigidi & calidi, ſiqdem vna atq́ eadem eſt rō ꝯrioꝝ. Nihil ḡ incōuenīēs fateri, actu ineſſe gñib⁹ dr̄ias. Patebit aūt id manifeſtius exem⸗plo ſic. Abacus hic Pluteuſue, triāgularis q̄drāgularis & rotūdus ſimul fieri idcirco nō pōt, qr ꝯfunderent̄ figu⸗rę, verū non ſic in aīa, in qua quū incōfuſe pmaneāt in⸗finitę oīa, nihil ꝓhibebit, vt hic idē Pluteus & triāgula⸗ris & rotūdus eſſe nō poſſit, poſſumus nāq́ eū ipȝ incō⸗fuſe & triāgularē & rotūdū & quadrangularē, imaginari. Pñt igiť in his q̄ corporib⁹ vacāt, ꝯria ſimul ineſſe actu.

Formę ſubalies c'trarioꝝ ſūt i codē ſubico, & tñ ſunt ꝯrie q̄ ſūt ſub eſſe ſenſato & actu incōpleto, nō perfecto ſicut ſūt ut ſpheria proprije.

⸿ Argumētant̄ pterea ſic. Si po⁹ inſunt gñib⁹ dr̄ię, qd⸗nā id erit, qd̄ faciȝ eas actu ineſſe ſpēbus: Quicqd certe po⁹ aliqd eſt, deducit̄ in actū, p id qd̄ eſt eiuſdē rōnis. verbi cā. Aqueus humor frigidus, po⁹ tñ calidus. Cali⸗dus qdē actu fieri nullo mō poterit, niſi per ignē, q actu eſt calidus, & puer po⁹ grāmaticus, grāmaticus actu fie⸗ri nō poterit, niſi p euȝ qui actu eſt grāmaticus. Si itaq́ po⁹ inſunt gñibus dr̄ię, adducunturq́ in actū, Egebunt certe ad id alicuius alterius, q actu habeat dr̄ias. Atqui nihil eſt aliud p̄ter hęc. Nō inſunt igiť po⁹ gñibus dr̄ię.

⸿ Itē qd̄cūq́ po⁹ aliqd ineſt, imꝑfectū, qd̄cūq́ vō actu pfectū. Si igitur genera in ſe cōtinerent dr̄ias po⁹, ſpēſq́ actu, erunt quidē ſpēaliſſima gñaliſſimis & pfectiora & di⸗gniora, qd̄ valde abſurdū. Fiunt nāq́ cauſis ſętus, pfe⸗ctiores cauſis. Neceſſariū eſt igiť dr̄ias ineſſe gñib⁹ actu, ac nō potētia. Abijciēdū ne ergo eſt Peripateticoꝝ ſer⸗mo: minime. nā quum tria ſint, vt ſępe dictū eſt, genera, Platonici de his loquebant̄, q̄ ante multa vocari dixi⸗mus. in quib⁹ qm̄ corporib⁹ vacāt, quū rerū oīum rōnes actu inſint. nihil prohibebit, q̄n ſilr & dr̄ię. Peripatetici vō nō niſi nālr de his q̄ in multis. Intelligendū eſt autē ſemper ab vlibus ad pticularia ꝓficiſci nāȝ, hęcq́ illis priora eſſe potētia, ex īmiſſo, vbi grā, ſemine humano fit vt aiunt medici carūcula p⁹ in matrice. Ea autē corpus eſt, corpuſq́ eſt vle, corpus itaq́ actu. aīans vō poten⸗tia, nondū enīȝ aīans. Vbi vō nutritionē augumētūq́ ſuſceperit, actu qdē dicet̄ aīans, potētia vō aīal, vbi ſen⸗ſibus mouebit̄, actu aīal, po⁹ rōnabile, vbi rōnis atq́ oīonis particeps factum, actu erit rōnabile. potētia vō grāmaticus. Ecce vt in gñibus quę ſunt in multis, ineſſe potētia poſſint dr̄ię. Ac pulcherrime quidē ita Ariſto⸗telici, quoꝝ ſolone haud irrōnabilr vſus eſt Porphy⸗rius, Peripateticū vt diximus hoc loco agēs, potius q̄ Academicū. Verūenimuero, qm̄ quidē eas ipſas quinque voces incorporeas diximus, abſq́ vlla demōſtratione, nūc age demōſtremus, h̄ mō. Corpus nunq̄ quō i ma⸗iori, ita & in minori cōſiderat̄, ſed aliter in elephāte, alr̄ in formica, at voces ꝯſiderant̄. Itē corpus corpori quū addit̄, adauget̄ id ſemper qd̄ ſuſcipit additionē. At ge⸗nus ſpēs ac reliquę voces, Socrati ſi adijciantur, nihilo plus excreſcet Socrates. Itē nunq̄ idē corpus ſemel in pluribus ꝯſiderabit̄, ſimile lȝ, nō idē, alius enīȝ q in Ci⸗ceronis facie tuber, ab illo qui eſt in facie Varronis, ſi⸗milis lȝ, alius tñ, at genera & ſpecies cōſiderant̄. Itē nun⸗quā corpora diuiſa, & ſpeciē & quantitatē cōſeruant ean⸗dē. Victoriatus quidē nūmus ſi diuidat̄, & ſpecie & pō⸗dere victoriati priuabit̄. at genera & ſpecies ſeruabunt. Itē oē corpus ex materia cōponitur & ex forma. at gen⁹ & ſpecies, nequaq̄. Nunq̄ enim ſpecies ex ſpecie cōpo⸗net̄. Incorporeę igiť ſunt quinque voces. [Hactenus.] Quę in toto hoc ope interptando dicēda oportuit, oīa iam ni fallor, late cōplexi ſumus. Dictionē deinceps ip⸗ſam tātūmodo declaremus, legamus itaq́ eaȝ, ac ſicubi qd explicationis indigēs inciderit, non diſſimulabi⸗mus. [Aīal enim neq́ nihil hoꝝ eſt. [Particeps ſubau⸗diēdū, vel qd tale, perinde ac ſi dixiſſet. Aīal vtrūq́ ſu⸗ſcipit niſi enīȝ rōnabile mortale ſuſcipiant ab aīali. Vñ ea ſuſcipere poſſet ſpecies nō hēt. neq́ oēs oppoſitas. q̄ñ ꝯria ſimul ineſſent, ſed vti exiſtimant. Platonicus Porphyrius Ariſtotelica pertractans, quum non ſatis recte, quę ſibi viderētur dicere potuiſſet, vti exiſtimant inquit Peripatetici, ac pulcherrime quidem hi, quū tan⸗tū naturaliter loquantur, priora autumant vniuerſali⸗bus particularia, procedere ex potentia in actum.

⸿ Diffinitūr aūt eā & h̄ modo. Dr̄ia eſt q̄ de plurib⁹ & differētibus ſpecie in eo qd̄ quale qd eſt p̄dicat̄. Rōnale enīȝ & mortale de ho⸗mine prędicatū in eo qd̄ quale qd eſt: homo dr̄: ſed nō in eo qd̄ quid eſt. quid eſt enīȝ ho⸗mo: nobis interrogatis, cōueniēs dicere aní⸗mal. quale aūt aīal inquiſitis: qd̄ rationale & mortale eſt conuenienter aſſignabimus.

⸿ Perfectam differentię deſcriptionem tradit, ex ipſarū vocum diuiſione ſuſceptam.

⸿ Rebus enim ex mā̄ & forma cōſtantibus, vel ſm̄ proportionē ad materiā & formā, cō⸗ſtitutionē habētibus, queādmodū ſtatua ex mā̄ quidē eſt ęre: ex forma autē figura. ſic & homo cōis & ſpecialis ex materia quidē, ꝓ⸗portionabiliter ꝯſiſtit ex genere: ex forma au⸗tem, dr̄ia. totū autē hoc, aīal rationale morta⸗le, homo eſt, queādmodum illic ſtatua.

⸿ Aſſignat cām quare genus in eo qd eſt, ac dr̄ia in hoc quale quid ſit p̄dicent̄, hoc modo. Res oēs vel ꝓprie ex mā̄ & forma cōſtant, vel ꝓportionabiles mā̄ę ac formę rōnē hñt, quę proprię ex mā̄ & forma cōſtant, nāles, vt hō, equus, quę ꝓportionabilē his rōnē hñt, artificiales, vt effictus a Lyſippo Alexander, Bucccphalus. In nā⸗libus igitur rebus nēſcio ineſt & mā̄ & forma. Mā̄ autem quā primā appellant, ideſt qd̄ dixere chaos, rudis indi⸗geſtaq́ moles, nec quicq̄ niſi pōdus iners. Forma vō ea q̄ ei ingenita eſt ſpecies, rerum omniū quę illic fiunt exornatrix. In artificialibus vō, materiā qd̄ & ſubiectū dicitur, vocant ęs, quū, vȝ. ex eo fit ſtatua. Formam vō ſpeciē eam quā ex informatione ſuſcepit. Hic vō non ꝓprie ęs eſt mā̄ ſtatuę, aut forma, proprie forma eius q efficitur eſt. Sed ꝓportionabilis proprię, ideſt naturalis, Ars enīȝ imitatrix eſt naturę, non autē ęmula. Sed cur ſubiecta naturalibus vna illa tātū materia: qr quū inui⸗cē trāſmutent̄ oīa, eiuſmodi nunq̄ futura erat tranſmu⸗tatio

Materia p⁹.

Forma.

tatio, niſi certa q̃dã ⁊ cõis oĩbus mã ſubiecta fuiſſet. Fit q̃dẽ ex terra aq̃, ex aqua aer, ex aere ignis. Ex ea mã q̃ ſuſcipit humiditatẽ ⁊ frigiditatẽ aqua. Ex ea q̃ frigiditatẽ ⁊ ſiccitatẽ aer. Ex ea q̃ ſiccitatẽ ⁊ caliditatẽ, ignis. Sił ex ęre fit argentũ, ex argento aurũ. Cuius q̃dẽ rei rõnez ſecutũ, vt pleriq; me fateor, nondũ tñ ↄſecutũ, vt noſter Antonius barbatus. Idq; iõ q̃ꝛ vna eadem oĩbus eſt ſubiecta mã. fiet igił ex lebete ſtatua. Ligneus ꝟo abacus nunq̃, nunq̃ eniz q̃ vnius gñis ſunt, in alteri⁹ tranſmutabunł. Patet ergo queadmodũ nãles res oẽs ex ꝓprie mã ↄſtẽt ac forma. Et cur nec̃io vna ſit oĩbus eadẽ ſubiecta mã. [Habet quidẽ mãę rõnez genus, dĩę ꝟo ſpeciei.] Queadmodũ enim nihil inter ſe differũt, q̃tenus ex ęre ſunt lebetes. Sic q̃tenus aĩalia, nihil a nobis differẽt equi, canes, ⁊ id genus cętera. Differẽt autẽ per dĩas. Rõnis q̃dẽ nos ⁊ oꝛonis ꝑticipes, illi ꝟo expTes. Quũ itaq; mã ipſa det reb⁹ ſubaz, ſpẽs ꝟo qualitatem. Rõnabilr quidẽ genus ſilem materię rõnẽ habẽs, in h̃ quid eſt, dĩa ꝟo, formę, in hoc quale quid eſt pręedicantur. Et cõis ⁊ ſpecificus. Vniuerſalis ⁊ ſingularis.

¶ Deſcribũt aũt ⁊ h̃ mõ. Dĩa eſt qđ aptuz natũ eſt diuidere ea q̃ ſub eodẽ gñe ſũt. Rõnale eniz ⁊ irrõnale: hoiez ⁊ equũ, q̃ ſub eodẽ gñe ſunt (qđ eſt aĩal) diuidũt. ¶ Aſſignãt aũt ⁊ h̃ mõ. Dĩa eſt qua differũt a ſe ſingula. Nãq; hõ ⁊ equus, ſm̃ genus nõ differũt ſum⁹ eniz aĩalia, nos, ⁊ equi, ſ; additũ rõnale diſiũxit nos ab illis, ⁊ rõnales ſum⁹ ⁊ nos ⁊ dĳ, ſ; mortale appoſitu;: diuiſit nos ab illis.

¶ Vt rationabile hominem ab equo, mortale a dĳs.

¶ Exacti⁹ aũt ꝑtractãtes ea q̃ ad dĩã ꝑtinẽt, dicũt nõ qđlibz diuidẽtiũ ea q̃ ſub eodẽ gñe ſunt, eẽ dĩaz ſed qđ ad eſſe cõducit, ⁊ qđ q̃d erat eſſe, ⁊ ꝙ rei ꝑs eſt. Neq; eniz qđ natu; eſt nauigare, eſt hoĩs dĩa, ⁊ ſi ſit ꝓpriu; hominis. dicere eniz poſſumus aĩaliũ hęc quidem apta eſſe ad nauigãdũ, illa ꝟo minime, diuidẽtes hoiez ab alĳs. ſed aptũ natu; eſſe ad nauigandũ non eſt ſubę completiuũ, nec eius pars, ſ; aptitudo ſolũ ipſius. iccirco q̃ꝛ nõ eſt talis dĩa, quales ſunt q̃ ſpecificę dicũtur differẽtię. Erunt ergo ſpecificę differentię, quęcũq; alterã faciunt ſpẽm, ⁊ quęcũq; in eo qđ quid erat eſſe accipiũtur. Et de differentia quidem iſta ſufficiant.

¶ Vt ſedere ac ſtare, ſymũ ⁊ aquilinũ eẽ, q̃s cões ac proprias appellatas a Porphyrio diximus, ſ; tãtũmõ pluſq̃ ꝓpriã, vt mẽtis ac ſcię capax eẽ, q̃ dĩa ſoli cõuenit hoi, nõ deo, q̃ꝛ is eſt tot⁹ mẽtis ⁊ ſcię origo, nõ ⁊ brutis, q̃ꝛ id eis minime eſt innatũ. Scię inq̃ capax nõ certe alicuius, vt grãmaticę, dialecticę, ⁊ eiuſmodi, ſed gñałr oĩaz. [Et eius qđ quid ſit eſſe, ⁊ qđ rei eſt ꝑs.] Hoc eſt ad diffinitiones, h̃ eniz ipz q̃d ſit eſſe, apud Ariſtotelẽ, ſignificat diffinitionẽ, nõ ſec⁹ q̃ apud grãmaticos, arma bellũ, ⁊ toga pacẽ. Neq; irrõnabilr, poſtq̃ diffinitio, vniuſcuiuſq; rei, vt diximus nãm oſtẽdit. [Quę igił pars eſt diffõnis illud diſcernit.] Mẽtis eniz ⁊ ſciẽtię capax eẽ, ꝑs fuit diffõnis, q̃ dĩa hoiez diſcernit ab reliq̃s aĩalib⁹. [Nõ eniz ſuapte nã aptũ ad nauigandũ.] Nõ intelligitur hoc loco nauigare vt quũ dicim⁹, gens inimica mihi tyrrhenũ nauigat ęquor, hoc eſt nauigio ſupra aq̃a ferri, id enim melius fiet ab his q̃ rõnis atq; animę expertia ſunt, ſed nauticã exercere, ac gubernatorẽ eẽ, qđ ⁊ ſi hoĩs proprium ſit, non tñ hoiez ipſiu; plene deſignabit. Nã ſi aliter, qui minime nauigarẽt, non eſſent hoies.

¶ DE PROPRIO. CAP. V.

PRopriũ ꝟo q̃drifariã diuidũt. Nã ⁊ id qđ ſoli alicui ſpẽi accidit, ⁊ ſi nõ oĩ, ꝓpũ dĩ. vt hoi medicũ eẽ, vel geometrã. ¶ Et qđ oĩ accidit ſpẽi, etſi non ſoli. queadmodũ hoi eẽ bipede;. ¶ Et qđ ſoli ⁊ oĩ, ⁊ aliq̃ñ: vt omni hoi in ſenectute caneſcere. ¶ Quartũ aũt, id in quo ↄuenerũt ⁊ ſoli ⁊ oĩ ⁊ ſemꝑ. queadmodũ hoi eſſe riſibile. Nã ⁊ ſi nõ ſemꝑ rideat: tñ riſibilis dĩ nõ ꝙ rideat ſemꝑ: ſed ꝙ ſemꝑ aptus nat⁹ ſit vt rideat: h̃ aũt ei ſemper cõnaturale eſt, queadmodũ ⁊ equo hinnibile. Hęc aũt ⁊ ꝓprie ꝓpria dicũtur: q̃ñ etiã ↄuertunł. Si quid eniz equus: hinnibile eſt: ⁊ ſi q̃d hinnibile eſt, equus eſt.

POSTQVAM de dĩa plene locutus eſt. Nunc de ꝓprio diſſerit, ac rõnabilr hũc ordinẽ ſeruauit, nã quũ de ſubalib⁹ locutus hacten⁹ fuiſſet, nec̃io ⁊ de his q̃ ſupra ſubales ſunt fuerat h̃ loco dicendũ Verũenimuero a ꝓprio nõ ab accñti cepit, q̃ꝛ iſ̃q̃ ſpatiũ ideſt inter ſubalia ⁊ accñtia mediũ. Habet enim cõitatẽ cũ ſubalib⁹, qua ⁊ ſoli ⁊ oĩ ⁊ ſemꝑ exiſtit, queadmodũ ſubalia, hz ⁊ cõitatẽ cum accidẽtibus qua ſeparari a ſubiecto poteſt per cogitationẽ, queadmodũ ⁊ illa. Enumerat autẽ ex ſuperiori Ariſtotelicę ꝑceptionis forma, ſignificatiões ꝓus, q̃ de qua agił, diſſerat. ¶ Diuidił itaq; ꝓpriũ quadrifariã ſic. Proprium vel vni ſoli ineſt ſpẽi vel nõ ſoli, vel oĩ, vel nõ oĩ, vel ſemꝑ, vel non ſemꝑ, ex q̃ diuiſione fiũt ſignatiões q̃tuor. ¶ Prima hęc, propriũ. i. qđ ſoli alicui accidit, nõ autẽ oĩ, vt hoiem eſſe medicũ, Phm, geometrã, aſtronomum, ⁊ eiuſmodi. ¶ Scda hęc, propriũ. i. qđ oĩ nõ aũt ſoli accidit vt bipedẽ eſſe, id eniz non hoĩbus ſolũ, ſed ⁊ volucribus ineſt. ¶ Tertia hęc, propriũ eſt qđ ⁊ ſoli ⁊ oĩ, nec tñ ſemper, ſed aliq̃ñ conuenit, vt hoiem in ſenectute caneſcere. Eſt enim id ſolius hoĩs propriũ in ſenectute ſolũ. ¶ Quarta hęc, propriũ eſt qđ ⁊ ſoli, ⁊ oĩ, ⁊ ſemper ineſt, vt homini riſibile. equo hinnibile. ⁊ cani latrabile. potentia nõ aũt actu, non eteniz q̃diu hõ ridet, riſibilis, ſed quaten⁹ ſuapte nã aptus natus eſt ad ridendu;. Eſt itaq; h̃ proprię. Propriũ, qđ ⁊ ſoli ⁊ omni ⁊ ſemper inexiſtit. Quapropter iure quidẽ Porphyrius reliquis omiſſis, cõius propriũ ſuſcipiens, eo modo quadrifariã diuiſit. Intelligendũ autẽ ex ſuperioribus tribus cõtrapoſitionibus, vnde hę ꝓprĳ ſignificationes ſuſceptę. Soli ſcilicet non ſoli, oĩ non omni, ſemper nõ ſemper. Si mutuo inter ſe complicẽtur, plures adhuc effici iugationes, quarũ conſiſtentes alię, alię inconſiſtentes, hoc pacto.

Soli ⁊ omni	Non ſoli ⁊ omni
Soli ⁊ non omni	Non ſoli ⁊ ſemper
Soli ⁊ ſemper	Non ſoli ⁊ non omni
Soli non ſemper	Non ſoli ⁊ non ſemper

Propriũ q̃drifariam ſumitur.

Prima.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

℄ Huic aũt ipſi ſemper inſita quatuoꝛ.] Dicẽdo inſita,
potentiã innatãq́ꝫ aptitudinem ſignificauit,nõ actionẽ,
⁊ ſi enim non ſemper ridemus,riſibiles tamẽ ſemper ſu
mus.Ipſuꝫ nãq́ꝫ ridere potẽtia habemus ſemꝑ, Apti ſi
quidẽ nati ſumus ſemꝑ ad ridẽduꝫ,quare nõ ſemꝑ ridẽ
tes dicimur,ſed riſibiles,aliud nãq́ꝫ eſt ridere,aliud riſi
bilẽ eſſe.aliud hinnire,aliud hinnibilem eſſe.

℄ DE ACCIDENTI. CAP. VI.

ACcidẽs aũt eſt qð adeſt ⁊ abeſt
ꝑter ſubiecti coꝛruptionẽ.Diui
dit̃ aũt in duo:nãq́ꝫ id eius ſepa
rabile ẽ,⁊ illud inſeꝑabile.eſt.n.
doꝛmire ſeꝑabile accñs. nigruꝫ
ꝟo inſeꝑabilr coꝛuo ⁊ ęthiopi accidit. Põt
eni ĩtelligi ⁊ coꝛu⁹ albus,⁊ ęthiops abijciẽs
coloꝛẽ ꝑter ſubti coꝛruptionez. ℄ Diffiniũt
aũt ſic quoq́ꝫ. Accñs eſt qð ↄtigit eidẽ ieſſe
⁊ nõ ineſſe. ℄ Et quod neq́ꝫ genus eſt,neq́ꝫ
dr̃ia,neq́ꝫ ſpecies,neq́ꝫ pꝛopriũ. ſemper aũt
eſt in ſubiecto ſubſiſtens. Oibus igitur de
terminatis quę propoſita ſunt(dico autẽ ge
nere,ſpecie,differẽtia,ꝓpꝛio, ⁊ accidente)di
cendũ eſt quę eis cõia ſunt, ⁊ quę pꝛopria.

OMNIBVS expeditis q̃ ad ge
neris,ſpẽi,dr̃ię,ac
ꝓpꝛij rõnes viſa ſunt ꝑtinere,qñ poſtre
mũ habuit ordinez accñs, reſtat vt ⁊ de
eo ipſo dicam⁹. Verũenimuero intelligẽ
dũ nõ ſoluꝫ docẽdi rõne q̃ in ſuꝑioꝛib⁹
⁊ hic nũc vti.Nã quũ antea varias ꝑ̃m ſignificationes ſolit⁹
ſit enumerare,deĩn de q̃ ageret edocere.Hic ꝑiſus ne
glexit,ac ſtatiꝫ accñtis ipſius deſcriptionẽ aggredit̃,qð
factũ rõne nõ caret.Intelligebat eniꝫ nullã eẽ accñtis ſi
gnificationẽ aliã,de q̃ ꝑ̃ hoꝝ,imo ne grãmaticoꝝ qdeꝫ
ſermo eẽ poſſit.Id autẽ adeſſe ⁊ abeſſe citra ſubti coꝛru
ptionẽ,vel ex h̃ pꝫ,qð incoꝛpoꝛeũ. coꝛpoꝛeũ eni ſi eſſet
id cui adiũctũ eſſꝫ augeret̃,ex q̃ dimotũ,minueret̃,⁊ cui
accideret ſubiũ coꝛrũperet̃.Nihil aũt hoꝝ eſt,igit̃ icoꝛ
poꝛeũ.Itẽ,ſi coꝛpoꝛeũ eẽt accñs,vnus certe locus plura
ſemel erit coꝛpa ↄꝑhẽſurus,qð fieri nullo mõ põt. Atq
plura accñtia in vno ⁊ eodẽ loco ſemel ↄ̃n ſint nihil ꝓ
hibet,vt in malo odoꝛẽ,coloꝛẽ,⁊ dulcoꝛẽ.Nõ igit̃ ẽ coꝛ
poꝛeũ accñs,alr̃ eni,vnũ nõ poterãt illa habuiſſe locũ,
Nũq̃.n.vt qñ ceꝑun⁹ metro agã,ꝑ coꝛpoꝛa coꝛp⁹ inno
cuũ trãſire põt. Ea ꝟo q̃ ſeparari poſſe dicunt̃ accñtia,
vt ſedere/ſtare/calefieri/frigefieri/ſiue adſint, ſiue non,
ſubm nõ coꝛrũpere,ꝑ ſe quidẽ ꝑſpicuũ, haud q̃q̃ꝫ eget,
ꝓbatiõe.Quinetiã ⁊ q̃ ſeꝑari nõ pñt, vt ſimitas aqlini
tas,⁊ nigredo ea q̃ eſt in coꝛuo, Aberunt a ſubto,nec tñ
coꝛrũpet,⁊ ſi nõ actu. Cogitatiõe,ſꝫ eni aqlinũ itelligas
Socratẽ,⁊ Ciceronẽ ſimũ.Idẽ nihilomin⁹ tñ erũt,ſꝫ du
bitari a pleriſq́ꝫ ſolitũ eſt,nõ oib⁹ ↄuenire accñtib⁹, de
ſcriptionez illã.[Qð adeſt ⁊ abeſt.] ℄ Sꝫ tantũmõ his
q̃ ſeꝑant̃,quũ qð in coꝛuo atq́ꝫ ęthiope ineſt nigruꝫ,di
moueri citra coꝛruptionẽ ſubti nullo mõ poſſit. Quib⁹
riſo debuit factũ ſatis.Quũ diximus,⁊ ſi nõ actu,cogita
tione.Cogitatiõe qdẽ coꝛuus atq́ꝫ ęthiops eẽ albi pote
rũt,nec tñ coꝛrũpent̃, nã ⁊ ſi diſcerpſerit q̃s a coꝛuo pẽ
nas,nihilomin⁹ erit coꝛuus,⁊ ęthiopẽ ſi mẽte albũ cõce
peris,erit nihilomin⁹ hõ. Nõ ſic aũt hõ ſi intelligat̃ nõ
aial,h̃ eniꝫ.ſ.eẽ aial, nullo vnq̃ pacto vel ꝑ cogitationẽ

Accñtia ī co g accñа ī ſuo eẽ ſoſali poſſ a ſubã nõ de pẽdent/verũ tñ in eẽ mãll. quã pñta rea liter diſtiguã turiſq́ue ne dũ cogitatiõe verũetiã re di ſtinguunt.

ab hoie ſeꝑabit̃.Quę igit̃ non ſeparant̃ accñtia,ſi actu
nõ abſint,abeſſe tñ poterũt cogitatione. ℄ Solutũ itẽ ẽ,
pleriſq́ꝫ nõ verũ videri illud adeſſe ⁊ abeſſe citra ſubti
coꝛruptiões.quũ febris ipſa tãtoꝑe cui acciderit aiali,coꝛ
rũpat. Addubitãdũ aũt id fuerat nõ in febre ſolũ , ſꝫ in
nimia frigiditate,ſiccitate,⁊ humiditate,q̃ oia imodera
te quũ accidũt nõ minus coꝛrũpunt q̃ febris.Dicimus
itaq́ꝫ,qð quẽadmodũ in choꝛdis quuꝫ intẽdunt̃ nimis,
ac nimis remittunt̃,ꝑdit̃ harmonia,nec tñ ipſe coꝛrum
punt̃ , ita ⁊ hic, caliditate vel frigiditate nimia,harmo
niã vaſtari.Subiectũ ꝟo ipm coꝛpus ſaluuꝫ remanere.
Nõ eni caliditatis vl̃ frigiditatis ſubiectũ ſimplr̃ ẽ aial,
ſꝫ coꝛp⁹,qð ex ↄ̃rijs hiſce ↄpoſitũ, frigido,calido,ſicco,
⁊ humido.Si nãq́ꝫ vno aliquo coꝝ ↄſtaret ſolo,vt belle
ait Hippocrates.hõ nõ admodũ doleret , ſiqdẽ ⁊ vnuꝫ
alteꝝ eſſet,quo ſanaret̃. Sed quũ viciſſim mõ iter ſe do
minent̃,mõ in amicitia ↄueniãt,nõ ſolũ ex dictis q̃lita
tib⁹ cõponet̃,ſed ẽt ex quodã alio ſubiecto,ſm̃ ꝓpꝛiã ra
tionẽ q̃litate carentis coꝛꝑis,trifariã diuiſo,in q̃ tñ inſit
ois q̃litas,nulla aũt q̃litas repugnat , coꝛrũpitur id in q̃
inexiſtit ſubiectũ,qppe qm̃ ⁊ ſeipſam coꝛrũperet,coꝛru
pto.n.eo in q̃ inexiſtit, ne ẽiuꝫ quũ ꝑ ſe ↄſiſtere amplius
nõ poſſit,coꝛrũpi ⁊ ipſaꝫ.Nihil ꝟo ſe coꝛrũpit , ⁊ q̃litas
huic q̃litati repugnat,nõ ãt ſubiecto.Nõ igit̃ id fieri po
terit vt febris vel alia quęuis q̃litas ſubiũ coꝛrũpat ſuũ.
Poſtq̃ oia in reb⁹ eiuſmodi ſunt, vt ſuapte nãm moꝛteꝫ
fugiãt ſaluteq́ꝫ expetãt. Sciẽdũ itaq́ꝫ quũ ex ↄ̃rijs his q̃
coꝛpoꝛi admiſcent̃ q̃litatib⁹ abũdãs aliqua ſuꝑexceſſe
rit,ne ẽio totius coꝛꝑis perire harmoniã. Nã duꝫ quęq́ꝫ
ſubm,in q̃ ſalus poſita ſit,ꝑcipere conat̃,pugnãt inter
ſe,atq́ꝫ alia aliã pellit,vt q̃ de cõi agro cõcertãtes vi alte
ri alteros de poſſeſſione deijciũt. calido igit̃ ac frigido
circa idẽ ſubiũ depugnãtibus,qð a neutro magis dñabĩ
tur ſubiectũ,id erit moderatũ. qð ab altero,ↄ̃riaꝫ quali
tatẽ ꝑdet,ipm ꝟo patiet̃ nihil,nõ eniꝫ põt ſubiectum a
q̃litate coꝛrũpi.A febre igit̃ coꝛrũpit̃ qdẽ eaꝝ q̃ coꝛpo
ri accidũt q̃litatũ harmonia atq́ꝫ habitudo.non aũt ipſꝫ
illis ſubiectũ coꝛpus. ℄ Verũenimuero iſtabit foꝛtaſſe
qſpiã aduerſus ea q̃ diximus. Diceťq́ꝫ,febri ſubiũ non
ſimplr̃ eẽ coꝛpus,ſed talr̃ his illis q̃litatibus affectũ,qð
vel febre vel hoꝛroꝛe vehemẽter ingeneratis facile coꝛ
rũpat̃.Neq́ꝫ vehementẽ aliquã caliditatẽ febrim eẽ, vt
in cãdeſcẽti ferro atq́ꝫ igne,ſꝫ in coꝛꝑe tantũmõ aialis,
q̃ ꝑdito,ꝑdat̃ ⁊ febris. ℄ Hmõi addubitationẽ ſolua
mus a ꝑn⁹ ſic. Immutationes motuſq́ꝫ oẽs in q̃tuoꝛ hi
ſce ſiũt ꝑdicamẽtis.Subã,quãtitate,qualitate , atq́ꝫ vbi.
Quę ꝑ ſubſtantiaꝫ fit imutatio,gñationi obnoxia eſt ⁊
coꝛruptioni. Generatio quidem eſt ex non ente in ens.
Coꝛruptio ex ente in nõ ens imutatio. quę ꝑ quãtitatẽ,
augumẽtatio ⁊ diminutio.q̃ ꝑ qualitatẽ alteratio. Quę
ꝟo ꝑ locuꝫ, cõmutatio.Si igit̃ gñatio,ſubſtãtiaꝝ eſt ex
nõ ente in ens imutatio , ↄ̃ria huic coꝛruptio ex ente in
non ens,foꝛtaſſe ⁊ ipſa per ſubãm erit imutatio. Febris
itaq́ꝫ ⁊ ſi coꝛrũpat ſubãi,nõ tñ ob id dicet̃ accñs , ſed ꝑ
ſubãꝫ potius imutatio,ea quã vocãt coꝛruptionẽ. Gña
tio aũt ⁊ coꝛruptio alteritates quidẽ nõ ſunt,ſed ſine al
teritate fieri nequaq̃ pñt.Quã igit̃ moderata fient alte
ritate caliditas ⁊ frigiditas,q̃tenus non perimũt tẽpera
tam eã q̃ in aialis coꝛꝑe eſt habitudinez,accñtia dicent̃,
q̃ citra ſubiecti coꝛruptionẽ ſeꝑant̃.Quã ꝟo vehemẽtio
ri,vt deperimãt,nõ dicent̃ ꝑ accñs amplius , ſed ꝑ ſub
ſtãtiã imutationes.Nõ ois igit̃ febris ſubiectũ perimit,
ſed ea tantũmodo,quę vehemẽtioꝛ eſt atq́ꝫ imoderata,
hoc eſt nõ quę accidẽs eſt , ſed quę id qð eſt,in id qð nõ
eſt tranſmutat. Neq́ꝫ ꝟo de tinea caluicioq́ꝫ quod ca
pillos

Dubitatio.

Solutio.

Generatio.

Corruptio.

pilloſ corrūpant, addubitandū, non enim his ſubijciūtur capilli, ſed caput, qđ quidē ab eis minime lediť. [Nigrum autē eſſe, coruo ⁊ ęthiopi inſeparabiliter accidit.] Pulchre dixit coruo ⁊ ęthiopi, ſunt nāq3 multa nigra, q̄ tū dealbanť, pulchre ⁊ inſeparabiliter, auferri enim ab eis actu nigredo haudquaq̄ pōt. ℭ Sciēdū tñ vt dictū eſt, quę inſeparabilia vocanť accidentia, ſeparari conceptu poſſe, pluſq̄ proprias ꝟo dr̄ias nunq̄. Nunq̄ enim fieri vllo modo hoc poterit, vt extra rōnabile, homo, extra imortale deus intelligať. [Accidens eſt qđ in eodē ⁊ in eſſe ⁊ non ineſſe poteſt.] Aliam tradit accidētis deſcriptionē, priore diligentiorē multo atq3 meliorem. Magis enim cōgruit inſeparabilibus, hoc qđ in eodē pōt ⁊ ineſſe ⁊ nō ineſſe, q̄ illud qđ adeſt vel abeſt. [Vel qđ neq3 genus eſt, neq3 dr̄ia, neq3 ſpecies, neq3 proprium ſemperq3 in ſubiecto ineſt.] Alia hęc eſt accn̄tis deſcriptio, quę tñ alicui fortaſſe videbiť potuiſſe ⁊ reliqs aſſignari, ex antedictorū dimotione, hoc pacto. Genus eſt qđ neq3 ſpēs eſt, neq3 dr̄ia, neq3 propriū, neq3 accidens, qđq3 ſemꝑ in ſubiecto ineſt. Silr ſpēs eſt qđ neq3 genus eſt, neq3 dr̄ia, neq3 ꝓpriū, neq3 accidēs, ſilr ⁊ in alijs. nō determinauit autē illas eo modo, qm̄ nondum cognitę erant quę ſequebanť voces. Nunc ꝟo poſteaq̄ edocuit iam oēs, haud quidē irrationabiliter ita eſt accidēs diffinitū, ſed quum ex illaꝝ quatuor dimotione ſic. Accidens eſt qđ neq3 genus eſt, neq3 ſpecies, neq3 dr̄ia, neq3 ꝓprium. Potuiſſet inferri hippocętaurus, hircocceruus, ⁊ eiuſmodi q̄plurima, adiūxit illud qđ ſemper in ſubiecto ineſt, eximēs ⁊ hircoceruū ⁊ chimęras, quę quum in nullo inſint ſubiecto vix ſola mente cōcipiunť. Poſtq̄ igiť quid eſſet accidēs ex eius ſubſtātia diffinire nō potuit, ex abnegatione deſcripſit hmōi, qđ neq3 genꝰ, neq3 ſpēs, neq3 dr̄ia, neq3 ꝓpriū, ⁊ tñ qd eſt quoq3 modo ſignificauit, eo ipſo qđ in ſubiecto ſemper exiſtit.

ℭDE COMMVNITATE QVINQVE VOCVM. CAP. VII.

Commune quidē eſt omnibus de pluribus prędicari, quemad modū dictū eſt. Sed genus q̄dem: de oībus ſub ſe ſpeciebus ⁊ indiuiduis, ⁊ dr̄ia ſilr. ſpecies autē de ijs quę ſub ipſa ſunt indiuiduis. at ꝟo ꝓpriū ⁊ de ſpecie cuius eſt propriū: ⁊ de ijs quę ſub ſpecie ſunt indiuiduis, accn̄s autē ⁊ de ſpeciebus ⁊ de indiuiduis. Nāq3 aīal de equo ⁊ boue prędicať, quę ſunt ſpecies: ⁊ de hoc equo, ⁊ de hoc boue quę ſunt indiuidua, irrōnale ꝟo ⁊ de equo ⁊ boue, ⁊ de ijs qui ſunt particulares prędicať: ſpecies aūt vt hō, ſolum de ijs qui ſunt particulares hoīes, prędicať. propriū ꝟo de ſpecie cuius eſt propriū: ⁊ de ijs quę ſub ſpecie ſunt indiuiduis. vt riſibile de homine ⁊ de ijs q ſunt particulares. nigrū aūt ⁊ de ſpecie coruorū ⁊ de ijs quę ſunt particulares: qđ eſt accidēs inſeparabile. ⁊ moueri de homine, ⁊ de equo qđ eſt accidēs ſeparabile. ſed principaliter quidem de indiuiduis: ſecunda ratione autem de ijs quę continent indiuidua.

SI QVISQVAM alius ē inter Platonicos admirabilis, Porphyriꝰ frater is eſt in hoc maxime libello, vbi ita Peripateticū, qm̄ id propoſitum erat, agit, vt tñ Academicū ſe non obliuiſcatur, ⁊ ne latuꝫ vt inquiunt vnguē a principe Platone diſcedat, ex Parmenide, Theęteto, Philebo, ac ſophiſta, didicerat, diligenter peruestigandū ſit, necne ia de quo quęreret, ⁊ ſi ſit, quid qualeue ſit. Pręterea vnum ne an multa, ſi vnum idētitatē ne habeat an alteritatē, hoc eſt ſibi ne ſimile in ſua ſemper ſubſtantia ꝑmaneat, an diſſimile accidentibus ſit obnoxiū. Si multa, finita ne an infinita. ſi finita, qm̄ vnicū eſt rerum oīum principium, habeant ne quid cōe, an qm̄ multa ſunt diſſimilia, eſſe oportet, quid ſibi vnumquodq3 peculiariter proprium. ℭ Cōe aūt ideſt, qđ idē pluribus cōpetit, vt dijs ⁊ hominibus rōnabile. ℭ Propriū ꝟo eſt, qđ a pluriū cōione diſiunctū vni ſoli tribuiť, vt homini riſibile, ⁊ equo hinnibile. Vnde quoq3 in cunctis rebus quas plurimas eſſe conſtat, hęc tria cōſiderantur, ουσια quā in latino Plautus Enniū noiauit, cōitas ac proprietas, ſic eniꝫ melius vt arbitror q̄ idētitatē ⁊ alteritatē Ammonius dixiſſet, de vocum ſuba, nam hoc etiā pro ουσια vſurparunt, poſtq̄ plene diſſeruit de earūdē cōitate nunc ⁊ ꝓprietate. Primū aūt vnaꝫ oibus cōmunionē aſſignat, vt vnaquęq3 cōparari ad reliquas poſſet, deinde qbus inter ſe ꝯueniant, quibuſue differant, oſtēdit, q̄q̄ mediocri quiuis ingenio ꝓditus, ex ſuperioribus facile in hāc ipſaꝫ cognitionē peruenire per ſe potuiſſet, ſed propius ad Ammoniū. Sciendū eſt hoc loco inquit, ſi ex pluribus quibuſcūq3 inter ſe cōparatis voluerimus addiſcere, quot fiant dūę. hac nos rōne ad eam rem vti oportere, dato numero aliquo ſumať vno minor, multiplicabimuſq3 in priorē, qđq3 efficietur, partiemur bifariā, ac totidem dicemus fieri cōparationes. ꝟ.g. ſic. quinque ſunt voces, ſume vno minorē, quatuor, multiplicesq3 in priorem, quinque hoc mō, quater quinque viginti. Horum rurſus ſume dimidiū, ac manebūt decē. Totidē igiť dicas fieri quinque vocū inter ſe cōparationes. Sumiť autē vno minor numerus, qm̄ de eodē idē nihil aſſumit, multiplicamus ꝟo qr eoꝝ cōparationē quęrimus, effecti poſtremo numeri capimus dimidiū, qr ex multiplicato eueniret bis eadē cōparari. Vnaquęq3 eniꝫ earum quinque, cōparareť ad reliqua quatuor, genus ad ſpēs, differentiā, propriū atq3 accidens, ſpecies ad genus ⁊ reliqua tria. [Verum propiori quidē rōne de indiuiduis, poſteriori ⁊ de his q̄ cōtinent indiuidua.] Neceſſarium hoc loco pręceptū tradit Porphyrius, ideſt hmōi, gn̄a ⁊ dr̄ias de ſpēbus ⁊ indiuiduis ꝓdicari. Diciť nāq3 ⁊ hō ⁊ animal rōnabile Socrates. ſed de ſpeciebus ꝓximius, de indiuiduis remotius, animal enim eſt ⁊ homo ⁊ Socrates, rationabilis eſt ⁊ hō ⁊ Socrates. Prędicātur itē ⁊ propriū ⁊ accidēs de ſpeciebus ⁊ indiuiduis, riſibilis nāq3 albuſq3 eſt homo ⁊ Alcibiades, ſed principali ratione de indiuiduis, poſteriori de ſpeciebus, particulares deinde homines riſibiles dicūtur ⁊ albi, non eo qđ vniuerſalis homo riſibilis albuſue ſit, is enim qr corpore vacat, nullo pacto poteſt eſſe eiuſmodi, ſed hoc quia ipſi tales, vniuerſalia nāq3 de his ſolū dicunť, quę ſunt in multis ac ſuper multis, vt ſępe iam diximus.

ℭ Cōmune autē eſt generi, ⁊ differentię continentia ſpecieꝝ. Continet eniꝫ differētia ſpecies, ⁊ ſi non oēs quot genera. rōnale enim

Cōmune.
Propium.
Additio interpretis.
De generis ⁊ diffe. cōmunib.

(etſi non cõtinet irrõnalia, quẽadmodũ aial) tñ cõtinet hominẽ ⁊ deũ, quę ſunt ſpecies. ℭ Et quęcũq; prędicantur de genere vt genus: ⁊ de ijs quę ſub ipſo ſunt ſpeciebus prędicanť. ⁊ quęcũq; prędicanť de dĩa vt differẽtia: ⁊ de ea (quę ex ipſa eſt) ſpecie prędicabunť. Nam cũ genus animal ſit, non ſolum de eo prędicantur vt genus, ſubſtãtia, ⁊ animatum ⁊ ſenſibile: ſed etiam de ijs quę ſunt ſub animali ſpeciebus omnibus prędicãtur hęc, vſq; ad indiuidua. cũq; differẽtia ſit rationale, prędicatur de ea vt differẽtia, id qđ eſt ratione vti: ⁊ non ſolum de eo qđ eſt rationale, ſed etiã de ijs quę ſunt ſub rationali ſpeciebus, prędicabitur ratione vti. ℭ Commune autem eſt perempto genere, vel differẽtia: ſimul perimi quę ſub ipſis ſunt. Quẽadmodũ enim ſi non ſit aial, non eſt equus, neq; homo: ita ſi non ſit rationale, nullum erit animal quod vtatur ratione.

ℭ Poſtq̃ in vniuerſum quinque voces cõparauit oſtenditq; ⁊ cõitatẽ ⁊ proprietatẽ earuꝫ, intẽdit nunc particulariter vnãquãq; reſumere, ⁊ ꝯparationẽ vniuſcuiuſq; ad reliquas facere, ac quid cõe, quid peculiariter ꝓpriũ habeant demõſtrare. Cõmune autẽ generi ⁊ differẽtię hoc ſpecies continere, genus cõparat ad differentiã, docetq; amboꝝ cõmuniones. Sunt aũt hmõi genus ac differentiam cõtinere ſpecies, prędicari de eiſdem, ipſiſq; peremptis perimi ⁊ ſpecies. [Quęcũq; prędicantur de genere, vt genus eſt, eadem ⁊ de his quę illi ſubſunt ſpeciebus prędicantur.] Quęcũq; inquit de animali prędicantur, eadem ⁊ de ſpeciebus, ⁊ de indiuiduis prędicabuntur, de homine. ſ. Socrate ac Platone. ſimiliter ⁊ in differentia. Sed nunquid poſtquã de animali prędicatur genus, vt quum dicimus animal eſt genus, propterea ⁊ de ſpecie ⁊ de indiuiduo prędicabitur? Sic quidẽ oportebit ⁊ hominem dici genus ⁊ Socratem, quumq; diſſyllabum ſit genus, diſſyllabum eſſe ⁊ Socratem. Dicendum eam ipſam fuiſſe cauſã, quare cõmuniter Porphyrius adiecerit illud, vt genus, hoc eſt vt res non vt habitum ſignificans, veluti illud genus ⁊ diſſyllabum. Quęcunq; igitur de animali vt animal eſt prędicantur, id enim eſt illud vt genus, eadẽ omnino ⁊ de ſpeciebus, ⁊ de indiuiduis prędicabuntur. Genus enĩ de animali nõ vt animal eſt prędicatur, ſed vt eius ad quę ſub eo ſunt habitum oſtendit, non enim ſolũmodo hominis equi ac cęterorum genus animal, ſed ⁊ color genus albi nigriq;. Genus igitur de animali non vt animal eſt prędicatur, ſed vt habitum eius oſtendit ad quę ſunt ſub eo, itaque de ſpeciebus ⁊ indiuiduis minime prędicabitur. Illud idem quoq; erit in differentia, quęcunq; enim de differentia vt differentia eſt, ac non eius reſpectum habitumq; ſignificantia prędicantur, illa eadem ⁊ de omnibus quę ſub ea ſunt ſpeciebus indiuiduiſq; prędicabuntur. [Commune autem ⁊ hoc, perempto vel genere vel differentia ſimul perimi, ⁊ ea quę ſub eis collocantur.] Duę ſunt rationes earum rerum quę ſuapte natura ſunt priores, perimere ac non perimi, inferre ⁊ non inferri, quas nunc ⁊ generi ⁊ differentię dicit eſſe communes.

ℭ Proprium aũt eſt generi de pluribus prędicari q̃ differentia, ⁊ ſpecies, ⁊ proprium, ⁊ accidens. Animal enim de hoĩe ⁊ equo, ⁊ aue, ⁊ ſerpẽte prędicatur. quadrupes ꝟo de ſolis quatuor pedes habentibus. homo ꝟo de ſolis indiuiduis. ⁊ hinnibile, de equo ſolum, ⁊ de ijs quę ſunt particulares. ⁊ accidens ſimiliter de paucioribus. Opꝫ autem differẽtias accipere, quibus diuidiť genus: non eas quę cõplent ſubſtantiã generis, ſed quę ſunt diuiſiuę. ℭ Amplius. Genus cõtinet dĩaꝫ poteſtate (aialis enĩ hoc quidẽ rationale eſt: illud ꝟo irrationale) differentię ꝟo non ꝯtinent genera. ℭ Amplius. Genera quidẽ priora ſunt ijs quę ſunt ſub ſe poſitę differẽtijs, ꝓpter qđ ſimul quidẽ eas auferunt: nõ aũt ſimul auferunť ab eis. Sublato enim aiali, aufertur rõnale ⁊ irrationale: differẽtię ꝟo nõ amplius ſimul auferũt genus. nam etſi oẽs interimanť: tñ ſubſtantia aiata ſenſitiua intelligiť, quę eſt aial. ℭ Amplius. Genus quidẽ in eo qđ quid eſt: dĩa ꝟo in eo qđ quale quiddã eſt (quẽadmodũ dictũ eſt) ꝑdicatur. ℭ Amplius. Genus quidem vnũ eſt ſm vnãquãq; ſpecieꝫ, vt hoĩs id qđ eſt aial: dĩę ꝟo plures ſunt, vt rõnale, mortale, mẽtis ⁊ diſcipline perceptiuũ, quib⁹ ab alijs aialibus differt. ℭ Et genus quidẽ cõſimile eſt materię: formę ꝟo differẽtia. Cũ autem ſint ⁊ alia cõia, ⁊ propria generis ⁊ differentię: nunc iſta ſufficiant.

ℭ Poſtq̃ expoſuit quã inter ſe ſimilitudinẽ habeant genus ⁊ differentia, dicit nunc quas habeãt diſſimilitudines. Sunt autem hę, genus de pluribus q̃ differentiam ac reliquas voces, prędicari. Continere potentia differentiam, nec contineri, prius item eſſe q̃ differentiaꝫ, genus in hoc quid eſt, differentiam in hoc quale quid eſt prędicari, genus item vnum, differentias plures, habere genus ſimilitudinem materię, differentiam ꝟo formę. Intelligendum autẽ hoc loco dupliciter accipi debere differentias, vt dictum eſt, vel conſtitutiuas, completiuaſq; ſpecierum, vel diuiſiuas generum. [Differẽtias autẽ accipere debemus eas, quibus diuiditur non eas ex quibus conſtat genus.] Accipere inquit debemus differentias, non conſtitutiuas, quę ſunt ſpecieruꝫ, ſed quę generuꝫ ſunt, diuiſiuas, animal enim q̃ hę pluris, q̃ illę ꝟo minoris. Similiter ⁊ accidens minoris, eſt tamen q̃ genus pluris, pluris, poterit enim nigrum non in his ſolum quę ſunt animata, ſed etiaꝫ in his quę inanimata ſunt accidere, minoris, q̃ quę ſub eodẽ ſunt genere accidentia minoris ſunt ſemper q̃ genus. verbi gratia. Nigrum quod accidit animali q̃ animal minoris, ideo quia non omnibus idẽtidẽ ineſt animalibus. [Item genus continet differentiam potentia.] Dictum iaꝫ eſt ſm Peripateticos ineſſe generibus differẽtias potentia priores q̃ quę ſub ipſis ſunt ſpecies. [Item genus in vnaquaq; ſpecie vnus, vt in homine animal, differentię

De cõiã deĩn ꝓprietatibus.

ferentię ꝩo plures, vt rationabile moꝛtale, mẽtis ac ſciẽtię capax.] Altera hęc eſt diſſimilitudo generis ⁊ differentię, illud quidẽ in vnaquaq; ſpecie vnum, hę ꝩo plures.[Et ſimile quidez genus eſt materię, differentia ꝩo formę.] Diximus iaz id qđ in multis eſt genus habere rationem quandam ſimilem materię, differentiam ꝩo formę.[Sunt autem ⁊ alię generis ac differentię cõmunitates pꝛopꝛietateſue multę, ſed hę ſatis.] Alię inquit ſunt ⁊ cõmunitates ⁊ pꝛopꝛietates eoꝝ, ſed hę ſufficiãt, cõmune autez eis eſt ſubſtantiale, ſubſtãtiale eſt genus, ſubſtãtialis eſt ⁊ differẽtia. Cõmune item vniuoce pꝛędicari. Pꝛędicatur eniz de his quę ſub ſe ſunt vt genus, ita ⁊ differentia, pꝛopꝛiũ ꝩo his ineſt, vt dictum eſt, genus cuz alio genere non complicari ad aliquid, at differentias cõplicari, atq; aliquid efficere. Rationabile eniz cum his, moꝛtale. vz. mentis ac ſcientię capax eſſe complicatum, efficit hominem.

De generis ac ſpẽi cõtatib⁹

℄ Genus autem ⁊ ſpecies cõmune quidem habent de pluribus (quẽadmodum dictum eſt) pꝛędicari. Sumatur aũt ſpecies vt ſpecies ſolum, ſed non vt genus: ſi fuerit idem ſpecies ⁊ genus. ℄ Commune autem his eſt: ⁊ pꝛioꝛa eſſe ĳs de quibus pꝛędicantur. Et totum quoddam eſſe vtrũq;.

℄ Poſtꝙ comparauit genus differentię, dixitq; eoꝛum inter ſe ſimilitudinẽ ac diſſimilitudinez. Nunc idẽ comparat ſpeciei ac pꝛimũ quã habeant cõmunitatẽ. Eſt autem hmõi, de pluribus pꝛędicari, pꝛioꝛa eſſe his de quibus pđr, eſſe vnũ quodãmodo totum.[Accipiat autem ſpecies vt ſpecies.] Pulchre illud vt ſpecies adiunctum, ne foꝛſitan aut ſpecialiſſimaz ſumeres, quę de pluribus non pꝛędicatur, aut ſubalternam, quę tum genus, tum ſpecies eſſe poteſt. Inuenitur etiaz genus quod ⁊ ſi ſubalternum, vt ſpecies accipi opoꝛtebit non vt genus, ſi ſpeciei ⁊ generis, ac non amboꝛum generum comparationem facere volueris.[Cõmune itez ⁊ his eſt, pꝛioꝛa eſſe ꝙ ea de quibus pꝛędicantur.] Ideo pꝛępoſuit cõmunitatem illam de pluribus pꝛędicari, vt diceret hoc, pꝛioꝛa eſſe ꝙ illa de quibus pꝛędicantur.

De eaſdem ꝓpꝛietatibus,

℄ Differunt autem eo quod genus quidem continet ſpecies ſub ſe, ſpecies ꝩo continet, ⁊ non continet genera. de pluribus enim genus ꝙ ſpecies pꝛędicatur. ℄ Amplius. Genera quidez pꝛeiacere opoꝛtet, ⁊ infoꝛmata ſpecificis differẽtĳs perficere ſpecies. vñ ⁊ pꝛioꝛa ſunt naturaliter genera, ⁊ ſimul interimentia: ſed quę non ſimul interimantur. ⁊ ſpecies quidez cum ſit: eſt ⁊ genus omnino. genus ꝩo cuz ſit: non omnino erit ſpẽs. ℄ Et genera quidez vniuoce de ſpeciebus pꝛędicantur: ſpecies ꝩo de generibus minime. ℄ Amplius, Genera quidez abundant earum quę ſub ipſis ſunt ſpecierũ continentia: ſpecies ꝩo a generibus abundant pꝛopꝛĳs differẽtĳs. ℄ Amplius. Neq; ſpecies fiet vnquam generaliſſimuz, neq; genus fiet vnquãm ſpecialiſſimum.

℄ Quam pꝛopꝛietatez genus ⁊ ſpecies inter ſe habeant nunc oſtendit. Ea autẽ huiuſmodi, genus continere ſpecies nec contineri, pꝛioꝛa eſſe genera ꝙ ſpecies, genera pꝛędicari vniuoce de ſpeciebus non ęcontrario, genera exuperare ſpecies ſpeciebus, ſpecies exuperare genera differentĳs, generaliſſimũ nõ poſſe fieri ſpecialiſſimũ, nec ſpecialiſſimum generaliſſimuz.[Pꝛęſupponi opoꝛtet.] Animal enim vt dictum eſt tanꝙ materia pꝛęſternitur, ſuſcipienſq; rationabile ⁊ moꝛtale facit hominẽ. Item animal genus, homo autẽ ſpecies.[Pꝛioꝛa ſuapte natura ſunt genera.] Duę ſunt regulę, qbus quę ſuapte natura pꝛioꝛa ſunt, diſcerni ſolẽt. Pꝛima hęc, pꝛius ideſt quod perimit nec perimitur. verbi cauſa. Animal ſi tollatur, tolletur ſimul ⁊ homo, pꝛius igitur ꝙ homo, animal. Secunda hęc, pꝛius, ideſt quod infert nec infert. verbi gratia. ex homine infertur animal, non aũt ex animali homo. Secundũ vtrãq; igitur regulã natura pꝛius eſt ꝙ ſpecies genus. genus enim non infert neceſſario ſpeciem, at ſpecies infert ſtatim genus.[Species genera exuperant.] Quoniam conſtitutiuas ſui differentias acto ipſo continent.

5. metaph. te. com. 16. lege pꝛioꝛa nã eẽ dicũq; pꝛius ſe parans eẽ ſi, ne alĳs ⁊ alia nõ ſine ipſis.

De generis ⁊ pꝛopꝛĳ cõitatibus.

℄ Generis autem ⁊ pꝛopꝛĳ commune quidem eſt: ſequi ſpecies. Si quid enim homo eſt: animal eſt, ⁊ ſi qđ homo eſt, riſibile eſt. ℄ Et ęqualiter pꝛędicari genus de ſpeciebus: ⁊ pꝛopꝛium de ĳs quę illo participant indiuiduis. ęqualiter enim ⁊ homo, ⁊ bos animal eſt. ⁊ Cato, ⁊ Cicero riſibile eſt. ℄ Commune autez eſt etiam vniuoce pꝛędicari genus de pꝛopꝛĳs ſpeciebus: ⁊ pꝛopꝛium de ĳs quoꝛum eſt pꝛopꝛium.

℄ Poſtꝙ cõparauit cum differentia ⁊ ſpecie genus, cõparat nunc idem cum pꝛopꝛio. Dicitq; eoꝛum cõmunitates, quę ſunt hmõi. ſequi ſpecies ſimiliter vniuoce pꝛędicari, vt de ſpeciebus genus, ita de indiuiduis ꝓpꝛiuz. Sequi autem dicitur vel quod maius eſt id quod eſt minus, vt hominem animal, vel quod ęquale eſt, id quod ęquale, vt hominem riſibile; nam ſi homo eſt ⁊ animal ⁊ riſibile erunt.[Commune itez ⁊ vniuoce pꝛędicari.] Pꝛopter hanc cognationem ſupꝛa pꝛopꝛium eſſe diximus tanꝙ ſpatiuz illud quod inter vtraq; caſtra pꝛęlio relinquitur, inter ſubſtãtialia ac ſupꝛa ſubſtantialia medium, pꝛopinquius tamen ſubſtantialibus.

Nota quo ratio gen⁹ pđicat de ſpẽb⁹. ęqualiter

De eaſdem ꝓpꝛietatibus.

℄ Differunt autem, quoniam genus quidez pꝛius eſt: poſterius ꝩo pꝛopꝛiuz. Opoꝛtet enim eſſe animal: dehinc diuidi differentĳs ⁊ pꝛopꝛĳs. ℄ Et genus quidem de pluribus ſpeciebus pꝛędicatur: pꝛopꝛium ꝩo de vna ſola ſpecie cuius eſt pꝛopꝛium. ℄ Amplius. Pꝛopꝛium quidem conuerſim pꝛędicatur de eo cuius eſt pꝛopꝛium: genus ꝩo de nullo conuerſim pđicatur. Nam neq; ſi quid animal eſt: homo eſt. neq; ſi quid animal eſt: riſibile eſt. ſi quid ꝩo homo eſt: riſibile eſt ⁊ conuerſo. ℄ Amplius. Pꝛopꝛiuz omni ſpeciei ineſt cuius eſt pꝛopꝛium ⁊ ſoli, ⁊ ſemper: genus ꝩo omni quidem ſpeciei ineſt cuius fuerit genus, ⁊ ſemper, non autẽ ſoli. ℄ Amplius. Pꝛopꝛia quidem inter-

empta,non ſimul interimunt genera:genera ꝟo interempta ſimul interimunt ſpēs:quarũ ſunt pꝛopꝛia:quare ⁊ his quoꝫ ſunt pꝛopꝛia interemptis ⁊ ipſa ſimul interimuntur.

℄ Poſtꝗ̃ generis ac ꝓpꝛij cõmunitates declarauit,oſtēdit nunc quas habeant pꝛopꝛietates. Sunt aũt hmõi,genus pꝛius,pꝛopꝛiũ poſterius,genus de pluribus pꝛ̨dicari ſpeciebus,pꝛopꝛiũ de vna ſola,ex cõmutatione pꝛ̨dicari poſſe pꝛopꝛium,genus nequaquā. Pꝛopꝛium ſuę ſpeciei omni ⁊ ſoli ⁊ ſemper ineſſe, genus omni ⁊ ſemper,non autē ſoli. Si interimātur ſpecies non interimi quorū ſunt ſpecies genera. At pꝛopꝛiũ interimi, interempta eius ſi fuerit ſpecies. [Genus pꝛius.] Pꝛius intelligatur non tempoꝛe ſed natura. Pꝛopꝛia quidē perempta non perimunt genera,at ꝟo genera ſi tollantur,tollētur ⁊ ſpecies ⁊ quę in ſpeciebus inſunt pꝛopꝛia. verbi cauſa. Peremptū ſi fuerit animal,perimetur homo,perimetur ⁊ riſibile,haud quidē irrationabiliter. Si enim interemptis ſpeciebus interimunt̃ ⁊ pꝛopꝛia, interemptiſq̃ generibus interimũtur ⁊ ſpecies. conſeqiur neceſſario,vt ſi adimant̃ genera adimant̃ etiam pꝛopꝛia. *Nota.*

De gñis ⁊ accidentis cõmunitate. ℄ Generis ꝟo ⁊ accidentis cõmune eſt, de pluribus(quemadmodum dictum eſt)pꝛ̨dicari,ſiue ſeparabiliū illud accidēs ſit,ſiue inſeparabiliũ. Etenim moueri de pluribus: ⁊ nigrum de coꝛuis,⁊ de ęthiopibus,⁊ aliquibus inanimatis pꝛ̨dicatur.

℄ Vnicā generi atq̃ accidenti aſſignat cõionē hanc, de pluribus pꝛ̨dicari. Idq̃ ideo q2 quęcunq̃ abſunt longeq̃ diſiuncta ſunt,veluti genus ⁊ accidens,plurimum inter ſe differunt,quę ita differunt,hoꝛum cõmunitatē fere nullam,dicere difficillimũ pꝛopꝛietatem ꝟo plurimam facillimum. verbi cauſa. Homo quid cõmune habeat cū foꝛmica, non niſi difficulter,quid ſibi pꝛopꝛiũ ꝗ̃ pꝛomptiſſime dicemus. Cõtra quęcunq̃ adiunt pꝛoximeq̃ iuncta ſunt, hoꝛum ꝓpꝛietatem ꝗ̃ minimā inuenire difficile,cõitatem ꝟo plurimam facillime.

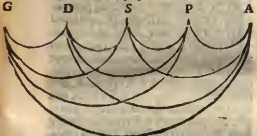
De eorũdem ꝓprietatibus. ℄ Differt autem genus ab accidente,quoniā genus ante ſpecies eſt. accidentia ꝟo ſpeciebus poſterioꝛa ſunt. Nam etſi inſeparabile ſumat̃ accidēs:tñ pꝛius eſt illud cui accidit, quā accidens. ℄ Et genere quidē quę participant,ęqualiter participant:accidēte ꝟo nõ ęqualiter. Intenſionē enim ⁊ remiſſionem ſuſcipit accidentiũ participatio. generū ꝟo minime. ℄ Et accidētia quidē in indiuiduis pꝛincipaliter ſubſiſtũt: genera ꝟo ⁊ ſpecies naturalr̃ pꝛioꝛa ſunt indiuiduis ſubſtantijs. ℄ Et genera quidē in eo qḋ quid eſt p̄dicātur de ijs quę ſub ipſis ſunt: accidētia ꝟo in eo qḋ quale aliqḋ eſt,vl̃ q̃ō ſe habeat vnũqḋq̃. Qualis eni eſt ęthiops interrogatus: dices,niger. ⁊ quēadmodũ ſe Socrates habeat:dices. quoniam ſedet vel ambulat.

℄ Quoniam genus atq̃ accidens plurimũ inter ſe diſtātia ſimilitudinē videbãt̃ habere minimā, diſſimilitudinē ꝟo ꝗ̃ plurimam,ideo eoꝛ cõmunionē vnā, pꝛopꝛietates ꝟo plures expoſuit, huiuſmodi genus ꝗ̃ ſpecies. Species ꝗ̃ accidentia pꝛioꝛes,intenſionē remiſſionemq̃ ſuſcipere accidentia,genus nequaquā. Accidentia conſiſtere potiſſimũ in indiuiduis. Indiuiduis autē ⁊ genera ⁊ ſpecies pꝛioꝛa, in hoc quid eſt pꝛ̨dicari genus,in hoc quale vel quo modo quid habeat accidens. [Intēſionē enim remiſſionēq̃ ſuſcipit accidens in his quoꝛũ ſit particeps.] Homo quidē equus ac cęteroꝛum animaliũ ſpecies eodē modo animalis participes,non ſic coꝛpoꝛa albi nigriq̃, vtpote quoꝛum maius ac minus eſſe dicatur.

℄ Genus igit̃ quo ab alijs quatuoꝛ differat dictũ eſt. cõtingit aũt etiā vnũqḋq̃ alioꝛum differre ab alijs quatuoꝛ. quare cũ quinque quidē ſint,vnũqḋq̃ aũt ab alijs quatuoꝛ differat:quater quinque,viginti fiunt oēs drīę. Sed non ita ſe hꝫ:ſed ſemper deinceps enumeratis,⁊ duobus quidē vna drīa deficientibus(ꝓpterea qm̃ iā ſumpta eſt)trib⁹ ꝟo duabus,quatuoꝛ ꝟo trib⁹,quinque ꝟo quatuoꝛ:decē oēs fiunt drīę, quatuoꝛ,tres,duę, vna. genus enim quo differt a drīa,⁊ ſpecie, ⁊ ꝓpꝛio,⁊ accidente: dictũ eſt quatuoꝛ igit̃ differētię. Differentia ꝟo quo differat a genere dictũ eſt,qñ quo differt genus ab ea dicebatur:reliquũ eſt igitur quo differat differētia,a ſpecie,pꝛopꝛio, ⁊ accidēte dicatur. ⁊ fiunt tres. rurſus ſpēs quo quidē differat a drīa dictũ eſt,qñ quo differt a ſpecie drīa dicebatur. quo etiā differat ſpecies a genere dictum eſt:qñ quo differt genus a ſpecie dicebatur. reliquũ eſt igitur vt quo differat ſpēs a ꝓpꝛio,⁊ accidente dicat̃. duę igitur ſunt ⁊ hę drīę. Pꝛopꝛiū autē quo differat ab accidente relinquet̃. nam quo a ſpecie, ⁊ drīa,⁊ genere differat p̄dictũ eſt, in illoꝛ ad ipſū differentijs. Quatuoꝛ igit̃ ſumptis generis ad alia differētijs:tribus ꝟo drīę,duabus autē ſpeciei,vna ꝟo pꝛopꝛij ad accñs:decē erunt omnes: quarum quatuoꝛ quę ſunt generis ad reliqua,ſuperius demonſtrauimus.

℄ Oſtendit hoc loco Poꝛphyrius quot ſiant,vt ita dicā habitudines ex cõparatione quinque ipſaꝛ vocũ inter ſe,ſic. Nõ inquit fiunt hmõi habitudines, vt quis capiat viginti per his factam comparationē vniuſcuiuſq̃ earum ad reliquas quatuoꝛ. Traditq̃ modũ quēdā, quo vtamur ad inueniēdas ſimiliter terminoꝛũ quoꝛũcũq̃ habitudines,ſi inter ſe mutuo complicētur , hoc pacto. Multiplicare inquit,qḋ a nobis ſupꝛadictum eſt, debemus. Pꝛopoſitum numerũ,per vno minoꝛem,quinque, vꝫ per quatuoꝛ,fientq̃ viginti. Huius deinde dimidiū accipere,remanebuntq̃ decem, ac totidē dicendũ eſſe habitudines. Cur autem id ita fieri opoꝛteat cauſa hęc, vnaquęq̃ illarũ quinque cõparanda erat cum reliquis quatuoꝛ. Atq̃ ideo fecimus per quinquies quatuoꝛ viginti. Accipimus autē iccirco dimidiũ,q2 his accideret eaſdem habitudines inter ſe cõparari. Si enim cõparatum ſit cum reliquis quatuoꝛ genus,manifeſtũ ⁊ eas ipſas

ſas cõparatas cū eo. Eſt aūt ⁊ alius modus, hoc pacto. Sint ꝓpoſiti aliqui termini puta quinque, quibus applicentur alij, totidez certe fient habitudines quot ⁊ termini ſūt. Erant quinque. Primi quidē habitudo nequaquā eſt. Si autē applicetur ei alter, vna efficietur habitudo, vnus nāq; duntaxat terminus preꝑpoſitus. Si ⁊ alter duę, q2 totidem qui preꝑpoſiti fuerant termini. Eruntq; oēs tres, ſi ⁊ alter, tres, eruntq; oēs ſex, ſi rurſus ⁊ alter quatuor. Erūtq; qnque terminoꝝ cūctę habitudines, decē. ¶ Itē ⁊ aliter, vnūqdq; ex quinque cum reliquis cõparari quatuor op3. Genus itaq; cum reliquis quatuor cõparatū, habitudines efficiet quatuor. Differētia autem cum genere cõparata eſt, qū genus cõparatū cum ea, cū reliquis aūt efficiet habitudines tres, fientq; ſeptē, ſpecies item cū reliquis duabus, nam cum genere ⁊ differētia iterū non op3, efficiet habitudines duas, eruntq; nouem, ꝓpriū cum accidente vnam, erūtq; oēs decē. Accidens aūt non amplius habebit cui cõparari poſſit, iā3 enim cū omnibus cõparatu3 videri poteſt, qū ad ipſu3 illa cõparabant̄, ac manifeſtū cūctas eas habitudines, vel quatuor eſſe, vel tres, vel duas, vel vnam. Generis quatuor. Dūę tres. Speciei duas. Proprij vnam, eſſeq3 prorſus omnes decēm. Reſtat igitur poſtq̄ genus cum reliquis eſt vocibus comparatum, de reliquarum deinceps cõmunitate ac proprietate dicamus.

De differētię ac ſpēi cõitatibus. ¶ Cõe ergo differētię ⁊ ſpeciei eſt ęqualiter participari, hoīe enim ęqualiter participant particulares hoīes, ⁊ rationalis differentia. ¶ Cõe vero eſt ⁊ ſemper ad eſſe ijs quę illis participant. Semper eni3 Socrates rationalis eſt, ⁊ ſemper Socrates homo.

¶ Duas hoc loco differētię ac ſpeciei cõmunitates aſſignat, has, quę ſub ſe ſunt ęque ſui participantia facere, inq3 yſdem eodem modo ſemper ineſſe.

De earūdem ꝓprietatibus. ¶ Propriū aūt dīię quidē eſt in eo qđ quale eſt prędicari: ſpeciei vero in eo qđ quid eſt. Nam etſi homo velut quale quid accipiat̄: nō tñ ſimpliciter erit quale, ſed ſm id quod generi aduenientes dīię eum conſtituerunt. ¶ Amplius. Differētia quidē in pluribꝰ ſępe ſpeciebus cõſiderat̄: quēadmodum quadrupes in pluribus animalibus ſpecie differentibus: ſpēs vero in ſolis ijs quę ſub ſpecie ſunt: indiuiduis eſt. ¶ Amplius. Dīia prior eſt ea ſpē q̄ eſt ſm ipſa3. Simul eni3 ablatū rõnale interimit hominē: hō vero interemptꝰ non aufert rõnale cū ſit deus. ¶ Amplius. Differentia quidē cõponit̄ cu3 alia dīia (rationale eni3 ⁊ mortale cõpoſitū eſt in ſubſtātia hoīs) ſpēs vero ſpeciei non componit̄, vt gignat aliā aliquā ſpeciē. Quędā3 eni3 equa cuidam aſino permiſcetur ad muli generationem, equa autem ſimpliciter, aſino compoſita, nūquam perficeret mulum.

¶ Dixit differentię ac ſpeciei cõitates, nūc earūde3 proprietates, ſunt autē huiuſmodi. In hoc quale ſit differentiā, in hoc quid ſit ſpeciem prędicari. Differentiā conſiderari in pluribus ſpeciebus, ſpecie3 in ſolis quę ſub ſe ſunt indiuiduis, differentia ſi tollatur, tolli ⁊ ſpeciē, non ęcõtrario, differentiā cum differentia cõponi, ſpeciē cū ſpecie nequaq̄. [Proprium quide3 differētię eſt in hoc quale ſit prędicari, ſpeciei in hoc quid ſit.] ¶ Addubitaſſet fortaſſe hoc loco quiſpiam, cur ſpecies in hoc qđ ſit, dīia in hoc quale ſit prędicētur? qū homo quale ſit animal dicatur. Dicimus enim, qū quid ſit Socrates? interrogamur, animal, quale animal? homine3, quare ⁊ ſpecies in hoc quale ſit prędicabit̄. Cui occurrēs, ſpēm dicit non eſſe ſimplr̄ quale, ſed quatenus iſtā particeps eſt differentiarū, hoc enim ipſum, in quid ſit prędicari, habet ſpecies ex generibus, in quale vero quid ſit, ex differentijs, verbi cauſa, quale animal homo? interrogati, reſpõdebimus rõnabile mortale. Differētia igitur quale ipſum ex ſe habet. Species vero ex differentijs. [Item differentia cum alia cõponit̄ differentia.] ¶ Rationabile enim cū mortali cõpoſitū efficiet homine3. Equus vero cū homine, nihil, quod ſi mulus ex equa atq3 aſino generetur, nō ex vniuerſalibus generari dicetur ſpeciebus, ſed ex indiuiduis, quippe qui equam cõſcendit aſinus, vnus eſt non plures, ⁊ quę ab aſino conſcenditur ęqua ſimiliter non niſi vna quędam. ¶ Item ⁊ ſic, quę ſunt ad vnius alicuius ſpeciei generationem differētię, nulla quid inuicē patitur, ſed quęq3 ſuam ipſius ſubſtātiam conſeruat, vt animal rationabile mortale, mentis ac ſcientię capax, quę differentia ad humanę ſpeciei generationē, permanet ſemper. Equus vero ⁊ aſinus iccirco ſuam in mulo naturā diſtincte non ſeruarunt, q2 indiuidua ſunt, non ſpecies, corruptaq3 vtriuſq3 ſubſtantia, aliud quiddā ab eorum ſpecie diuerſum factu3 eſt. Non igitur ſpecies cum ſpecie componetur.

De differētię ac ꝓprij cõitatibus. ¶ Dīia vero ⁊ ꝓpriū cõe quidē hñt: ęqualiter participari ab ijs q̄ illis participāt. Aequalr̄ eni3 rõnalia, rõnalia ſunt: ⁊ riſibilia, riſibilia ſunt. ¶ Et ſemp ⁊ oī adeſſe cõe vtriſq; eſt. Etſi eni3 curtet̄ qui bipes eſt: tñ ad id qđ natum eſt ſemp, dr̄ qm̄ ⁊ riſibile in eo qđ natū eſt h3 ſemp, ſed nō in eo qđ ſemper rideat.

¶ Duas dicit differentię ac proprij communitates has. Aeque ſui participantia, quę ſub ſe ſunt, facere. Et quibus ſemel inſint, ineſſe omnibus ſemper. Non eni3 Socrates ratiõabilis erit magis, aut magis riſibilis q̄ Plato. Nam ſi rationabilius aliud alio dicemus, aliud quid certe ſignificabimus, non rationalem ſcilicet entiam, ſed animę potius ad capeſſendas diſciplinas aptitudinem. Semper quidem rationabilis, eſt homo. Semper ⁊ riſibilis, id ipſum aute3 ſemper potentia non actione, vt diximus intelligendum.

De eorūdem ꝓprietatibus. ¶ Proprium autē differentię, eſt quoniam

hęc quidem de pluribus ſpeciebus dicitur ſępe, vt rationale de deo, ⁊ homine: propriũ ꝟo dicitur de vna ſola ſpecie cuius eſt proprium. ❡ Et differentia quidem illis eſt cõſequens quorũ eſt dĩa, ſed non conuertitᷣ: ꝓpria ꝟo cõuerſim ꝑdicantᷣ de ijs quorum ſunt propria, propterea qđ conuertuntur.

❡ Totidem dicit proprietates, quot dixerat cõmunitates, duas. vz has, differẽtiã plures cõplecti ſpecies, proprium vix ineſſe vni ſoli. Differentiaꝫ ⁊ ſi conſequatur ipſa ſpecies, non tamẽ prędicari, quicquid enim homo id rationabile, non aũt quicquid rationabile, id homo. Propriuꝫ ꝟo ⁊ ſequi, ⁊ prędicari, quicquid nãqꝫ homo riſibile. Et quicquid riſibile homo.

De dĩe atqꝫ accñtis cõitatibus.

❡ Differẽtię aũt ⁊ accidenti cõe quideꝫ eſt: de pluribus dici. ❡ Cõe ꝟo eſt ⁊ ad ea quę ſunt inſeparabilia accidentia, ſemper, ⁊ omni adeſſe. Bipes eniꝫ ſemper adeſt oĩ homini: ⁊ omnibus coruis nigrum eſſe ſimiliter.

❡ Differẽtię atqꝫ accidẽtis cõitates ſunt hę duę. De pluribus prędicari, ⁊ ineſſe ſpeciebus ſemꝑ. Ac prima quidem ⁊ ſeparabilibus ⁊ inſeparabilibus conuenit. Scđa ꝟo ſolis dũtaxat inſeꝑabilibus, homo ſiquideꝫ non ſedet ſemper, coruus ꝟo niger eſt ſemper.

De eorũdem ꝓprietatibus.

❡ Differunt aũt, qm̃ dĩa quidẽ continet ſpecies ⁊ non cõtinetᷣ (continet eniꝫ rõnale deũ ⁊ hominẽ) accidẽtia ꝟo aliquo quidem mõ cõtinẽt, eo ꝙ in pluribus ſint: aliquo ꝟo modo continẽtur, eo ꝙ non vnius accidentis ſuſceptiua ſint ſubiecta, ſed plurium. ❡ Et differentia quidẽ inintẽſibilis eſt, ⁊ irremiſſibilis: accñtia ꝟo magis ⁊ minus ſuſcipiunt. ❡ Et impermixtę quidẽ ſunt cõtrarię dĩę: mixta ꝟo nõnunꝗ̃ ſunt cõtraria accidentia. Hmõi quidẽ cõiones ⁊ ꝓprietates differentię, ⁊ cęteroꝝ ſunt. Spẽs ꝟo quo quidẽ differt a genere, ⁊ dĩa dictum eſt, in eo qđ dicebamus quo genꝰ differt a cęteris, ⁊ quo differẽtia differt a cęteris. reliquũ eſt quo differt a proprio ⁊ accidente, vt dicatur.

❡ Proprietates dĩę atqꝫ accidentis tres, ſunt aũt hmõi. Dĩaꝫ cõtinere ſpẽs, nec ꝯtineri. Accidẽs quodãmodo ⁊ cõtinere ⁊ cõtineri, dĩam neqꝫ intendi, neqꝫ remitti. accñs ⁊ magis ⁊ minus ſuſcipere, ꝯrias dĩas admiſceri non poſſe, ꝯria accidẽtis poſſe. Continet autẽ dĩa ſpecies. Pluris eniꝫ rõnabile ꝙ̃ hõ, accidẽs cõtinet ⁊ continetᷣ. quatenus enim nigrũ non mõ ęthiopi, ſed ⁊ coruo ⁊ cęteris conuenit. ꝯtinet, quatenus ꝟo alia ęthiops ſuſcipere poteſt accidẽtia, cõtinetᷣ. Illud aũt quodãmodo iccirco adiecit, qꝛ ꝓprie neqꝫ cõtinet neqꝫ cõtinetᷣ. Differentia neqꝫ intẽditᷣ, neqꝫ remittitᷣ. ſocrates nãqꝫ Platone rationabilior nõ erit niſi per animę vt ſupra diximus, promptitudinẽ, accidẽs magis ac minus ſuſcipit, ęthiops nãqꝫ ęthiope, coruus coruo nigrior. Admiſceri cõtrarię dĩę non poſſunt, rõnabile. ſ. ⁊ irrationabile, mortale atqꝫ imortale. Contraria ꝟo accñtia poſſunt, nigrũ. ſ. atqꝫ album. Ex quorum mixtura fit ruffum.

De ſpeciei ⁊ ꝓprij cõitatibus.

❡ Speciei autem ⁊ proprij cõe quidem eſt: adinuicẽ conuerſim prędicari. Nam ſi quid homo eſt: riſibile eſt, ⁊ ſi quid riſibile eſt: hõ eſt. Riſibile ꝟo qm̃ ſm id qđ natum eſt ridere ſumendum. ſępe iam dictum eſt. ❡ Commune autẽ eſt ⁊ ęqualiter eſſe. Aequaliter eniꝫ adſunt ſpecies ijs quę illis participant: ⁊ propria ijs quorum ſunt propria.

❡ Poſtꝙ̃ de dĩa plene locutus eſt. Tranſit nunc ad ſpeciei ſimilitudinẽ ac diſſimilitudineꝫ quã hꝫ cum ꝓprio atqꝫ accidente. Quibus eniꝫ rebus cũ genere ac dĩa cõueniret differretqꝫ, tunc diximꝰ, quũ illa huic cõparabatur. Sunt aũt ſpẽi ꝓprijqꝫ ſĩlitudines hmõi duę. Prima hęc. Cõmutationẽ pati, mutuoqꝫ inter ſe ꝑdicari, quicqđ nãqꝫ hõ riſibile, ⁊ qcqđ riſibile hõ, ipſum aũt riſibile, non actionẽ, ſed ridẽdi vt diximus aptitudinẽ ſignificabit. Scđa hęc. Aeqꝫ participes eẽ ſpẽs quoꝝ ſunt ſpecies ⁊ propria quorum ſunt propria, ęque eteniꝫ oẽs rationis participes, ęque omnes ſumus ⁊ riſibiles.

De eorũdem ꝓprietatibus.

❡ Differt autẽ ſpecies a ꝓprio, quoniã ſpẽs quidẽ poteſt ⁊ alioꝝ genus eſſe: proprium ꝟo aliaꝝ ſpecieꝝ eſſe propriũ impoſſibile eſt. ❡ Et ſpecies qdẽ ante ſubſiſtit ꝙ̃ propriũ: ꝓpriuꝫ ꝟo poſt fit in ſpecie. opꝫ enim hominẽ eſſe: vt ſit riſibile. ❡ Amplius. Species quidẽ ſemper actu adeſt ſubiecto: propriuꝫ ꝟo aliqñ, ⁊ poteſtate. Homo enim ſemper actu eſt Socrates: non vero ſemper ridet, quãuis natus ſit ſemꝑ vt ſit riſibilis. ❡ Amplius. Quoꝝ termini ſunt differẽtes: ⁊ ipſa ſunt dĩa. Eſt autẽ ſpeciei quidẽ ſub genere eſſe: ⁊ de pluribus ⁊ differentibus numero in eo qđ quid eſt prędicari. ⁊ cętera hmõi. ꝓprij ꝟo: ⁊ ſoli, ⁊ omni, ⁊ ſemper adeſſe.

❡ Speciei proprioqꝫ diſſimilitudines quas hoc loco aſſignat ſunt hmõi. Speciẽ poſſe eſſe ⁊ alijs genus, ꝓpriũ niſi vnius ſpeciei proprium. Speciẽ ꝙ̃ propriũ priorẽ, propriũ poſterius niſi in ſpecie fieri non poſſe. Species actu ineſſe in ſubiecto ſemper. Propriũ actu aliqñ, potẽtia ſemꝑ, differre poſtremo inter ſe diffinitionibus, differt a proprio ſpecies, ſpeciẽ intelligit ſubalternã nõ autẽ ſpecialiſſimã, ſpecies quidẽ ⁊ alîaꝝ ſpecieruꝫ põt eſſe genus, vt animal hominis equi, animalis animans, animãtis corpus, ꝓpriuꝫ niſi vnius ſpeciei propriũ, vt riſibile hominis, hinnibile equi, ſpecies ꝙ̃ propriuꝫ prior, neceſſe enim hoiem eſſe prius ꝙ̃ ſit riſibile, ſpecies actu ſemꝑ ineſt ſubiecto, ſemꝑ quidẽ Socrates hõ. Propriuꝫ non ſemper actu, non eteniꝫ ſemꝑ hõ ridet, differũt inter ſe diffinitionibꝰ, alia nãqꝫ ſpeciei diffinitio hęc, ſpecies eſt quę generi ſubijcitᷣ ſemꝑ, ⁊ quę de pluribus differẽtibus numero in hoc qđ ſit prędicatᷣ, alia ꝓprij hęc. Propriũ eſt qđ ⁊ ſoli ⁊ oĩ ⁊ ſemper adeſt. Illud ꝟo quorũ diffinitiones diſſimiles ⁊ ipſa eſſe diſſimilia, poterat ⁊ alijs cõuenire, generi. ſ. differẽtię ac reliquis vocibus.

De ſpẽi atqꝫ accñtis cõitate.

❡ Speciei ꝟo ⁊ accidentis cõe quidem eſt de pluribus prędicari. Rarę ꝟo ſunt alię cõmunitates: ꝓpterea qđ ꝙ̃plurimũ diſtant abinuicem accidens: ⁊ id cui accidit.

❡ Speciei